

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки та оборони
держави: сучасний стан, проблеми та перспективи»

31 жовтня 2024 року

м. Золочів

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки та оборони
держави: сучасний стан, проблеми та перспективи»

31 жовтня 2024 року

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки та оборони держави: сучасний стан, проблеми та перспективи» (31 жовтня 2024 року): тези. Золочів: Вид-во НАНГУ, 2024. 168 с.

Видання містить тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки та оборони держави: сучасний стан, проблеми та перспективи», яка відбулась 31 жовтня 2024 року. Організатор конференції: Національна академія Національної гвардії України.

Оргкомітет конференції:

Голова оргкомітету: заступник начальника кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету, доктор філософії, полковник **Онопрієнко О. С.**

Відповідальний секретар оргкомітету:– старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету, підполковник **Шерстюк А. Д.**

Члени оргкомітету:

начальник кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету, кандидат військових наук, доцент, полковник **Головань О.М.;**

доцент кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету, кандидат військових наук, полковник **Ковальов І.В.**

Адреса оргкомітету: 80700, м. Золочів, вулиця Січових Стрільців 2, Національна академія Національної гвардії України, кафедра забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету.

Контактні телефони: 050-991-30-33, 066-720-61-49

Електронна адреса: konferencetp@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів.

За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори.

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

до учасників VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки та оборони держави: сучасний стан, проблеми та перспективи»

Шановні учасники VI Всеукраїнської науково-практичної конференції!

Щорічно кафедра забезпечення державної безпеки у жовтні місяці проводить зустріч науковців та практиків щодо обговорення важливих аспектів діяльності складових сектору безпеки і оборони України.

Якщо раніше предметом дискусій зазвичай виступала тематика, яка здебільшого стосувалась проблемних питань з функціонування військових формувань та правоохоронних органів в умовах мирного часу, та все змінилось у 2014 році з початком збройної агресії російської федерації у Криму та в окремих регіонах Донецької та Луганської областей. А з 24 лютого 2022 року неоголошена війна росії переросла у її широкомасштабну збройну агресію, що стало причиною введення в Україні правового режиму воєнного стану.

Зазначене вище вплинуло безпосередньо на кожного особисто, діяльність усіх інститутів влади у державі та перехід кожної зі складових сектору безпеки і оборони України у режим функціонування в умовах воєнного стану з основним завданням для них - відсічі збройної агресії. Досвід останніх 981 дня збройної боротьби всього українського народу проти агресії російської федерації показав низку проблем, пов'язаних із захистом національних інтересів.

Тому, проведення сьогоднішнього наукового форуму є актуальним і доцільним в умовах виконання завдань за призначенням кожної складової сектору безпеки і оборони України.

Хочу подякувати представникам наукової спільноти, керівництву Міністерства внутрішніх справ, та керівникам вищих військових навчальних закладів та наукових установ Збройних Сил, Служби безпеки, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання Міністерства внутрішніх справ за участь науково-практичної конференції.

Варто зазначити, що предметною областю обговорення на конференції є проблематика, яка стосується: державної політики у сфері забезпечення національної безпеки в умовах особливих правових режимів; перспективних напрямків будівництва і розвитку складових сектору безпеки і оборони України; сучасних поглядів на тактику дій, оперативне мистецтво, оперативне та бойове забезпечення формувань сил безпеки і сил оборони; проблем логістичного забезпечення та роботи з персоналом у діяльності складових сектору безпеки і оборони України.

Впевнений, що обговорення зазначеної проблематики під час проведення науково-практичної конференції, які представлені провідними вченими та практиками з різних закладів вищої освіти, наукових установ, підприємств оборонно-промислового комплексу та громадських організацій, дозволить підвищити ефективність наукових досліджень та впровадити їх результати у освітню діяльність та практичну діяльність сил безпеки і сил оборони України.

Тож запрошую усіх учасників конференції до плідної та конструктивної праці, апробації результатів своїх наукових досліджень, вироблення за результатами дискусій механізмів об'єднання зусиль для нашої перемоги над агресором. Бажаю усім творчих успіхів та наукових здобутків, які забезпечать відновлення територіальної цілісності нашої держави.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять тих хто віддав своє життя заради перемоги українського народу, захисників і захисниць НГУ, ЗСУ, ДПСУ, СБУ, Національної поліції, Державної служби з надзвичайних ситуацій, іноземців, які проходять службу у зазначених складових сил безпеки та сил оборони України, волонтерів та цивільних.

*Начальник кафедри забезпечення державної безпеки
Національної академії Національної гвардії України
полковник Олег ГОЛОВАНЬ*

УКД 351.74

Артюшенко О. В., заступник начальника кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, підполковник

Іващенко С. М., доцент кафедри права Національної безпеки та правової роботи Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, полковник

Шинкарьов Я. О., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

Актуальність дослідження службово-бойової діяльності сил сектору безпеки та оборони держави в сучасних умовах зумовлена тим, що світ перебуває в стані постійних змін та нестабільності, ставить перед державами все нові виклики у сфері безпеки. Міжнародний тероризм, кіберзагрози, гібридні війни та інші сучасні загрози вимагають від сил безпеки та оборони постійної адаптації та вдосконалення. Швидкий розвиток військових технологій кардинально змінює характер збройних конфліктів, що, в свою чергу, потребує пошуку нових підходів до підготовки та застосування сил. Інтеграція України в євроатлантичні структури передбачає відповідність наших збройних сил стандартам НАТО, що стимулює проведення масштабних реформ та модернізацію. Досвід збройних конфліктів, зокрема на сході України, висвітлює як сильні сторони наших сил, так і напрямки для подальшого вдосконалення. Збільшення оборонних видатків та проведення військових реформ свідчать про прагнення держави підвищити свою обороноздатність і забезпечити надійний захист громадян.

Дослідники виявляють певний інтерес до вивчення функціонування елементів сектору безпеки та оборони у контексті виконання оборонних завдань держави. Серед таких науковців можна відзначити В. Пашинського, В.

Сокурєнка, М. Щєрбюка, В. Богдановича, С. Коноєнка, Г. Перепєлицю, А. Сеєнєнєнка, Г. Ситєника, В. Лїпєкана, І. Грицяєка, Л. Чеєкаленєка та їнших. Окремі аспекти ролї військових формувань у системї державної безпеки розглядалися у працях О. Шмаєкова, О. Лавнієнєнка, Т. Сутюшева, С. Кузнїєнєнка, О. Комїсарова та їн. Проте комплексних досліджень щодо визначення ролї та значення сил оборони України в забезпеченні воєнної безпеки держави майже не проводилося.

Основним елементом забезпечення воєнної безпеки України виступає сектор безпеки і оборони, що об'єднує органи державної влади, Збройні сили України, їнші військові формування, створені відповідно до законодавства, правоохоронні та розвідувальні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та оборонно-промисловий комплекс. Дїяльність цих структур регулюється законодавством і перебуває під цивільним демократичним контролем. Основна їх функція полягає у захистї національних їнтересів України від зовнішніх та внутрішніх загроз. До забезпечення національної безпеки також залучаються громадяни та громадські організації, які добровільно беруть участь у захистї держави.

Для України, яка переживає збройну агресїю з боку російської федерації, наявність сильної оборонної системи та сучасних збройних сил є критично важливою умовою збереження територїальної цїлісності, державного суверенїтету та їснування української державності. Сектор безпеки і оборони України включає чотири основні складові: сили безпеки, сили оборони, оборонно-промисловий комплекс та громадян, які добровільно сприяють забезпеченню безпеки.

Незважаючи на нормативно закрїплені функції та повноваження, їснує проблема відсутності єдиного правового акта, що регулював би взаємодїю рїзних елементів сектору безпеки під час виконання оборонних завдань. У контексті нового геополїтичного курсу України, воєнна безпека охоплює захист суверенїтету, територїальної цїлісності, конституційного ладу, а також національних їнтересів, серед яких демократичний розвиток, безпека громадян та їхній добробут. Під час воєнного стану військове командування має право

обмежувати свободи громадян, наприклад, вводити комендантську годину, перевіряти документи, оглядати речі та приміщення. Крім того, допускається примусове відчуження майна для потреб оборони. Ці заходи спрямовані на захист державного суверенітету і є законними.

Збройні Сили України, Національна гвардія України та Державна прикордонна служба України виконують ключові функції у забезпеченні оборони. Водночас важливу роль в охороні громадського порядку під час воєнного стану відіграє Національна поліція, яка працює за спеціальними планами та матеріально-технічним забезпеченням відповідно до поточних умов і загроз. Необхідним є розширення їхніх повноважень для ефективної підтримки порядку. Підрозділи територіальної оборони також відіграють важливу роль у загальній системі оборони. Вони формуються з місцевого населення та забезпечуються необхідними навичками і підготовкою для виконання військових завдань.

Щодо кримінальної відповідальності, слід зазначити, що законодавство України було адаптовано до умов воєнного стану. Внесено відповідні зміни, які передбачають посилення покарань за державну зраду, диверсії та інші злочини проти національної безпеки. Окремо слід згадати про відповідні законодавчі норми, які стосуються колабораційної діяльності та поширення інформації про переміщення українських військ і військової допомоги, що також передбачає відповідний вид кримінальної відповідальності. Крім викладеного, важливим також є і закон, що дозволяє цивільним громадянам брати участь у захисті України, використовуючи особисту зброю, включаючи мисливську та спортивну, для відсічі збройної агресії. Цей нормативно-правовий акт гарантує громадянам право на захист країни від агресора.

Проведене дослідження службово-бойової діяльності сил сектору безпеки та оборони держави дозволяє зробити ряд важливих висновків. Актуальність цієї теми зумовлена динамічним розвитком сучасних загроз, технологій та міжнародних відносин. Аналіз отриманих даних підтвердив, що ефективність сил безпеки та оборони є критично важливою для забезпечення національної

безпеки та суверенітету держави. Подальші дослідження в цій галузі можуть бути спрямовані на розробку більш детальних моделей та сценаріїв можливих конфліктів, а також на аналіз досвіду інших країн у сфері безпеки та оборони.

УДК 355.1 477

Бабарицький О. В., кандидат економічних наук, заступник начальника інституту з навчальної та наукової роботи – начальник навчального відділення Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, полковник.

Ігнатська А. І., кандидатка педагогічних наук, викладачка кафедри загальновійськових дисциплін Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

Ефективність забезпечення національної безпеки напряму залежить від стану економіки держави, оскільки реалізація національних інтересів у більшості обумовлена наявністю відповідних економічних можливостей. В Україні в умовах реформування всіх сфер життєдіяльності проблема національної безпеки та механізм її забезпечення є одною з ключових. Складний політико-економічний стан, розповсюдження міжнародного тероризму, загострення загроз інтересам громадян, суспільства та держави вимагають розробки ефективних заходів, спрямованих на забезпечення національної безпеки.

Забезпечення сектору безпеки і оборони України здійснюється шляхом формування та реалізації принципово нової воєнно-економічної, воєнно-промислової і військово-технічної політики, спрямованих на задоволення критично важливих потреб Збройних Сил України, інших військових формувань

та правоохоронних органів у наукових, матеріально-технічних, фінансових та інших ресурсах у разі раціонального використання оборонних витрат держави.

Основними напрямками економічного забезпечення сектору безпеки і оборони необхідно вважати:

– визначення на державному рівні довгострокових потреб сектору безпеки і оборони в озброєнні, військовій та спеціальній техніці, іншої продукції військового призначення у мирний час та особливий період із зазначенням її номенклатури та обсягів із розбивкою за роками; створення сприятливих умов для ефективного функціонування і розвитку наукових та науково-виробничих установ, підприємств та організацій, які забезпечують реалізацію воєнно-економічної, воєнно-промислової і військово-технічної політики та визначають науково-технічну і виробниче-технологічну стабільність оборонного сектору економіки;

– забезпечення розвитку науково-технічної, технологічної і виробничої бази оборонного сектору економіки, створення, виробництва та модернізації озброєння військової і спеціальної техніки, зменшення залежності України від імпорту продукції військового призначення та подвійного використання, спрямування необхідних фінансових, матеріально-технічних та інтелектуальних ресурсів на вирішення основних завдань у пріоритетних напрямках розвитку оборонно-промислового комплексу;

– забезпечення своєчасного і якісного ремонту наявного озброєння, військової та спеціальної техніки, утримання її у боєздатному стані; створення системи державного замовлення щодо безперервної підготовки робітничих, технічних та інженерних кадрів для задоволення потреб оборонно-промислового комплексу;

– удосконалення системи координації діяльності органів виконавчої влади і управління, що здійснюють реалізацію державної політики у сфері безпеки, оборони та розвитку оборонного сектору економіки, шляхом створення при Президентові України Державної комісії з питань обороннопромислового комплексу;

– забезпечення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів продукцією військового призначення відповідно до характеру і масштабів загроз державі, цілей, пріоритетів та завдань воєнної політики (потреб сектору безпеки і оборони);

– удосконалення засад державної політики у сфері військово-технічного співробітництва з іноземними державами, підвищення ефективності міжнародного науково-технічного співробітництва, насамперед з країнами ЄС та НАТО;

– розроблення, освоєння і впровадження нових технологій; забезпечення у рамках реалізації Державної програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу формування організаційно і функціонально збалансованої структури оборонного сектору економіки, поглибленої інтеграції науки та виробництва, проведення раціональної реорганізації і диверсифікації, технічного переозброєння, збереження та розвитку базових і критичних технологій, створення, розширення номенклатури та обсягів випуску конкурентоспроможної продукції військового і цивільного призначення та подвійного використання для задоволення першочергових потреб сектору безпеки і оборони, економіки країни та поставки на експорт. Забезпечення складових сил безпеки і оборони озброєнням, військовою та спеціальною технікою, ракетами, боєприпасами, спеціальними, матеріально-технічними, медичними та іншими засобами.

Концепція розвитку сектору безпеки і оборони покликана інтегрувати зусилля усіх його складових і забезпечити адекватне і гнучке їх реагування на сучасні загрози і кризові ситуації, раціонально використовуючи можливості і ресурси держави, що є пріоритетом державної політики національної безпеки і оборони України.

УДК: 796.012.62: 351.74

Байбарза Д. В., курсантка факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядова поліції.

Мислива О. О., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ТА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.

На сьогоднішній день в Україні триває війна і питання, щодо вдосконалення рівня фізичної та спеціальної підготовленості правоохоронців, зростає з кожним днем. Діяльність правоохоронних органів можна віднести до професії змішаних видів, яка здійснюється у специфічних ускладнених зовнішніх умовах, вимагаючи від працівників високої психічної стійкості, загальної та спеціальної витривалості.

Аналіз робіт О.О. Мисливої, О.А. Никифорова, О.І. Бойко, В.В. Бондаренко, В.А. Ведернікова, дає підстави стверджувати, що життя постраждалої особи та поліцейського залежить від рівня знань тактичної медицини та рівня фізичної підготовленості правоохоронців.

З метою вдосконалення рівня фізичної та спеціальної підготовки особового складу та правоохоронних органів МВС України, визначається важливий фактор щодо проведення реформування у системі підготовки та вдосконалення загальної системи. Важливо звернути увагу на вступні та випускні іспити з даних дисциплін для досягнення найкращих результатів, оскільки під час виконання службових завдань правоохоронцям доводиться виконувати службові, а іноді і бойові обов'язки ризикуючи власним життям.

В цих умовах поліцейські повинні бути підготовлені не лише фізично, а також знати як діяти в надзвичайних ситуаціях та застосовувати свої знання на практиці. Тактична медицина в роботі правоохоронних органів необхідна для запобігання ризиків і травмувань, для забезпечення власної безпеки та оточуючих.

Зазвичай, в підготовці правоохоронців застосовують розроблені з 1966 року, парамедичні методики, а саме надання допомоги потерпілому на поле бою, як тактична допомога пораненим у бою і похідна від неї тактична екстрена медицина в цивільних умовах.

Тактична екстрена медицина в цивільних умовах у діяльності поліцейські полягає в наданні першої допомоги особі постраждалій в надзвичайній ситуації, таких як аварії, теракти, перестрілка та інше. В таких випадках необхідно пам'ятати:

1. Особиста безпека. По-перше, необхідно оцінити обстановку, чи може поліцейський допомогти постраждалому не наразившись на небезпеку та обов'язково захистити себе засобами особистої гігієни (гумові рукавички, окуляри для захисту очей);

2. Встановити в свідомості чи непритомна особа та здійснити всі заходи на зупинку масивної кровотечі;

3. Перевести особу в крайнє стабільне положення та викликати швидку.

Наразі проблемою молоді, що вступає у заклад вищої освіти з специфічними умовами навчання є необізнаність та низький рівень фізичної підготовленості. З практичного досвіду можна виділити наступні причини:

– діяльність правоохоронців проходить в нових умовах, а його навчання та підготовка в цілому здійснюється за старими принципами, критеріями та методичними рекомендаціями;

– невідповідність рівня підготовки до Європейського;

– низький рівень мотивації до вдосконалення власної професійної підготовленості та розвитку фізичних та спеціальних якостей.

Тож, слід порівняти умови, щодо вступу в вищий навчальний заклад, що здійснює підготовку майбутніх правоохоронців в Україні та зарубіжних країн.

Зокрема, на службу до поліції Франції приймають громадян, які мають середню освіту та належний стан здоров'я. Навчанню передують жорсткий конкурсний добір, який передбачає значну кількість психологічних тестів і виконання двох фізичних вправ: 1) подолання смуги перешкод; 2) виконання силової вправи (штовхання спеціального обтяженого візка).

Цікавим, також є факт, що у Федеративній Республіці Німеччини перед призначенням на посаду або присвоєння чергового звання, необхідно виконати декілька вправ для підтвердження рівня фізичної підготовленості. Іспит включає в себе: стрибки через невелику гімнастичну лаву (34 см×31 см), кількість стрибків за 30 с; у ФРН під час навчання майбутні правоохоронці повинні отримати свідоцтво/значок плавця-рятівника. Такий підхід, позитивно впливає на фізичне виховання правоохоронців, та мотивує до заняття спортом, що є дуже важливим елементом у їх підготовці.

Застосування дієвих методів навчання, які замість пасивного засвоєння інформації змістяться в бік розвитку творчих проявів професійно важливих якостей особистості, сприятиме набуттю логічного мислення та вміння діяти в екстремальних умовах.

Проведені дослідження та аналіз Європейських стандартів, щодо підготовки працівників поліції, допомагає прийти до висновку, що у процесі підготовки майбутніх правоохоронців, є необхідність вдосконалення існуючої системи навчання та впровадження інновацій зарубіжних країн, враховуючи їх досвід.

Також, для досягнення дієвості в Україні необхідно запровадити єдину програму, щодо навчання з фізичної та тактико-спеціальної підготовки та за мотивувати молодь до заняття спортом, а також удосконалення своїх знань з медичної підготовки, для захисту себе та постраждалих осіб, що потребують допомоги.

УДК 355.1-055.2

Боложинський Д. Б., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного Університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ЯК ПРИКЛАД САМООРГАНІЗАЦІЇ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

На початку варто визначити, чому питання гендерної рівності у секторі безпеки й оборони набуває все більшої актуальності. Зміни у міжнародній політиці, потреба у комплексних підходах до сучасних викликів, таких як гібридні загрози, тероризм, кібербезпека, висувають на перший план значення різноманітних підходів і компетенцій, зокрема й тих, які можуть принести жінки у цей сектор.

Роль жінок у військових операціях та оборонній діяльності змінилася за останні десятиліття. У багатьох країнах жінки раніше обмежувалися підтримуючими ролями, але з часом, завдяки їхній високій ефективності, вони стали активніше залучатися до безпосередніх операцій.

У ряді країн спостерігається тенденція до збільшення кількості жінок у військових структурах та правоохоронних органах. Зокрема, США, Ізраїль, Канада, скандинавські країни активно сприяють розширенню ролі жінок у військових силах, що стимулює появу організацій жіночої самоорганізації.

Підтримка та захист інтересів жінок. Об'єднання жінок у військовому секторі створюються для підтримки гендерної рівності та захисту інтересів жінок, які служать у збройних силах. Це може включати юридичну допомогу, соціальну підтримку, а також сприяння у кар'єрному зростанні.

Сприяння кар'єрному зростанню та професійному розвитку. Жіночі об'єднання часто зосереджені на наданні допомоги жінкам у побудові успішної

кар'єри у секторі безпеки. Це досягається через організацію тренінгів, семінарів, наставництва, а також обміну досвідом з військовими і цивільними лідерами.

Вирішення проблем дискримінації. Жінки, які стикаються з упередженнями, звертаються до таких об'єднань за підтримкою. Організації розробляють програми й рекомендації щодо боротьби з гендерними стереотипами та дискримінацією в секторі безпеки.

Асоціація жінок-військовослужбовців у США. Це об'єднання підтримує жінок, які служать у різних військових підрозділах США. Воно сприяє розвитку законодавства на підтримку жінок у військовій сфері, надає консультації та організовує заходи для обміну досвідом.

Українська жіноча ветеранська спілка. В Україні жінки-військовослужбовці, які брали участь у бойових діях, об'єднуються для підтримки одна одної, а також для розвитку захисних програм та соціальної реабілітації. Вони активно сприяють вдосконаленню системи соціального захисту ветеранів та співпрацюють із міжнародними партнерами.

Жіноча рада НАТО. Ця організація є прикладом самоорганізації жінок, які працюють у структурах Альянсу. Вона створює платформи для обміну досвідом та інформує про нові підходи в питаннях безпеки, гендерної рівності та інтеграції жінок у військовий сектор.

Підвищення ефективності військових операцій. Різноманітність у підходах до виконання завдань сприяє підвищенню загальної ефективності. Жіночі об'єднання допомагають подолати стереотипи щодо ролей жінок у військових операціях, доводячи, що їх участь у командних операціях може бути вирішальною.

Сприяння розробці політики гендерної рівності. Об'єднання жінок активно залучені до розвитку політик, спрямованих на забезпечення рівних можливостей. Їхнє залучення сприяє створенню інклюзивного середовища у сфері оборони, де всі військовослужбовці можуть реалізувати свої можливості.

Посилення міжнародної підтримки. Міжнародні жіночі об'єднання в оборонному секторі створюють можливості для обміну досвідом між країнами, що сприяє більшій інтеграції та підвищенню рівня співпраці у питаннях безпеки.

Жіночі об'єднання в секторі безпеки й оборони є прикладом успішної самоорганізації, яка сприяє розвитку гендерної рівності та інклюзивності у військовій сфері. Вони надають жінкам-професіоналам можливість отримувати підтримку, обмінюватися досвідом та протидіяти дискримінації. Участь жінок у таких об'єднаннях позитивно впливає на якість військових операцій та розширює спектр підходів у розв'язанні складних завдань сучасної безпеки.

УДК 355.5

Боголюб С. М., старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЙ ПІДРОЗДІЛУ У СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ.

Спеціальні операції по затриманню озброєних злочинців є складним та відповідальним процесом, який вимагає високої підготовки, чіткої координації дій усіх учасників, а також використання сучасних тактичних методів. Розглянемо основні етапи організації та проведення таких операцій, а також ключові аспекти, які впливають на їх успішність.

1. Підготовка до операції.

1.1. Збір інформації.

Перед початком спеціальної операції необхідно здійснити ретельний збір та аналіз інформації про потенційних злочинців, їх місце знаходження, зв'язки та можливе озброєння. Це може включати:

- використання розвідувальних даних;
- спостереження;

– взаємодію з місцевим населенням і свідками.

1.2. Планування.

Наступним етапом є формування детального плану операції, що включає:

- визначення цілей та завдань;
- розробку сценаріїв дій;
- визначення ресурсів, необхідних для виконання задачі.

2. Організація підрозділів.

Спеціальні операції потребують чіткої організації дій між різними підрозділами, які можуть включати:

- розвідувальні підрозділи відповідають за збір та аналіз інформації;
- тактичні групи безпосередньо здійснюють затримання озброєних злочинців;
- підрозділи підтримки забезпечують вогневу підтримку, медичне обслуговування та евакуацію.

3. Проведення операції.

3.1. Введення в дію.

Операція зазвичай починається з етапу введення підрозділів у вказану зону. Діяти слід швидко та потайливо, щоб уникнути втрат і можливих втеч злочинців.

3.2. Здійснення затримання.

В момент затримання важливо дотримуватися принципу мінімізації ризиків. Тактичні групи повинні діяти злагоджено, використовуючи спеціальне обладнання та методи:

- застосування гучномовців для заспокоєння ситуації;
- обмеження доступу сторонніх осіб до зони операції;
- у разі необхідності — застосування сили для нейтралізації загрози.

4. Завершення операції

4.1. Знешкодження загрози.

Після успішного затримання злочинців необхідно провести детальний огляд місця події, знешкодження небезпечних предметів та забезпечення безпеки усіх учасників.

4.2. Оцінка результатів.

Після завершення операції командування повинно провести її аналіз, вивчаючи:

- успішність виконання завдань;
- наявність втрат;
- можливості для покращення у майбутньому.

Організація дій підрозділу у спеціальній операції з пошуку та знешкодження озброєних злочинців є складним, але критично важливим процесом для забезпечення суспільної безпеки. Важливо пам'ятати, що успіх таких операцій залежить не лише від підготовленості та професіоналізму правоохоронців, але й від чіткої координації, ефективного використання ресурсів та своєчасного ухвалення рішень на всіх етапах.

УДК 355.4

Брюхно Є.В., старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

ПРО МОЖЛИВІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ “БУФЕРНОЇ ЗОНИ” МІЖ БОЙОВИМИ ПОРЯДКАМИ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ ТА МІТИНГУЮЧИМИ

Всі зміни у суспільстві та політиці частиною народу схвалюються, а деякою частиною населення країни не підтримуються. Незгодні, якщо вони організовані, можуть висловити свій протест у формі мітингу, бойкоту, страйку

та ін. Соціальний протест спрямований в основному проти соціальної нерівності, проти економічних проблем.

Якщо влада країни схвалить проведення акції протесту, вона буде санкціонованою, в іншому випадку протест стане несанкціонованим. Політичний протест іноді переростає в масові порушення громадського порядку та навіть в масові заворушення і протистоянням з правоохоронними органами.

Аналізуючи події в Україні за останні роки можна зробити висновок, що агресія мирного населення проти правоохоронців, під час проведення акцій протесту, збільшувалася і піком такого протистояння стали події «Євромайдану» та події 31 серпня 2015 року біля Верховної Ради України. В результаті цих подій постраждало та загинуло багато осіб як зі сторони правоохоронців так і зі сторони громадян. Затримані підозрювані які готували масові заворушення і жорстокі сутички з поліцією під Офісом президента 31 січня 2022 року. На мітингу повинна була бути "масовка" в кількості 3500 осіб та ще 1200 осіб для участі в сутичках. Правоохоронці зазначили, що мета заходу - дестабілізація ситуації в Україні.

Основною причиною травмування правоохоронців було безпосереднє зіткнення бойових порядків з правопорушниками, що давало можливість використання з боку натовпу таких засобів, як каміння, ланцюги, дрючки, штахетник, різного роду кийки, шматки шланга, пляшки із запальною сумішшю, вибухові пакети, петарди, палаючі автомобільні скати, пляшки з кислотами, лаками, фарбою, крюки тощо.

Основною причиною травмування цивільного населення було застосування спеціальних засобів з боку правоохоронців на значно меншій відстані, ніж передбачено це тактико – технічними характеристиками спеціальних засобів.

Таким чином постає питання створення «буферної зони» між мітингуючими та бойовими порядками сил охорони правопорядку при забезпеченні підрозділами Національної гвардії України охорони громадського порядку при проведенні акцій протесту у формі мітингу, бойкоту, страйку тощо.

УДК 351.746.1;355.457.1

Бурнатний В. В., ад'юнкт ад'юнктури Національної академії державної прикордонної служби України

Ігнат'єв А. М., докторант Національного університету оборони України, кандидат наук з державного управління

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЗАГРОЗ НА ДІЛЯНЦІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ В УМОВАХ ЗАГОСТРЕННЯ ВОЄННО- ПОЛІТИЧНОЇ ОБСТАНОВКИ

Воєнна агресія зі сторони РФ, яка переросла в широкомасштабну війну на території України, внесла вагомі корективи щодо подальшого розвитку складових сектору безпеки і оборони держави. Силові структури та правоохоронні органи України під час воєнного стану здійснили переоцінку вимог до себе, адже виконуючи завдання в умовах сьогодення змушені адаптуватись до реальності.

Державна прикордонна служба України виходячи з обставини, яка склалася в державі, постановки завдань вищого керівництва країни, переформатовує певну кількість прикордонних загонів у бойові підрозділи, які повинні мати необхідні сили та засоби для виконання бойових завдань із оборони та захисту Батьківщини. На сьогоднішній день створені мобільні прикордонні загоны, окремі вузькопрофільні підрозділи, продовжується заходи організаційно штатних змін тощо.

Відомо, що воєнно-політична обстановка це стан воєнно-політичних відносин між сторонами у певний момент часу. У свою чергу воєнно-політичні відносини це сукупність намірів і дій сторін (держав, коаліцій держав, міжнародних корпорацій, тощо) спрямованих на досягнення власних інтересів із застосуванням усіх наявних інструментів, у тому числі і воєнної сили, у політичній, воєнній, економічній та інших сферах життєдіяльності.

Ретроспективний аналіз свідчить, що у періоди різкого загострення воєнно-політичної обстановки можуть виникають загрози активізації розвідувально-підривної діяльності противника із застосуванням масового залучення диверсійно-розвідувальних груп в прикордонні України. Основною метою їх застосування є дестабілізація обстановки, а саме: враження (знищення) логістичних об'єктів прикордоння, пунктів управління, пунктів пропуску через державний кордон України, об'єктів критичної інфраструктури державного та місцевого (районного) значення, засобів ретрансляції мобільного зв'язку, мостів, встановлення різного плану засідок та інше, для підготовки в прикордонні України умов для переходу до подальших збройних провокацій на державному кордоні України, які переростатимуть у відкриту збройну агресію.

Вказане виявляє потребу у своєчасному формуванні варіантів організації оперативно-службової діяльності на ділянці відповідальності для протидії застосуванню диверсійно-розвідувальних груп противника у період різкого загострення воєнно-політичної обстановки, що може бути вирішено при наявності відповідних показників і моделей, які дають можливість вимірювати та оцінювати майбутні значення характеристик ефективності оперативно-службової діяльності щодо виконання завдань охорони державного кордону.

Вказане вище (в комплексі) свідчить про необхідність вирішення протиріччя між необхідністю протидії загрозам, які проявляються на ділянках прикордонних загонів в умовах різкої зміни воєнно-політичної обстановки та відсутністю адекватного сучасним умовам виконання завдань методичного апарату.

Зазначене потребує вирішення наступних завдань:

- провести аналіз основних чинників, які впливають на організацію оперативно-службової діяльності на ділянці відповідальності прикордонного загону в умовах загострення воєнно-політичної обстановки;
- провести аналіз специфіки прогнозування загроз на ділянці прикордонного загону в умовах загострення воєнно-політичної обстановки;
- обґрунтувати удосконалення комплексної методики прогнозування

загроз на ділянці прикордонного загону в умовах загострення воєнно-політичної обстановки;

– розробити рекомендації штабу прикордонного загону щодо формування раціональних варіантів розподілу наявних сил і засобів на ділянці відповідальності в умовах загострення воєнно-політичної обстановки.

Таким чином, метою дослідження є формування раціональних варіантів розподілу наявних сил і засобів для протидії прогнозованим загрозам, які проявляються на ділянках прикордонних загонів в умовах різкої зміни воєнно-політичної обстановки.

УДК 681.3. 355/359

Городнов В. П., професор кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор військових наук, професор

ТЕОРІЯ МОДЕЛЮВАННЯ (КОРОТКИЙ ЕКСКУРС) ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ДО ПРОБЛЕМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБОРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ведення воєнних дій є суцільною історичною реальністю. Багато держав прагнуть бути готовими до цієї реальності. З цією метою в рамках оборонних технологій будуються фортифікаційні споруди, збільшуються інвестиції в оборонні інновації, розробляється супутниковий і підводний зв'язок, шукаються нові види розумної і ще більш точної зброї з використанням нових видів енергетичних програм і програм штучного інтелекту. Розробляються засоби автономного захисту та реагування на кібератаки, а також засоби захисту від гіперзвукової зброї.

Кожен із зазначених і незазначених інших напрямів оборонних технологій спрямований на підвищення рівня захисту конкретних національних інтересів держави в очікуваних умовах виникнення та реалізації загроз цим інтересам.

При цьому, з одного боку, кожне рішення про параметри і властивості розроблюваних засобів в рамках окремих технологій, а також про конкретні значення майбутніх умов дії є проектом очікуваного реального результату реалізації даного рішення.

З іншого боку, відомо, що за визначенням модель - це будь-яке зображення реального об'єкта, процесу або явища, яке служить оригіналом для моделі.

В результаті кожне із зазначених і будь-яких інших, в тому числі і повсякденних, рішень, виявляється зразком майбутнього результату виконання цього рішення. Такі рішення можуть виявитися корисними, марними або навіть шкідливими для обраних цілей дій, в залежності від рівня кваліфікації експертів і розробників і від інших умов. Прогнозування якості таких рішень та пошук шляхів формування корисних рішень є теоретичною та практичною проблемою, яка визначає актуальність теми дослідження.

Метою дослідження є формування основ теорії розробки корисних рішень, тобто корисних моделей майбутньої реалізації прийнятих рішень, а значить – теорії моделювання.

Для виключення негативних варіантів прийнятих рішень і розробки очевидно корисних рішень (для розробки корисних моделей) може бути використана теорія моделювання. Теорія моделювання включає в себе три частини: філософську, технологічну і математичну, і дозволяє уникнути зіткнення з відомими моделюючими протиріччями, дозволяє цілеспрямовано вибирати найбільш значущі параметри і склад показників реальних модельованих об'єктів і процесів, прогнозувати очікуваний обсяг трудовитрат і часу, необхідного для розробки моделі, оцінювати ефективність існуючих і прогнозувати ефективність розроблених моделей на ранніх етапах їх розробка.

У доповіді наводиться стислий опис елементів теорії моделювання та приклад використання теорії для прогнозування ефективності у вигляді

показників надійності, повноти, ефективності та інтегрального показника, для моделі автомобільного маршу підрозділу Національної гвардії України та для моделі бою протиповітряної оборони. У моделі бою протиповітряної оборони вдалося виявити і аналітично описати внутрішній закон бою, придатний для прогнозування результатів і підвищення ефективності бою протиповітряної оборони, як один з елементів оборонних технологій.

УДК 349.3

Григоренко Є. І., професор кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава мудрого, консультант Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки, кандидат юридичних наук, доцент

Передерій О. С., професор кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава мудрого, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Військовослужбовці є єдиною категорією осіб, про соціальний захист яких ідеться безпосередньо у засадах конституційного ладу України (частина п'ята статті 17 Конституції України). За таких умов держава зобов'язана спрямовувати відповідні зусилля для забезпечення належного рівня соціального забезпечення і формування системи надійних соціальних гарантій службової діяльності кожного військового. Первинним етапом здійснення цього є створення відповідного нормативно-правового підґрунтя, яке б забезпечило повноцінність юридичного визначення змісту відповідних соціальних гарантій і умов їх практичного втілення. У зв'язку з цим актуальним є наукове дослідження

особливостей правового регулювання військовослужбовців Збройних Сил України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з обраної для тез доповіді проблематики дає підстави констатувати, що наукова розробка правових аспектів нормативного забезпечення соціальних гарантій військових потрапляє у фокус уваги вітчизняних науковців лише фрагментарно. Про це свідчить аналіз наукових праць і аналітичних публікацій І. Бородіна, С. Пасіки, В. Пашинського та ін. Відповідно, є практично обумовлена потреба збагачення національної правової доктрини України відповідною проблематикою.

Соціальні гарантії є невід'ємним компонентом правового статусу військовослужбовців Збройних Сил України. Беручи до уваги ту обставину, що їх права регламентація передбачена у різних нормативних актах, є підстави констатувати, що соціальні гарантії є відносно самостійним об'єктом правового регулювання. Умовно, розподілимо систему актів правового регулювання соціальних гарантій військовослужбовців Збройних Сил України на три рівні: загальний законодавчий рівень, спеціальний законодавчий рівень, підзаконний рівень.

Основу загального законодавчого рівня нормативного регулювання соціальних гарантій військовослужбовців Збройних Сил України складають, передусім Конституція України від 28 червня 1996 року, Закон України «Про Збройні Сили України» від 16 грудня 1991 року № 1934-ХІІ, Закон України «Про військовий обов'язок та військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-ХІІ, Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 року № 876-VII, загальновійськові статuti Збройних Сил України. Так, ст. 17 Конституції України встановлює, що держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей. Це положення є базовою, вихідною нормою для розвитку системи правового регулювання соціальних гарантій військовослужбовців Збройних Сил України. Зазначена норма складає конституційно-правову основу і вказує на те, що інші акти

законодавства мають бути присвячені питанням детальної регламентації цього. В. Пашинський у зазначеному контексті зауважує, що регулювання цих питань буде доцільним з огляду на потреби оборонної реформи і створення ефективної системи оборони держави.

Закон України «Про Збройні Сили України» від 16 грудня 1991 року № 1934-XII у ст. 16 предметно визначає основні напрями держави щодо забезпечення соціального захисту військовослужбовців Збройних Сил України, а також членів їх сімей. Зокрема, закон гарантує військовослужбовцям піклування держави у разі, якщо вони загинули (померли), пропали безвісти, стали особами з інвалідністю під час виконання службових обов'язків або постраждали у полоні в ході бойових дій (війни), в умовах надзвичайного стану чи під час виконання службових обов'язків за межами України в порядку військового співробітництва або у складі національного контингенту чи національного персоналу у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Закон України «Про військовий обов'язок та військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-XII частково також регулює аспекти соціального захисту військовослужбовців, які призупинили військову службу, поновлення пільг та соціальних гарантій у разі, коли стосовно військовослужбовців судом винесено виправдувальний вирок, що набрав законної сили, порядок звільнення військовослужбовців з військової служби через сімейні обставини або з інших поважних причин, які обумовлені обставинами соціального характеру (вагітність, необхідність догляду за членами родини, хвороба члена сім'ї та ін). Також серцевиною зазначеного закону є глава 8. У ній визначено підстави соціального захисту громадян України, які виконують конституційний обов'язок щодо захисту Вітчизни, виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців.

Деякі положення загальновійськових статутів Збройних Сил України також є складовими елементами системи правового регулювання соціальних

гарантій військовослужбовців Збройних Сил України. Так, Статут внутрішньої служби Збройних Сил України передбачає, що гарантування державою військовослужбовцям та членам їх сімей соціального і правового захисту відповідно до законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів є одним із ключових прав військовослужбовців. Більш того, обов'язками командирів різного ієрархічного рівня є вжиття заходів, спрямованих на забезпечення соціальної захищеності військовослужбовців та, у разі необхідності клопотати за них перед старшими командирами (начальниками), забезпечення соціального сімей військовослужбовців, надавати всіляку соціальну підтримку.

Аналіз чинного законодавства, яке регламентує правовий статус військовослужбовців Збройних Сил України, вказує на те, що соціальні гарантії є відносно відокремленим об'єктом правового регулювання. Базовими особливостями правового регулювання соціальних гарантій є їх невичерпний характер та, одночасно, чіткий спосіб правового викладення. В умовах триваючого процесу відбиття збройної агресії українське законодавство про соціальні стандарти військовослужбовців Збройних Сил України змінюється з урахуванням зростаючої потреби посилення рівня державного захисту військовослужбовців. Відповідно, подальшим перспективним напрямом доктринальної розробки зазначених питань є напрацювання науково обґрунтованих пропозицій щодо оптимізації законодавства про соціальні гарантії військовослужбовців та членів їх сімей.

УДК 342.72

Деєв В. Ю., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ПРАКТИКАХ УПРАВЛІННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Проблематика гендерної рівності у секторі безпеки та оборони набуває особливої актуальності в умовах сучасних викликів, з якими стикається Україна. Реформування сектору безпеки та оборони не лише посилює обороноздатність країни, а й підвищує рівень демократичного управління, інтегруючи Україну до міжнародного співтовариства. Врахування принципів рівності та недискримінації забезпечує ширші можливості для обох статей, що, у свою чергу, підвищує ефективність організаційних структур. Відповідно до міжнародних стандартів, таких як Резолюція Ради Безпеки ООН № 1325, що підкреслює роль жінок у миротворчих процесах, та інших європейських рекомендацій, Україна ставить перед собою мету впровадження політики гендерної рівності у всі сфери діяльності, включно з сектором безпеки. Однак для повноцінної реалізації цього завдання необхідний системний підхід, який би враховував усі рівні управління та інтегрував принципи рівності у структуру управління, організаційні процеси та кадрову політику.

Системний підхід у реалізації політики гендерної рівності в управлінських практиках сектору безпеки і оборони України є необхідною складовою його ефективного реформування, зростання інституційної спроможності та інтеграції до міжнародних стандартів. Реалізація політики гендерної рівності, як частини комплексних реформ, відповідає міжнародним зобов'язанням України, зокрема Резолюції Ради Безпеки ООН № 1325 "Жінки, мир, безпека", яка спрямована на підвищення ролі жінок у сфері безпеки, запобіганні конфліктам та забезпеченні миру.

Системний підхід до впровадження гендерної рівності передбачає цілісний аналіз всіх аспектів діяльності сектору безпеки, в тому числі взаємозв'язок між окремими управлінськими структурами, процедурами, методами оцінки та

прийняття рішень. Такий підхід сприяє інтеграції гендерної перспективи на всіх рівнях прийняття рішень, що дозволяє враховувати різноманітні потреби жінок і чоловіків, підвищуючи ефективність як військових, так і цивільних підрозділів сектору безпеки.

Для впровадження гендерної рівності потрібно включити такі фактори як: нормативно-правове забезпечення: прийняття законодавчих актів, положень та стандартів, що забезпечують рівні права та можливості жінкам і чоловікам у секторі безпеки і оборони. Це охоплює створення прозорих умов для кар'єрного зростання жінок, надання доступу до всіх посад, включно з керівними, а також закріплення права на захист від дискримінації. Інтеграція гендерних стандартів на рівні законодавства створює основу для формування сучасної політики безпеки, що враховує європейські підходи до прав людини.

Організаційна структура для забезпечення гендерної рівності: створення підрозділів та посад, відповідальних за забезпечення гендерної рівності, розробку і моніторинг виконання гендерних стратегій. Це включає спеціальних радників з гендерних питань, відділи з питань рівності, а також комісії для розгляду можливих випадків дискримінації. Ефективна організаційна структура забезпечує послідовність виконання завдань гендерної політики, координацію дій між підрозділами та підзвітність перед суспільством.

Розробка індикаторів гендерної рівності, постійний збір і аналіз статистики щодо участі жінок і чоловіків у різних структурах та на різних рівнях управління, а також оцінка прогресу у впровадженні політики. Це дозволяє оцінити ефективність застосовуваних заходів, виявити проблемні зони, де ще існує гендерний дисбаланс, та вчасно вжити відповідних заходів для їх усунення.

Системний підхід передбачає чітку систему звітності перед громадськістю щодо прогресу у впровадженні гендерної політики. Це сприяє підвищенню суспільної довіри до сектору безпеки та оборони, а також посилює підзвітність керівництва. Окрім того, прозорість допомагає залучати додаткові ресурси, як-от міжнародні донорські програми, спрямовані на посилення рівноправності.

Значення і перспективи впровадження системного підходу: Реалізація системного підходу до гендерної рівності підвищує ефективність сектору безпеки і оборони України завдяки кращому залученню всіх ресурсів та можливостей, які може надати інклюзивне управління. Це також сприяє посиленню демократичного управління, формуванню інституційної культури прозорості та відповідальності, підвищенню довіри суспільства та ефективності сектора в умовах нових викликів.

Застосування системного підходу до реалізації політики гендерної рівності у секторі безпеки і оборони України має вирішальне значення для посилення як внутрішньої ефективності, так і міжнародної довіри до сектору безпеки країни. Забезпечення гендерної рівності не лише сприяє інклюзивності та недискримінації, а й підвищує професійну спроможність організацій. Створення нормативної бази, освітніх програм, механізмів моніторингу та звітності дозволяє поступово усувати культурні стереотипи та недоліки у кадровій політиці, що позитивно впливає на інституційне середовище. Таким чином, ефективне впровадження політики гендерної рівності стає передумовою для успішного функціонування сектору безпеки і оборони України, його гармонійної взаємодії із суспільством та зміцнення міжнародної співпраці у сфері безпеки.

УДК 004.9:005.95

Драган Ю. А., старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України.

ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ

Якісне управління підрозділами є головною метою в оволодінні форм та методів керівництва в прийнятті позитивних рішень посадовою особою.

З точки зору впливу управлінського рішення на розвиток військової організації і досягнення її головної мети, не всі рішення можуть бути корисні (або правильні).

Наукове управління військовою організацією не зводиться до чисто вольових, суб'єктивних дій, а засноване на наукових правилах і принципах, сформульованих у результаті узагальнення багаторічної практики. Воно припускає розкриття сутності управлінських процесів, пізнання і використання об'єктивних законів розвитку суспільства.

До основних законів управління можна віднести:

Закон відповідності управління стану розвитку суспільства. Цей закон відображає об'єктивний характер формування систем управління відповідно до умов політичного строю, економічного розвитку країни тощо.

Закон спеціалізації управління, сутність якого полягає в тому, що управління в організації, як правило, здійснюється значним числом керівників, які “спеціалізуються” на управлінні певними функціями. Поділ діяльності управлінського персоналу в даному плані набуває характеру спеціалізації;

Закон інтеграції управління. Управління не може здійснюватись без об'єднання, координації діяльності, принаймні, більшості персоналу;

Закон оптимального (необхідного) поєднання централізації і децентралізації управління. Використання даного закону припускає, з одного боку, централізоване, сконцентроване управління, тобто проведення певної лінії по вертикалі, з іншого, – він передбачає і необхідність передачі окремих функцій управління на більш низькі рівні;

Закон демократизації управління відображає взаємини між людьми в колективі, співвідношення влади і підпорядкованості. Використання даного закону припускає залучення великого числа персоналу в процес управління і встановлення таких відносин між керівником і підлеглим, коли дії першого викликають позитивну відповідну реакцію другого, коли в системі управління організацією задіяний весь персонал;

Закон економії часу в управлінні виступає як закон управління робочим часом.

Як висновок можна підкреслити що закони управління існують не залежно від керівника або підлеглого у будь-якій організації. Виражаючи внутрішні і найбільш істотні причинно-наслідкові зв'язки і взаємозалежності предметів і явищ об'єктивної дійсності, закони є своєрідними обмеженнями в практиці управління соціальними системами. Використовуючи всі вище перераховані принципи керівник може якісно організувати управління військами.

УДК 355.5

Дягель Д.А., ад'юнкт відділення докторантури та ад'юнктури науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України, підполковник

ЩОДО РОЗРОБКИ МЕТОДИКИ РАЦІОНАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ СИЛ І ЗАСОБІВ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ В МІЖНАРОДНИХ ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ДЛЯ АВТОМОБІЛЬНОГО СПОЛУЧЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність дослідження зумовлена складністю забезпечення належного контролю на державному кордоні України в умовах воєнного стану, пов'язаного із збройною агресією, терористичними загрозами та надзвичайними ситуаціями. Підрозділи Державної прикордонної служби України мають забезпечувати безпеку, своєчасно виявляти потенційні загрози та оперативно розподіляти свої ресурси на основі прогнозованих ситуаційних умов. Однак на сьогодні бракує цілісного методичного підходу, який враховував би зміну інтенсивності та характеру загроз під час воєнного стану.

Розроблена методика надає можливість формувати раціональний розподіл сил і засобів прикордонних підрозділів у пунктах пропуску для автомобільного сполучення в умовах воєнного стану з врахуванням аналізу, прогнозування

можливих загроз і необхідність швидкої адаптації для забезпечення національної безпеки.

Методика передбачає аналіз наявної обстановки та моделювання ймовірного сценарію розвитку подій для визначення рівня загрози в міжнародних автомобільних пунктах пропуску. Це дозволяє ухвалювати рішення щодо необхідності реалізації таких заходів, як спрощений прикордонний контроль для окремих категорій осіб або тимчасове припинення прикордонного контролю у випадку надзвичайної ситуації чи загострення обстановки.

Методику умовно можна поділити на два основні блоки заходів:

Перший блок передбачає спрощений контроль окремих категорій громадян, транспортних засобів та вантажів, що проходять через пункт пропуску. Це може бути реалізовано в умовах високої інтенсивності пасажирського та вантажного потоку, наприклад, для забезпечення швидкого виїзду населення в кризових ситуаціях.

Другий блок охоплює заходи реагування на збройні напади, спроби блокування пунктів пропуску, виявлення підготовки чи вчинення терористичних дій, а також на надзвичайні ситуації техногенного або природного характеру. Це дозволяє забезпечити оперативну протидію загрозам і мінімізувати їхній вплив на національну безпеку.

Алгоритм методики включає адаптивні заходи на основі ситуаційного аналізу, що сприяє швидкому прийняттю рішень на рівні кожного підрозділу. У межах першого блоку використовується скорочена процедура контролю для транспортних засобів і осіб, коли обстановка дозволяє знизити рівень перевірок, зберігаючи при цьому належний рівень безпеки. У другому блоці акцент робиться на ефективності захисних заходів, зокрема оцінюється готовність персоналу до протидії збройним нападам і терористичним загрозам на основі спеціально розробленої моделі бойових дій, адаптованої до специфіки пунктів пропуску.

Наукова новизна методики полягає у створенні комплексної системи розподілу сил і засобів на основі взаємопов'язаних моделей та індикаторів, які

забезпечують прогнозування, оцінку й ефективну реакцію на загрози в умовах воєнного стану. Розроблена методика дозволяє не тільки оцінювати поточний стан, а й завчасно прогнозувати можливі сценарії розвитку подій. Це підвищує адаптивність прикордонного контролю та забезпечує злагоджену роботу підрозділів Державної прикордонної служби.

Практична значущість методики проявляється у створенні чітких процедур, що регламентують застосування сил і засобів прикордонних підрозділів у залежності від типу загрози. Методика забезпечує готовність персоналу до виконання як спрощеного контролю, так і швидкого розгортання захисних дій, що підвищує рівень національної безпеки та оптимізує використання ресурсів.

УДК 355

Євтєєнко В. В., курсант факультету логістики Національної академії Національної гвардії України, молодший сержант;

Боженко В. О., викладач кафедри логістики підрозділів факультету логістики Національної академії Національної гвардії України, майор.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ МОБІЛЬНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ NFC RFID ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У РІЗНИХ УМОВАХ ДИСЛОКАЦІЇ

Безконтактні технології відіграють важливу роль у сучасному світі, забезпечуючи зручність та ефективність роботи у різних галузях. Радіочастотне розпізнавання здійснюється за допомогою закріплених за об'єктом спеціальних міток, що несуть ідентифікаційну та іншу інформацію. Цей метод вже став основою побудови сучасних безконтактних інформаційних систем, і має стійку назву RFID-технології.

У дослідженні Zhang X. "Applications of RFID in Logistics and Supply Chains: An Overview" (2012), яке було проведено в Southwest Jiaotong University, аналізується впровадження технології RFID у логістичних процесах та управлінні ланцюгами поставок. Основна увага приділяється перевагам використання RFID, таким як підвищення точності обліку, зниження втрат і покращення ефективності операцій. Також розглядаються реальні приклади впровадження RFID та питання інтеграції з іншими технологіями, такими як автоматизовані системи управління складом, що дозволяє створювати більш гнучкі й точні логістичні ланцюги. Проте також виділяються певні виклики, серед яких – висока вартість впровадження та необхідність належної адаптації технології під конкретні потреби підприємств.

Особливості RFID-технології полягає в тому, що RFID-мітки:

- можна використовувати навіть в агресивних середовищах, через бруд, фарбу, пар, воду, пластмасу, деревину, а також використовувати імплантацію в тіло;
- можуть нести велику кількість інформації;
- легко відстежити на порівняно невеликій відстані;
- можуть бути використані як для читання, так і для запису великого обсягу інформації.

У пасивних RFID-мітках фактично необмежений термін експлуатації, мають низьку собівартість, RFID-мітки читаються швидко і точно, що дозволяє виконувати велику кількість сканувань, їм не потрібен контакт або пряма видимість, дані з мітки можуть бути отримані на відстані.

Пасивні RFID-мітки не мають вбудованого джерела енергії. Електричний струм, що індукується в антені електромагнітним сигналом від зчитувача, забезпечує достатню потужність для функціонування кремнієвого CMOS-чипа, розміщеного в мітці, і передачі у відповідь сигналу. Низькочастотні RFID-мітки можуть бути вбудовані в стікер (наклейку) або імплантовані під шкіру.

NFC-мітки - різновид пасивних безконтактних міток, що використовують технологію Near Field Communication - надбудову над стандартом RFID. Ця

технологія забезпечує не тільки читання даних з NFC RFID мітки, а й дозволяє обмін інформацією з NFC-модулем при наближенні на невелику відстань.

У сучасних системах RFID-мітки використовуються у багатьох сферах життєдіяльності, у домофонах, пластикових картках систем контролю доступу, безконтактних кредитних картках, біометричних паспортах.

Система контролю наявності матеріальних цінностей завжди була одним із найважливіших завдань, а методи обліку наявності матеріальних цінностей в умовах воєнного стану потребують мобільності та оперативного обліку і вдосконалення. Технологія у разі її впровадження дозволить розпізнати технічні засоби тилу та матеріальні цінності конкретної військової частини у випадку накопичення ідентичного майна на одному складському приміщенні в районах зосередження, визначити до якої частини належить майно.

Впровадження системи контролю обліку за допомогою RFID-міток, які можливо прикріплювати поряд з кожною номенклатурою майна - пришвидшить облік наявності матеріальних цінностей, ідентифікацію, посадовий контроль та інвентаризацію. Програмування та читання міток відбувається чипом NFC спеціального обладнання чи мобільного пристрою на платформі Android або iOS, що дозволяє значно зменшити час на внесення змін до облікових даних наявних матеріальних цінностей. Разом із внесенням інформації про номенклатуру, для забезпечення додаткової інформативності можливо додавати фотографію номенклатури конкретного майна, зроблену на камеру спеціального обладнання, чи фронтальну камеру мобільного пристрою, що буде відображатися на панелі монітору чи мобільного пристрою поряд із інформацією про кількість для порівняння.

Окрім того, мобільна система є бездротовою та використовує недорогі автономні RFID-мітки, а архітектура програмного продукту забезпечить легку адаптацію до потреб структурного підрозділу.

Впровадження мобільної системи обліку та контролю матеріальних цінностей із застосуванням технології NFC RFID є важливим кроком для підвищення ефективності тилового забезпечення підрозділів Національної

гвардії України. Системи обліку та контролю матеріальних цінностей із використанням NFC RFID технології оптимізує облік наявності матеріальних цінностей, їх ідентифікацію, посадовий контроль, проведення інвентаризації. Подальші дослідження будуть спрямовані на аналіз можливостей інтеграції NFC RFID технологій із іншими автоматизованими системами управління ресурсами, а також їх сумісність із вже наявним обладнанням та програмними засобами.

УДК 305-055.2

Єременко Д. Ю., курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядовий поліції;

Турчанікова Г. О., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, капітан поліції.

ЖІНКИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ: ПРОБЛЕМИ І МОЖЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В НАВЧАННІ ТА СЛУЖБІ

Важливість гендерної рівності вже давно визнана правозахисниками усього світу та викладена у низці резолюцій Ради Безпеки ООН щодо жінок, миру та безпеки, які активно імплементують в національне законодавство держави-члени організації. Україна теж активно працює в напрямі європейської та євроатлантичної інтеграції, а тому серйозно ставиться до гендерного питання. Однак, на жаль, воно не є пріоритетним у рамках оборонної реформи, через що йому не приділяється достатньо уваги. Водночас у розвинутих державах світу жінки з кожним роком все активніше залучаються до служби в збройних силах, і така практика приносить лише позитивні результати. Потенціал жінок величезний і полягає у їхньому внеску не лише в соціальний та економічний прогрес, але й у сектор безпеки й оборони. Щодо прикладу наведу слова Іванни

Климпуш-Цинцадзе голови комітету ВРУ з питань інтеграції України до ЄС “Питання рівності у секторі безпеки - це не лише про цифри, статистику та представництво. Це також про вміння та цінності, про механізми, інституції та, звісно ж, нормативно-правову роботу. Наразі в українській армії служать і працюють близько 57 тисяч військовослужбовців-жінок та цивільних. Ми маємо забезпечити для них рівні можливості у просуванні по службі, рівноцінну оплату праці, захист від сексуальних домагань”.

Важливо зазначити, що сьогодні український досвід розвитку оборонного сектору може бути корисним і показовим для НАТО. Україна має унікальний досвід відповіді на виклики, з якими світ досі не стикався, робить це у відповідь на дії агресора, але й не забуваючи про те, що жінки сьогодні – потужна частина армії. Вони мають потреби, ба більше, Україна вже має успішні кейси відповіді на ці потреби. Це стосується визнання внеску жінок так і розподілу ролей у військовій справі. Незважаючи на суттєвий прогрес у сфері жінок, миру й безпеки, Північноатлантичний Альянс все ще стикається з проблемами, які стосуються гендерної рівності. Йдеться про забезпечення умов для проходження служби жінками, для їх навчання, підвищення кваліфікації особового складу, а також інформування суспільства про гендерні процеси, які відбуваються в оборонному відомстві. Одним із ключових напрямів і можливостей інтеграції гендерної складової в сектор безпеки та оборони є розвиток наукових досліджень з гендерних питань, а також політики національної безпеки. Також важливо проводити культурно-виховну та просвітницьку роботу з населенням і правоохоронцями для формування гендерної культури та розвитку гуманітарної діяльності. Іншими важливими аспектами є розроблення та впровадження механізмів юридичної відповідальності за випадки дискримінації за ознакою статі, використання позитивних дій для подолання гендерного дисбалансу в управлінні правоохоронцями, а також удосконалення рівня знань законодавства для забезпечення рівних прав жінок та чоловіків щодо участі в державному управлінні в галузі воєнної безпеки та поєднанні професійних та сімейних обов’язків під час проходження професійної підготовки. В сучасних умовах

імплементатії гендерного компоненту до галузей життя українського суспільства потрібно також віднести й інформаційну боротьбу, тобто розповсюдження відповідної інформації на просторах інтернет-ресурсів.

Приходимо до висновку, що на території України відбуваються процеси практичної реалізації аспектів забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки та оборони. На основі вищевикладеного можна підкреслити те, що низький рівень залучення жінок до служби у сфері безпеки й оборони сягає своїм корінням у традиції та культурні особливості міжнародної спільноти. Як і в минулому, сьогодні роль жінки у створенні та реалізації політики у цьому секторі є, скоріше, символічною. Упередження про те, що проходити службу в армії можуть виключно чоловіки, існує навіть у сучасному світі. Однак глобалізаційні процеси висувають свої вимоги, а тому необхідність збільшення кількості жінок у лавах збройних сил зростає. Саме тому необхідність реалізації та практичного впровадження Резолюції ООН 1325 не викликає сумнівів. Досвід іноземних держав доводить, що участь жінок у сфері безпеки та оборони приносить лише позитивні результати. Україна також прагне до практичної реалізації зобов'язань щодо забезпечення гендерної рівності в цьому важливому для держави секторі. Для досягнення цієї мети необхідно не лише імплементувати у національне законодавство міжнародні документи, що регламентують це питання, а й, перш за все, намагатися змінити свідомість суспільства та прибрати бар'єри культурних упереджень, радянської позиції які все ще мають обмежуючий ефект у залученні жінок до роботи у сфері безпеки та оборони на всіх її рівнях.

УДК 342.72

Жишко І. І., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ УЧАСТІ ЖІНОК В ОТРИМАННІ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ.

Проблема залучення жінок у сектор безпеки та оборони є актуальною для багатьох країн, зокрема й для України. Історично склалося так, що військова служба традиційно вважалася прерогативою чоловіків. Однак, сучасні реалії та зростаюча свідомість суспільства демонструють, що жінки здатні виконувати широкий спектр військових завдань не гірше за чоловіків.

Служба в державних структурах пов'язана з високим рівнем стресу, відповідальності та ризику для життя. Тому гендерна рівність в цій сфері передбачає, що жінки мають рівні можливості з чоловіками для проходження військової служби та роботи в правоохоронних органах. Це означає, що до всіх кандидатів, незалежно від статі, висуваються однаково високі вимоги щодо морально-психологічних якостей, професійної підготовки та фізичної підготовки.

Університети відіграють важливу роль у формуванні майбутніх лідерів та лідерок сектору безпеки та оборони. Вони не лише передають теоретичні знання, але й розвивають необхідні риси, такі як стратегічне мислення, лідерство, та здатність приймати рішення в умовах виконання стратегічних завдань. Тому інтеграція гендерної рівності у цю сферу необхідна, так як жінки з легкістю можуть розвинути в собі усі ці навички так само успішно як і чоловіки, а іноді і краще. І гендерна рівність спонукає усі університети цієї та інших сфер діяльності до проведення інформаційних кампаній, спрямованих на популяризацію військових професій серед дівчат.

Питання підготовки кадрів для сектору безпеки та оборони є надзвичайно актуальним у сучасному світі оскільки розвиток технологій, міжнародні конфлікти та тероризм створюють нові, більш складні загрози національній безпеці. Для ефективного протистояння цим загрозам необхідні висококваліфіковані фахівці з широким спектром знань і професійних навичок.

Відповідність міжнародним стандартам Багато країн світу прагнуть до гендерної рівності в усіх сферах, включаючи оборону. Україна як майбутня країна член ЄС також підтримує цю тенденцію і тому за останій час провели велику кількість реформ які дозволили жінкам займати різноманітні посади в військовій сфері такі як наприклад: стрільці, гранатометники, розвідники та інші. Також ці реформи охопили й інженерні війська і надали можливість займати більшість посад незалежно від статті. Одним з законів який став вирішальним у сфері оборони щодо гендерної рівності – це внесення змін до ст. 1 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" (№ 6482), яким встановлюється взяття жінок певних професій на військовий облік за їхнім бажанням. Аналіз останніх досліджень яскраво показує, що завдяки проведенню безлічі реформ в країні сьогодні нараховується рекордна кількість жінок-військових, і це стало головним показником розширення кадрової бази незалежно від статті для потреб сил сектору безпеки та оборони.

Незважаючи на поступове збільшення участі жінок у військовій службі, гендерні стереотипи залишаються значною перешкодою для їхнього успішного інтегрування у силовий сектор. Стереотипи можуть зменшувати мотивацію жінок до служби, а також впливати на сприйняття їхніх можливостей колегами-чоловіками. Ця проблема значно сповільнює забезпеченню рівних можливостей між чоловіками та жінками. Особливої актуальності ця проблема набуває у навчальних закладах, де курсанти чи студенти чоловічої статті принижують своїх колег-жінок, через різні сталі стереотипи про те що жінки це слабша стать. Важливо створити спеціалізовані курси, які враховують потреби як чоловіків, так і жінок, сприяючи рівності в навчанні та кар'єрному рості.

Розробка навчальних програм, які охоплюють питання гендерної рівності, сприяють формуванню більш інклюзивного середовища. Це може включати освітні матеріали про роль жінок у військовій службі, проблеми сексуальних домагань та гендерного насильства, а також розвиток навичок комунікації та співпраці у змішаних командах. Запровадження тренінгів з гендерної чутливості для всіх військовослужбовців, у тому числі командним складом, допоможе

змінити ставлення до жінок у війську. Ці тренінги мають підкреслювати важливість різноманіття для покращення боєздатності та ефективності. Важливо зазначити що ці програми уже застосовуються, але вони знаходяться на початковому рівні свого розвитку і тільки набирають розповсюдження навчальних закладах нашої країни.

Нестача підтримки з боку керівництва може обмежити можливості жінок у військовій службі. Командири повинні активно сприяти формуванню гендерно чутливого середовища та підтримувати політику рівних можливостей. Висока плинність кадрів, особливо серед жінок, передбачає необхідність адаптації програми підготовки з урахуванням викликів, з якими жінки стикаються у військовій службі, таких як поєднання професійних обов'язків із сім'єю. Але варто сказати, що жінки мають право на звільнення зі служби у зв'язку з вагітністю та у зв'язку із перебуванням у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Активна участь жінок у силах оборони України стала невід'ємною частиною сучасного конфлікту. Їхній внесок у захист держави є вагомим і багатогранним. Однак, для забезпечення навчання, проходження служби, а в майбутньому повноцінної участі жінок у військових операціях необхідно подолати низку системних перешкод та створити сприятливі умови для їхньої служби. Важливо розуміти, що підготовка кадрів – це тривалий і системний процес. Для досягнення успіху необхідно залучати до співпраці різні зацікавлені сторони: державні органи, громадські організації, міжнародних партнерів. Реалізація вказаних рекомендацій дозволить Україні створити сучасні Збройні Сили, в яких жінки матимуть рівні можливості для служби та реалізації свого потенціалу.

УДК 341.3/.4/343.8

Іванова Г. С., доцент кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, доцент

**ДО ПИТАННЯ КОРЕЛЯЦІЇ ПОШИРЕННЯ ЗНАНЬ ТА ІНФОРМАЦІЇ
ЩОДО НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА
ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДИРІВ ЗА ЗЛОЧИНИ
ВЧИНЕНІ ПІДЛЕГЛИМИ**

Положення чотирьох Женевських конвенцій про захист жертв війни від 12 серпня 1949 року та Додаткового протоколу до зазначених Конвенцій, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 р. передбачають зобов'язання для країн-учасниць Конвенцій та Протоколу щодо поширення знань та інформації (ст.47 ЖК I, ст.48 ЖК II, ст.127 ЖК III, ст.144 ЖК IV, ст.82, 83, 87 ДПІ).

Так, як у мирний час, так і під час збройного конфлікту країни-учасниці Конвенцій та Протоколу зобов'язані вносити їх вивчення до програм військової підготовки та заохочувати їх вивчення цивільним населенням. Військові та цивільні органи влади повинні ретельно ознайомитися з текстами вказаних документів.

Окремо слід зазначити, що військові командири, у межах покладеної на них відповідальності, зобов'язані вживати заходів для того, щоб особи під їхнім командуванням були обізнані з обов'язками, що їх покладено на них Конвенціями та Протоколом.

Крім того, сторони конфлікту зобов'язані забезпечувати наявність юридичних радників, які могли б давати поради військовим командирам щодо застосування Конвенцій та Протоколу та відповідний інструктаж збройних сил із цього питання.

Необхідність належної організації ознайомлення військовослужбовців із вказаними нормами не може породжувати жодних дискусій і виключно додатково підкреслюється зокрема і національним законодавством.

Важливим запобіжником порушень норм міжнародного гуманітарного права є інститут відповідальності за воєнні злочини. Римський статут Міжнародного кримінального суду, ухвалений 17.07.1998р., набрав чинності 01.07.2002р. Україна підписала Римський статут МКС 20.01.2000р. Проте пройшов значний час і ратифікація Україною Римського статуту МКС відбулась 21.08.2024р.

Закон України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 21.08.2024р. передбачає, що він набирає чинності одночасно з набранням чинності відповідним Законом України щодо внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, який у свою чергу прийнятий 09.10.2024р. та набрав чинності 24.10.2024р.

Закон України №4012-IX від 09.10.2024р зокрема передбачає внесення змін до Кримінального кодексу України до розділу IV «Співучасть у кримінальному правопорушенні», які певним чином корелюються з обов'язками військових командирів вживати заходів щодо обізнаності їх підлеглих з нормами міжнародного гуманітарного права та обов'язками щодо їх дотримання.

Так, розділ IV Кримінального кодексу України доповнено статтею 31⁻¹ «Кримінальна відповідальність військових командирів, інших осіб, які фактично діють як військові командири, та інших начальників».

Частина 1 зазначеної статті закріплює, що військовий командир або інша особа, яка фактично діє як військовий командир, підлягає кримінальній відповідальності за будь-який із злочинів, передбачених статтями 437-439, 442 і 442⁻¹ Кримінального Кодексу України, що вчинений підлеглою особою, яка перебувала на момент вчинення злочину під його фактичним командуванням і контролем або, залежно від обставин, під його фактичною владою і контролем, внаслідок нездійснення ним належного контролю над такою особою, якщо при

цьому військовий командир або інша особа, яка фактично діє як військовий командир, знав або, зважаючи на обставини, що склалися на той час, повинен був і міг знати, що зазначена підлегла особа вчинила або мала намір вчинити такий злочин, проте не вжив дій, які повинен був і міг вжити у межах своїх повноважень для запобігання чи припинення вчинення злочину або для повідомлення про такий злочин компетентного органу.

Безперечно притягнення до кримінальної відповідальності військових командирів у порядку співучасті у кримінальному правопорушенні вчиненому підлеглою особою залежить від сукупності обставин і вчинення підлеглим кримінального правопорушення не може тлумачитися як беззаперечна підстава відповідальності командира.

Разом з тим, заходи щодо профілактики вчинення кримінальних правопорушень передбачають у тому числі вжиття заходів щодо ознайомлення суб'єктів із правовою регламентацією визначених суспільних відносин.

Означені зміни до Кримінального кодексу України у тому числі слід розглядати як наголошення та підкреслення необхідності і важливості вжиття заходів щодо поширення знань щодо норм міжнародного гуманітарного права, порушення яких можуть бути кваліфіковані як кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Таким чином, аналізуючи вищезазначене, слід зауважити, що збов'язання для країн-учасниць щодо поширення знань та інформації, що передбачені Женевськими конвенціями про захист жертв війни від 12 серпня 1949 року та Додатковим протоколом до зазначених Конвенцій, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 р., мають кореляцію із відповідальністю військових командирів, інших осіб, які фактично діють як військові командири, та інших начальників за злочини вчинені їх підлеглими.

УДК 351.74

Іващенко С. М., доцент кафедри права Національної безпеки та правової роботи Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, полковник.

Шевченко А. М., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ ЯК ВІЙСЬКОВЕ ФОРМУВАННЯ З ПРАВООХОРОННИМИ ФУНКЦІЯМИ

В умовах сучасних викликів національній безпеці України особливої актуальності набуває дослідження ролі та функцій Національної гвардії України (НГУ) як унікального військового формування з правоохоронними функціями. Російська збройна агресія проти України, зростання терористичних загроз, необхідність забезпечення громадського порядку та захисту критичної інфраструктури вимагають постійного вдосконалення діяльності НГУ та адаптації її можливостей до нових умов. Важливість дослідження також обумовлена процесами реформування сектору безпеки і оборони України відповідно до стандартів НАТО та необхідністю підвищення ефективності взаємодії між різними силовими структурами держави.

Питання функціонування та розвитку Національної гвардії України активно досліджується у працях вітчизняних науковців та практиків. Значну увагу приділено правовим аспектам діяльності НГУ, особливостям її функціонування як військового формування з правоохоронними функціями, питанням взаємодії з іншими силовими структурами. Окремі дослідження присвячені аналізу досвіду участі НГУ в антитерористичній операції та операції Об'єднаних сил, вивченню міжнародного досвіду діяльності аналогічних формувань та можливостей його застосування в Україні. Водночас, динамічні зміни безпекового середовища вимагають постійного оновлення наукових досліджень у цій сфері.

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України. Створена у 2014 році на базі Внутрішніх військ МВС України, НГУ успадкувала кращі традиції своїх попередників та була суттєво реформована відповідно до сучасних викликів.

Правову основу діяльності НГУ складають Конституція України, Закон України "Про Національну гвардію України" та інші нормативно-правові акти. Ця законодавча база чітко визначає роль, функції та повноваження НГУ в системі національної безпеки держави.

Основними завданнями НГУ є захист конституційного ладу України, територіальної цілісності від спроб зміни їх насильницьким шляхом; охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки; забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону; припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань; охорона ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів та інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності.

Структура НГУ включає центральний орган управління, оперативно-територіальні об'єднання, з'єднання, військові частини і підрозділи, вищі військові навчальні заклади та навчальні військові частини. Особовий склад формується з військовослужбовців та працівників.

Підготовка кадрів здійснюється через систему військової освіти, центральним елементом якої є Національна академія Національної гвардії України. Постійно діючі програми підвищення кваліфікації забезпечують безперервне вдосконалення професійних навичок особового складу.

Важливим напрямком діяльності НГУ є міжнародне співробітництво, що включає участь у міжнародних навчаннях, обмін досвідом з іноземними партнерами та участь у миротворчих місіях. Особливо активною є співпраця з аналогічними структурами країн-членів НАТО.

Національна гвардія України є ефективним військовим формуванням, що успішно виконує покладені на неї завдання із забезпечення національної безпеки

та правопорядку. Досвід її діяльності, особливо в умовах протидії російській агресії, демонструє важливість подальшого розвитку та вдосконалення цієї структури.

Перспективними напрямками подальших досліджень є:

- вивчення можливостей адаптації досвіду аналогічних формувань країн-членів НАТО в діяльності НГУ
- дослідження шляхів удосконалення системи підготовки кадрів
- аналіз можливостей посилення спроможностей НГУ у сфері кібербезпеки
- вивчення механізмів підвищення ефективності взаємодії НГУ з іншими складовими сектору безпеки і оборони
- дослідження напрямків модернізації матеріально-технічної бази НГУ відповідно до сучасних викликів
- аналіз правових аспектів розширення повноважень НГУ у сфері забезпечення національної безпеки

Подальший розвиток НГУ повинен відбуватися з урахуванням як національного досвіду, так і кращих світових практик, що дозволить забезпечити її готовність до протидії сучасним загрозам національній безпеці України.

УДК.355.426.4: 351.742

Ковальов І. В., кандидат військових наук, доцент кафедри забезпечення державної безпеки, Національна академія Національної гвардії України, полковник.

Панов О. І., старший інспектор з особливих доручень відділу контролю за обігом зброї Головного управління Національної поліції України в Харківській області, підполковник поліції.

ПІДХОДИ ЩОДО ПОРЯДКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ЛІКВІДАЦІЇ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи МВС України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки та порядку, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону. Однією із основних функцій Національної гвардії України (НГУ) є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Основним суб'єктом при виконанні завдань служби під час участі у припиненні масових заворушень, є НГУ, при взаємодії з іншими суб'єктами НПУ, ДПСУ, СБУ, Військова служба правопорядку ЗСУ, ДСНС, місцеві держадміністрації та органи місцевого самоврядування.

Зазначені суб'єкти в поточної діяльності проводять розрахунок необхідних сил та засобів, які можуть залучатися до припинення масових заворушень, а також забезпечують ефективне використання під час виконання завдань за призначенням.

Рішення про проведення спеціальної операції з припинення масових заворушень приймається керівником оперативного штату на підставі аналізу оперативної обстановки та інформації про внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальне правопорушення, передбачене Кримінальним кодексом України.

Керівництво спеціальної операцією з припинення масових заворушень та координацію діяльності сил та засобів правоохоронних органів, залучених до припинення зазначених протиправних дій, здійснює керівник (заступник керівника) органу військового управління ОТО НГУ, уключений до складу оперативного штабу, якій виконує обов'язки керівника спеціальної операції з припинення масових заворушень.

Під час виконання завдань з припинення масових заворушень шиккування

груп (елементів бойового порядку підрозділів) може складатися з наступних «елементів»: елемент контакту; елемент командування; елемент вогневого забезпечення; елемент резерву; елемент тилового прикриття; група водіїв; елемент забезпечення.

Основні завдання командирів всіх рівнів (елементів бойового порядку): керування підлеглим особовим складом; постійна взаємодія між елементами підрозділу та з оперативним штабом або місцевими взаємодіючими підрозділами; приймати заходи щодо запобігання ускладненню обстановки; основним пріоритетом вважати безпеку особового складу, при необхідності запитувати посилення; приймати тактичні рішення відповідно до обстановки, що склалась; постійно підтримувати візуальний контакт з технікою підрозділу.

УДК 355.1-055.2

Козакова Д. С., курсантка Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

ПОНЯТТЯ СЕКСИЗМУ ТА СЕКСУАЛЬНИХ ДОМАГАНЬ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ТА ЇХ ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Сексизм є глибокою соціальною проблемою, що охоплює дискримінацію та упередження щодо людей на основі їхньої статі або гендерної ідентичності. У своїй суті сексизм часто ґрунтується на ідеї природної вищості однієї статі над іншою, що формує нерівність у розподілі влади, прав і можливостей. Сексизм виявляється у багатьох сферах життя, але найпомітніше – у професійній діяльності, і містить такі форми, як розрив в оплаті праці між чоловіками та

жінками та «скляну стелю» – бар'єр, який обмежує кар'єрне просування жінок, навіть якщо їхні професійні якості дозволяють досягти вищих позицій. Термін «скляна стеля», введений феміністками на початку 1980-х років, відображає невидимий бар'єр, який жінкам важко подолати, особливо у сферах з традиційно чоловічим домінуванням, як наприклад, у секторі безпеки та оборони.

Згідно з Рекомендацією Комітету міністрів Ради Європи CM/Rec(2019)1, сексизм проявляється у діях, жестах, мовленнєвих і письмових висловах, які виражають ідею про неповноцінність людини через її стать. Така дискримінаційна поведінка завдає шкоди як фізичному, так і психологічному стану особистості, а також може призвести до соціально-економічних утисків. Вона створює вороже та принизливе середовище, де людина втрачає можливість вільно реалізувати свої права та потенціал. Більше того, сексизм підтримує та поглиблює гендерні стереотипи, які й надалі закріплюють нерівність. Комітет міністрів Ради Європи підкреслює, що сексизм може проявлятися в багатогранних і перехресних формах, враховуючи різні фактори, що стосуються особистих характеристик як жінок, так і чоловіків, як наприклад, етнічне походження, приналежність до національних чи корінних меншин, вік, релігійні переконання, статус біженця або мігранта, наявність інвалідності, сімейний стан, соціальне походження, гендерну ідентичність або сексуальну орієнтацію.

Поняття сексуальних домагань вперше було закріплене в українському законодавстві у 2005 році, що сталося завдяки Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», який визначив, що сексуальні домагання – це дії сексуального характеру, які можуть виражатися як словесно, так і фізично. Словесні прояви включають погрози, залякування, непристойні зауваження, що спрямовані на приниження або ображення осіб, які знаходяться у відносинах трудового, службового або матеріального підпорядкування. Фізичні ж дії можуть проявлятися у вигляді небажаних доторкань, поплескувань або іншого фізичного контакту, який порушує особисті кордони.

Міжнародна спільнота активно працює над встановленням універсальних стандартів у цій сфері. Так, Конвенція Міжнародної організації праці № 190 щодо викорінення насильства та домагань в світі праці пропонує ширше визначення сексуальних домагань. Вона охоплює не лише прямі погрози або фізичні контакти, а й вербальні образи, непристойні жарти, небажані коментарі щодо зовнішності, віку або сімейного стану. Особливу увагу приділяють прихованим формам домагань, таким як недоречні погляди, жести або навіть вимоги, які можуть супроводжуватися прихованими погрозами.

Важливим кроком для впровадження принципів гендерної рівності у сфері безпеки є ухвалення Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека». Документ був створений не лише у відповідь на євроінтеграційні прагнення України та її курс на членство в Європейському Союзі й Організації Північноатлантичного договору, але й через зростання участі жінок у безпековому та оборонному секторах. Зміни в ставленні до жінок, які працюють у сфері безпеки, є одним із найважливіших факторів забезпечення гендерної рівності у військовій сфері. Суспільство все більше визнає внесок жінок у забезпечення національної безпеки, розуміючи їхню важливу роль у виконанні службових обов'язків, що підтверджують результати дослідження «Дискримінація різних соціальних груп у ЗСУ: погляди військових та цивільних громадян», проведеного Незалежною антикорупційною комісією у співпраці з «Українським ветеранським фондом» у березні-квітні 2023 року. За даними дослідження, після початку повномасштабної війни ставлення до жінок-військовослужбовців стало більш позитивним, що свідчить про поступову зміну соціальних стереотипів. Однак, незважаючи на позитивні зрушення, проблеми гендерної рівності у секторі безпеки та оборони все ще залишаються актуальними й потребують уваги. Однією з найбільш поширених проблем є дискримінація жінок під час призначення на посади. Часто їх обмежують традиційними уявленнями про "жіночі" ролі, що призводить до призначення на посади медичних працівниць, кухарів або адміністративних кадрів, незалежно від їхнього бажання чи професійних навичок. Інша серйозна проблема полягає у

нерівному ресурсному забезпеченні жінок у військових частинах. Недостатня кількість відповідного обмундирування, взуття, термобілизни та засобів гігієни створює додаткові труднощі для жінок-військовослужбовців, що негативно впливає на їхню здатність виконувати службові обов'язки на рівних умовах із чоловіками. Крім того, не можна не згадати проблему сексизму та сексуальних домагань у військових структурах. Випадки дискримінації на основі статі, зокрема сексуальні домагання, часто залишаються без належного розгляду через ієрархічну структуру військових частин і страх перед внутрішніми репресіями.

Отже, на міжнародному та національному законодавчому рівні визначені певні засади запобігання сексизму та сексуальних домагань, але у зв'язку із такими кризовими ситуаціями, як повномасштабна війна, для подолання проблем необхідно розробляти і впроваджувати нові підходи, орієнтовані на створення рівних можливостей для жінок у військовій сфері. Важливо, щоб суспільство і надалі підтримувало зміни в напрямку гендерної рівності, визнаючи роль і внесок жінок у безпеку та оборону країни.

УДК 355.2(477)

Куртов Д. А., старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін
Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АВТОМОБІЛЬНА ТЕХНІКА» ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

Одним із необхідних заходів забезпечення національної безпеки та захисту прав і свобод громадян є зміцнення інституційної та оборонної спроможності організацій у сфері безпеки та оборони. Це, серед іншого, підвищення рівня підготовки персоналу у сфері безпеки та оборони,

професіоналізація послуг в організаціях у сфері безпеки та оборони, підвищення якості якості та інтенсивності підготовки персоналу у сфері безпеки та оборони, трансформуючи професійну культуру. забезпечення рівних прав і рівних можливостей між чоловіками та жінками, підвищення потенціалу персоналу сектору безпеки та оборони, застосування сучасних процесів управління людськими ресурсами, вдосконалення процедур найму та просування в організаціях у секторі безпеки та оборони, застосування стратегічного планування людських ресурсів у управління сектором безпеки і оборони, шляхом оновлення існуючих підходів до підготовки персоналу промислових організацій з питань безпеки і оборони з урахуванням стандартів держав-членів НАТО та Європейського Союзу, в тому числі створення ефективної системи реагування на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці.

Проблемним питанням, пов'язаним із забезпеченням національної безпеки держави, функціонуванням окремих суб'єктів сектору безпеки і оборони держави, їх кадрового забезпечення та особливостям підготовки персоналу присвятили свою увагу такі вчені: І. Арістова О. Бандурко, С. Ващенко, О. Джафарова, В. Біла, О. Музичук, Л. Каленічнеко, О. Панова, А. Фоменко та ін.

Для ефективного розвитку сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану передбачається:

- запровадження інтегрованої системи освіти, бойової і спеціальної підготовки персоналу у секторі безпеки і оборони із залученням викладачів, інструкторів із держав – членів НАТО і ЄС, формування нової культури безпеки зі збереженням за необхідності спеціалізації та індивідуалізації системи підготовки кадрів;
- підвищення фахового рівня персоналу сектору безпеки і оборони, забезпечення його високої мотивації до належного виконання завдань за призначенням;
- забезпечення розвитку системи військово-патріотичного виховання, запровадження програм військової підготовки і цивільного захисту в загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах.

Під час викладання для курсантів, які відносяться до сектору безпеки і оборони, дисципліни пов'язаних з використанням автомобілів та спеціальної техніки, що дозволить їм виявити несправності в системах, вузлах та агрегатах автомобіля. Також курсанти повинні вміти та своєчасно оцінювати застосування автотранспортних засобів в різних умовах клімату, погоди, видимості та дорожньої обстановки та попередити пригоду.

Під час вивчення таких дисциплін, як «Автомобільна техніка» або «Автомобільна підготовка» курсанти Вищих навчальних закладів, що відносяться до сектору безпеки і оборони, повинні вміти: контролювати виконання правил безпеки праці військовослужбовцями під час технічного обслуговування й ремонту автомобілів; вести документацію по обліку, списанню та плануванню експлуатації військової автомобільної техніки і гусеничних тягачів; здатність організовувати введення автомобілів в експлуатацію та приведення їх у готовність до використання за призначенням; організувати технічне діагностування та технічне обслуговування з використанням рухомих засобів; здатність організовувати зберігання військової автомобільної техніки і гусеничних тягачів у військовій частині; проводити роботу щодо роз'яснення особовому складу керівних документів стосовно ефективного використання машин, їх безаварійної експлуатації, економії та збереження пального; аналізувати річний план експлуатації та ремонту автомобільної техніки та місячних планів експлуатації та ремонту автомобільної техніки, що затверджуються командиром військової частини; аналізувати оформлення та використання наряду на щоденне використання машин, що затверджуються командиром військової частини, на відповідно до загальних вимог НПА, керівництв з експлуатації, що затверджені відповідними наказами Міністра оборони України, а також правил технічної експлуатації, інструкцій підприємств-виробників та іншої нормативно-технічної документації та ін.

Одним з ключових аспектів національної безпеки є підтримання необхідного рівня бойової готовності. Це стосується як бойової підготовки, так і стану техніки. Курсанти повинні бути обізнані в теоретичному використанні

автомобілів та використанні за призначенням, що характеризується нормативними значеннями показників експлуатаційної надійності, яка забезпечується системою технічного обслуговування та ремонту. Також необхідним є розуміння, що курсанти повинні знати не тільки техніку та засоби ремонту, а й вміти складати ремонтну документацію. Існуюча система технічного обслуговування та ремонту, яку вивчають курсанти і на яку покладаються завдання підтримання озброєння і військової техніки у справному стані фактично є застарілою і потребує реорганізації, тому що по своїй суті вона націлена на циклічні процеси ремонту та технічного обслуговування, які в основному організовано у стаціонарних умовах без урахування показників надійності новітніх зразків техніки.

УДК 35.071.1

Лапчик М. В., викладач кафедри управління підрозділами Національної гвардії України факультету службово-бойової діяльності Національної гвардії України Київського інституту Національної гвардії України, полковник.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛІВ, ЧАСТИН СИЛ ОБОРОНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВЕДЕННЯ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сучасні збройні конфлікти характеризуються швидким розвитком технологій, змінною тактикою, використанням дронів, кіберзброї, інформаційної війни. Це вимагає постійного оновлення методів підготовки та озброєння особового складу. Традиційні підходи стають менш ефективними та потребують оновлення програм бойової підготовки.

Бойова підготовка є основним змістом повсякденної діяльності військ і невід'ємною складовою їх бойової і мобілізаційної готовності. Результатом правильної роботи за напрямком бойової підготовки є навчений особовий склад

усіх категорій, який реально показує результат на полі бою. Практика показує, що результат бойової підготовки особового складу залежить від обсягів ресурсного забезпечення, якості планування й побудови навчально-виховного процесу, змістового та якісного викладання матеріалу інструкторів, викладачів, командирів які мають реальний досвід бойових дій. Важливе значення при цьому має реальний час на підготовку та створення інтегрованих тренувальних програм для взаємодії різних підрозділів Сил оборони, який навчається, а також вивчення основних предметів бойової підготовки, які актуальні сьогоднішньому та реаліям ведення бойових дій таких, як вогнева підготовка, тактична підготовка, інженерна підготовка та тактична медицина. Поряд із цим досвід підготовки військ в умовах відсічі збройної агресії російської федерації проти України свідчить про те, що планування бойової підготовки і побудова навчального процесу ускладнюються через низку проблемних питань, вирішення яких, на думку практиків, дозволить підвищити рівень навченості особового складу підрозділів, що в свою чергу підвищить боєздатність підрозділів. Також уваги потребує проблемне питання щодо взаємодії між підрозділами різних структур Сил оборони зокрема щодо злагодження підрозділів під час ведення бойових дій, для досягнення потрібного результату при виконанні спільних завдань у складі угруповань військ. Аналіз літератури армій країн НАТО за напрямом дослідження свідчить, що в цілому планування та підготовка на багато простіша і результативніша, якщо проваджувати і застосовувати методи країн партнерів для наших підрозділів під час підготовки та на практиці. Проблеми питання планування бойової підготовки, побудови навчального процесу, досягнення потрібного рівня навченості, в реаліях сьогоднішнього притаманні всім підрозділам Сил оборони, хоча шляхи вирішення існуючих проблемних питань відображенні у низці наукових робіт (досліджень). Питання тільки в тому, що командири (начальники) звикли до старих схем роботи та не хочуть перелаштовуватись на нові більш зручні та результативніші. Але є і виняток. Потрібен комплексний підхід до планування бойової підготовки, побудови навчального процесу та

постійно змінюватись в напрямку саморозвитку в першу чергу командирам (начальникам).

Мета доповіді полягає у викладенні окремих проблемних питань підготовки особового складу в навчальних центрах, військових частинах, а також підрозділах в сучасних умовах ведення збройної боротьби та можливі шляхи їх вирішення. Розв'язання існуючих проблемних питань під час підготовки особового складу є однією з умов досягнення потрібного рівня їх боєздатності та готовності до виконання завдань за призначенням.

УДК 623.4

Лапчук Д. І., старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;

СИНТЕЗ ФАКТОРІВ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ВОГНЕВИХ ГРУП НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗНИЩЕННЯ ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ДІАГРАМИ ІСІКАВИ

Діаграма Ісікава (також відома як "риб'яча кістка") є потужним інструментом для візуалізації та аналізу причинно-наслідкових зв'язків. Застосуємо її для детального розгляду факторів, які впливають на ефективність застосування мобільних вогневих груп (МВГ) Національної гвардії України при знищенні повітряних цілей.

Головна кістка: Ефективність знищення повітряних цілей МВГ

Основні гілки та підгілки:

1. Персонал:

– Кваліфікація. Кваліфікаційний рівень особового складу залежить від якості його підготовки, знань тактики, володіння наявними засобами озброєння.

– Досвід. Досвід особового складу набутий у бойових діях, участь у міжнародних навчаннях, тренування у складі МВГ.

– Психологічна стійкість. Здатність особового складу працювати під стресом, приймати швидкі рішення.

– Фізична підготовка. Висока витривалість особового складу, сила та швидкість реакції.

– Мотивація. Зацікавленість особового складу у виконанні завдання за призначенням, патріотизм.

2. Озброєння та техніка:

– Тип зброї. Наявність крупнокаліберних та зенітних установок на базі високопрохідної техніки, переносні ракетні комплекси, знання їх характеристики.

– Боєприпаси. Характеристики боєприпасів, які найбільш сумісні зі зброєю по типу, кількості та якості.

– Обслуговування. Вчасність та регулярність технічного обслуговування озброєння та техніки, наявність запасних запчастин.

– Інтеграція. Сумісність різних систем озброєння в системі повітряної обстановки.

– Мобільність. Швидкість розгортання МВГ, їх мобільність та прохідність.

3. Інформаційне забезпечення:

– Розвідка. Якість, достовірність та своєчасність розвідувальних даних.

– Зв'язок. Надійність та захищеність каналів зв'язку, їх сумісність між підрозділами.

– Управління. Ефективність управління вогнем командирами усіх ланок.

4. Метеорологічні умови:

– Видимість. Розташування особового складу на відстанях, при яких можна виявити цілі.

– Опади. Вплив дощу, снігу, туману на видимість та ефективність засобів протиповітряної оборони.

– Вітер. Вплив вітру на траєкторію польоту ракети та кучності ведення стрільби.

– Температура. Вплив температури на особовий склад та на характеристики боєприпасів.

5. Рельєф місцевості:

– Перешкоди. Перешкоди, які можуть бути на шляху МВГ, а саме: будинки, дерева, пагорби, що обмежують сектор обстрілу.

– Прохідність. Спроможність техніки долати складну місцевість.

Застосування діаграми Ісікава:

Виявлення основних причин низької ефективності спричиняє ідентифікація проблемних зон. Створення пропозицій щодо покращення ситуації. Обґрунтування вибору оптимальних рішень. Визначення потенційних ризиків та розробка заходів щодо їх зменшення.

Важливо: для отримання максимально ефективних результатів необхідно залучати до аналізу фахівців різного профілю (військових, техніків, аналітиків) та використовувати додаткові методи аналізу (наприклад, SWOT-аналіз, матрицю Бостонської консультаційної групи).

Використання діаграми Ісікава дозволить:

1. Систематизувати знання про фактори, що впливають на ефективність МВГ.

2. Виявити взаємозв'язки між різними факторами.

3. Розробити заходи щодо підвищення ефективності застосування МВГ.

4. Приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку системи ППО.

УДК 342.72

Леонтьєва Л. В., доцент кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВИХ КОМУНІКАЦІЙ СТРУКТУР СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.

Одним із актуальних питань, яке дуже впливає на просування гендерної рівності, є застосування фемінітивів в мові в контексті назв посад, які займають, наприклад, правоохоронці-жінки, в зверненнях до них та описі їх посад в журналістських сюжетах і статтях. Важливим є впровадження гендерно-чутливих комунікацій, які здатні задовольнити конкретні потреби у безпеці кожної категорії населення. Для цього необхідно вводити обов'язкове системне навчання з підвищення гендерної обізнаності фахівців підрозділів, що займаються стратегічними комунікаціями в структурах сектору безпеки та оборони. Комплексний підхід до гендерної інтеграції передбачає застосування єдиної стратегії комунікацій на всіх рівнях – стратегічному, оперативному, тактичному.

Теоретичні аспекти відносно становлення гендерної рівності в Україні, розглядаються в роботах таких учених: В. Авер'янов, В. Антонов, О. Балакіревої, Н. Болотіної, Ю. Барабаш, М. Венедиктової, А. Вязов, І. Грицай, А. Зіденберг, С. Іванова, О. Ісаєвої, К. Лекченко та ін.

Інформація щодо гендерної чутливості структур сектору безпеки і оборони може бути отримана з таких джерел:

- звіти вітчизняних та іноземних наглядових органів, а також органів і з розгляду скарг;
- звіти місцевих і міжнародних НУО;
- усі доступні опитування громадської думки або картки обліку громадян;
- опитування громадськості, місцевих та міжнародних НУО;
- опитування співробітників структур сектору безпеки та оборони, відповідальних за діяльність з інформування громадськості;
- аналіз цілей, місії та стратегії структур сектору безпеки та оборони щодо взаємодії з громадськістю, які позиціоновані на офіційних сайтах;
- опитування фокус-груп або певних прошарків суспільства;

– розгляд порядку денного і протоколів засідань, що проводяться структурою сектору безпеки та оборони спільно з громадськістю (зокрема дані осіб, залучених до консультації);

– пошук доказів, що структура сектору безпеки та оборони враховує інтереси громадськості в програмах навчання та практичній діяльності.

Гендерно чутливі комунікації базуються на стратегіях поступового реформування мови – фемінізації (послідовне вживання фемінітивів і відповідне уникання загального чоловічого роду) і нейтралізації (послідовна нейтралізація граматичного роду, зокрема, завдяки збірним поняттям).

Важливим кроком у формуванні гендерно чутливого мовного коду став Наказ Міністерства економіки № 1574 від 18 серпня 2020 року «Про затвердження Зміни № 9 до національного класифікатора ДК 003:2010», в якому зазначено, що «при внесенні запису про назву роботи до кадрової документації окремого працівника, професійні назви робіт можуть бути адаптовані для позначення жіночої статі особи, яка виконує відповідні роботи». Утворення фемінітивів відбувається відповідно до пункту 4 параграфа 32 Українського правопису, схваленого постановою Кабінет Міністрів України № 437 від 22 травня 2019 року, в якому закріплено правомірність вживаності іменникових суфіксів -К-, -ИЦ-(Я), -ИН-(Я), -ЕС, за допомогою яких від іменників чоловічого роду утворюються іменники на означення осіб жіночої статі. Не менш важливо і те, що 16 вересня 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження «Про схвалення Концепції комунікації у сфері гендерної рівності», реалізація якої розрахована на період до 2025 року.

Європейський інститут гендерної рівності рекомендує законодавцям та політикам надавати перевагу використанню гендерно чутливої мови. Офіс публікацій ЄС опублікував інструкції з гендерно нейтральної мови у своєму посібнику *Inter-institutional Style Guid*, де основна увага приділяється використанню гендерно-нейтральної мови в діловодстві. Наразі згадані вище інструкції доступні лише англійською мовою.

Також варто зазначити, що багато інституцій (наприклад, університети чи міністерства) у країнах-членах ЄС видають вказівки щодо використання недискримінаційної та гендерно-нейтральної мови.

Гендерно чутливі комунікації базуються на стратегіях поступового реформування мови – фемінізації (послідовне вживання фемінітивів і відповідне уникання загального чоловічого роду) і нейтралізації (послідовна нейтралізація граматичного роду, зокрема, завдяки збірним поняттям. Слід розуміти, що гендерно чутливі комунікації базуються на стратегіях поступового реформування мови – фемінізації (послідовне вживання фемінітивів і відповідне уникнення загального чоловічого роду) і нейтралізації.

Можемо зробити наступні висновки, що на стратегічному рівні управління важливо інтегрувати питання гендерно-чутливих комунікацій в доктринальні документи сфери національної безпеки; планувати та координувати гендерно-чутливі комунікації як на рівні державної, так й міжвідомчої взаємодії, враховуючи аспекти гендерної чутливості; внести зміни до установчих документів безпекових інституцій щодо закріплення офіційного вживання фемінітивів на позначеннях професій, посад та військових звань.

УДК: 355.1

Лисюк Я. О., курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ
ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ**

Державна безпека є одним із ключових пріоритетів будь-якої країни, що передбачає ефективну діяльність військових формувань і правоохоронних органів. В умовах сучасних викликів, таких як збройні конфлікти, тероризм, кіберзагрози та інші загрози, питання правового регулювання діяльності цих структур набуває особливої актуальності. Незважаючи на значний прогрес у правовому забезпеченні їх функціонування, існує низка проблем, які потребують вирішення для підвищення ефективності державної безпеки.

По-перше, складність правового регулювання діяльності військових формувань та правоохоронних органів полягає в необхідності узгодження їх повноважень та функцій із сучасними реаліями. Законодавство, яке регулює їхню діяльність, часто виявляється не адаптованим до умов гібридних загроз та нових викликів, що постають перед державою.

Наприклад, діяльність Збройних сил України в умовах збройної агресії зі сторони Російської Федерації потребує чіткого правового врегулювання, яке стосується не лише ведення бойових дій, але й заходів із забезпечення кібербезпеки, протидії дезінформації та тероризму. Відсутність комплексних і сучасних нормативно-правових актів може спричинити правову невизначеність, що негативно впливає на ефективність діяльності військових формувань.

По-друге, значні проблеми виникають у сфері координації дій між різними державними органами, зокрема військовими та правоохоронними структурами. В умовах війни чи загрози національній безпеці взаємодія між військовими, поліцією, службами безпеки та іншими органами є критично важливою. Проте, не завжди ця взаємодія належним чином врегульована на рівні законодавства.

Недоліки координації можуть призводити до дублювання функцій, конфліктів між відомствами або невчасного реагування на загрози. Це особливо помітно під час виконання спільних операцій, таких як контртерористичні заходи або операції в зоні бойових дій.

Третя проблема стосується правового захисту військовослужбовців та правоохоронців, які виконують свої обов'язки із забезпечення державної безпеки. В умовах збройних конфліктів чи операцій на підтримку правопорядку, особливу увагу слід приділити правам та гарантіям осіб, що безпосередньо беруть участь у виконанні таких завдань. В Україні, наприклад, існує проблема з недостатнім правовим забезпеченням соціального захисту військових, які постраждали внаслідок бойових дій, а також їхніх сімей. Окрім того, питання правомірності застосування сили правоохоронними органами в умовах загрози державній безпеці потребує додаткового регулювання, щоб уникнути порушення прав людини.

Четвертим аспектом є необхідність удосконалення міжнародного правового співробітництва в сфері забезпечення державної безпеки. Військові формування та правоохоронні органи часто стикаються з проблемами, які мають міжнародний характер, такими як тероризм, торгівля людьми, контрабанда зброї та наркотиків. Тому правове регулювання їх діяльності повинно бути гармонізоване з міжнародними нормами та стандартами. Однак, у деяких випадках існують правові колізії між національним та міжнародним законодавством, що ускладнює співпрацю між державами у сфері безпеки.

П'ятий аспект стосується технологічних викликів, які постають перед військовими та правоохоронними органами. Новітні загрози, зокрема в сфері кібербезпеки, вимагають адекватного правового реагування. Проте, нормативно-правові акти часто не встигають за стрімким розвитком технологій. Наприклад, питання регулювання застосування безпілотних літальних апаратів, кіберзахисту інфраструктури та захисту персональних даних в умовах війни потребують постійного оновлення законодавчої бази.

Таким чином, діяльність військових формувань та правоохоронних органів при виконанні завдань із забезпечення державної безпеки стикається з низкою актуальних проблем у сфері правового регулювання. Недосконале законодавство, недостатня координація між відомствами, проблеми правового захисту учасників бойових дій, а також технологічні та міжнародні виклики

вимагають комплексного підходу до реформування правової бази. Удосконалення законодавства, гармонізація його з міжнародними стандартами та оперативне реагування на нові виклики є необхідними кроками для підвищення ефективності діяльності цих структур і забезпечення надійної державної безпеки.

УДК 35.5

Літинський О. В., викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор.

ТАКТИКА ДІЙ МАЛИХ ШТУРМОВИХ ГРУП

В умовах протистояння російській агресії виникає потреба у звільненні тимчасово окупованих територій що в свою чергу веде до проведення тактичних операцій у вигляді штурмових дій малими тактичними групами наших підрозділів. Штурм передових позицій противника - це складний і небезпечний військовий захід, який вимагає великої підготовки, координації та військової майстерності. Цей захід може бути проведений з метою взяття ворожих позицій, розвідки ворожих сил або відволікання уваги противника від інших напрямків.

Штурм передових позицій противника вимагає від військових великої фізичної та психологічної витривалості, оскільки це небезпечна операція, яка може призвести до втрат серед власних військ. Для успішного штурму необхідно мати добре підготовлені плани, велику кількість розвідки та високу мобільність військ.

Один з ключових аспектів штурму передових позицій - це велика увага до деталей. Важливо заздалегідь вивчити територію, на яку планується напад, розробити плани взаємодії між військовими підрозділами та визначити точні

пункти для атаки. Також важливо мати добре підготовлену розвідку, яка буде забезпечувати інформацією про ворожі позиції та сили.

Штурм передових позицій часто включає в себе використання різних видів зброї та обладнання, таких як гранати, стрілецька зброя, танки та бронетехніка. Важливо правильно координувати вогонь та рух військ, щоб максимально ефективно виконати поставлені завдання.

Одним з ключових аспектів успішного штурму є підтримка вогнем та обмін інформацією між військовими підрозділами. Важливо, щоб командування мала чіткий зв'язок з підрозділами, що беруть участь у штурмі, та могло оперативно реагувати на зміни в обстановці.

Штурм передових позицій противника - це складний та небезпечний захід, який вимагає великої підготовки та військової майстерності. Однак при правильній підготовці та координації військових зусиль, він може бути успішним і призвести до досягнення поставлених цілей.

УДК 355.1-055.2

Луценко А. В., курсантка Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

СЕКТОР БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Актуальність теми зумовлена зростаючою роллю жінок у забезпеченні національної безпеки та оборони, а також необхідністю гарантування їхніх прав у цій сфері. В умовах модернізації збройних сил та євроатлантичної інтеграції України важливо забезпечити гендерну рівність та дотримання прав людини. Це

включає запобігання дискримінації, створення безпечних умов праці та боротьбу з гендерним насильством.

Багато досліджень зосереджені на оцінці виконання міжнародних зобов'язань, зокрема, впровадженні положень Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" в національні стратегії та програми. Дослідження показують, що в Україні відбувається поступова адаптація національної законодавчої бази до вимог міжнародних стандартів захисту прав жінок у секторі безпеки та оборони. Важливим аспектом є дослідження, що стосуються гендерної політики в арміях країн-членів НАТО та Європейського Союзу. У цих роботах аналізується досвід впровадження гендерно чутливих підходів та порівнюється з українською практикою, визначаючи основні розбіжності та можливі напрями вдосконалення. Наукові праці та звіти міжнародних організацій, таких як ООН, ОБСЄ та Amnesty International, звертають увагу на проблеми гендерного насильства у збройних силах та під час військових конфліктів.

Захист прав жінок у секторі безпеки та оборони є важливою складовою міжнародного права та гендерної політики. Основними документами, які визначають права жінок у цій сфері, є Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" (2000 рік) та інші подальші резолюції, що закликають до активнішої участі жінок у процесах миротворчості та забезпечення безпеки. Ці документи підкреслюють важливість включення гендерної перспективи до процесів розбудови миру, захисту прав жінок під час збройних конфліктів та їхнього залучення до прийняття рішень у сфері безпеки. Країни, які підписали та підтримують ці резолюції, зобов'язані розробляти національні плани дій (НПД) для їхнього впровадження. Такий план включає конкретні заходи щодо забезпечення рівних можливостей для жінок, захисту їхніх прав та запобігання насильству. Україна також має власний Національний план дій, який був прийнятий для виконання положень Резолюції 1325, що відображає прагнення інтегрувати гендерний підхід у сферу безпеки. Національне законодавство України містить ряд положень, спрямованих на захист прав жінок у секторі

безпеки та оборони. Основою для забезпечення гендерної рівності є Конституція України, яка гарантує рівні права та можливості для всіх громадян незалежно від статі. Також важливими є закони "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків", "Про основи національної безпеки України" та "Про військовий обов'язок і військову службу".

У 2018 році були внесені зміни до нормативно-правових актів, які розширили можливості для жінок служити у Збройних Силах України, в тому числі на бойових позиціях. Це стало важливим кроком у подоланні гендерної дискримінації та відкритті нових перспектив для жінок у сфері оборони.

Попри законодавчі зрушення, жінки в секторі безпеки та оборони стикаються з низкою проблем, які заважають повноцінному захисту їхніх прав:

- гендерні стереотипи та дискримінація: традиційні уявлення про "чоловічі" та "жіночі" ролі у військових структурах призводять до того, що жінкам складніше просуватися кар'єрними сходами та обіймати керівні посади;

- наси́льство та сексуальні домагання: проблема сексуального насильства та домагань залишається однією з найбільш гострих. Відсутність ефективних механізмів розслідування та покарання таких випадків призводить до того, що багато жінок не звертаються за допомогою;

- недостатня підтримка під час служби та після демобілізації: жінки-військовослужбовці часто не отримують необхідної психологічної підтримки та допомоги у процесі адаптації після закінчення служби.

Для покращення захисту прав жінок у секторі безпеки в Україні є потреба у подальшій гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. Важливо розширити практику впровадження гендерно чутливих підходів та моніторингу виконання Національного плану дій щодо Резолюції 1325. Крім того, необхідно розвивати програми навчання для керівного складу, що спрямовані на запобігання дискримінації та насильству на робочому місці. Це також включає підвищення прозорості у розслідуванні випадків гендерного насильства та створення безпечних механізмів для повідомлення про такі випадки. Захист прав жінок у секторі безпеки та оборони є важливим елементом

демократизації та реформування цієї сфери. Незважаючи на досягнуті успіхи, Україна потребує подальшого вдосконалення законодавчих і інституційних механізмів, щоб забезпечити рівні права для всіх громадян та підвищити ефективність системи безпеки. Впровадження гендерно чутливих підходів і адаптація найкращих міжнародних практик сприятимуть створенню більш інклюзивного та справедливого середовища у секторі безпеки та оборони.

УДК 355.1

Манжура С. А., начальник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування Національної гвардії України, Національна академія Національної гвардії України, PhD, полковник.

Гармаш В. П., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування Національної гвардії України, Національна академія Національної гвардії України, PhD, полковник.

Суконько С. М., заступник начальника науково-дослідного центру – начальник науково-дослідної лабораторії забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України, Національна академія Національної гвардії України, PhD, полковник.

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ З ОХОРОНИ ВАЖЛИВОГО ДЕРЖАВНОГО ОБ'ЄКТУ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДИВЕРСІЯМ

Захоплення Чорнобильської та Запорізької атомних електростанцій російськими військами було першим у світі прецедентом, коли діючу атомну станцію атакували регулярні війська. На даний час також існує загроза вчинення диверсій щодо діючих на території України атомних електростанцій таких як підрих об'єктів життєзабезпечення за межами цих об'єктів, ураження вразливих

технологічних систем об'єктів за допомогою використання малорозмірних безпілотних літальних апаратів та інше.

Охорону атомних електростанцій, відповідно до Закону, здійснюють військові частини Національної гвардії України (НГУ) з охорони важливих державних об'єктів (ВДО). До складу цих частин входять підрозділи спеціального призначення, основним завданням яких є попередження та припинення терористичних (диверсійних) проявів щодо атомних електростанцій, тобто виявлення терористично-диверсійних груп (озброєних злочинців) та їх затримання або знищення на підступах до об'єкту чи на його території. Чисельність вказаного підрозділу визначається міжвідомчою комісією у разі зміни проектної загрози. На сьогодні розрахунок кількості особового складу підрозділу спеціального призначення розраховується відповідно тактичних норм під час наступу – три спецназівці проти одного терориста (злочинця). Однак, використання визначеного методу розрахунку чисельності підрозділу спеціального призначення може призвести до не виконання завдання щодо виявлення терористично-диверсійних груп (озброєних злочинців) та їх затримання або знищення на підступах до об'єкту через недостатню кількість спецназівців з одного боку або до великої кількості особового складу в підрозділі та їх «недовантаження» з іншого. Таким чином, необхідно мати методичний апарат, який би дозволив визначити потрібну кількість особового складу підрозділу спеціального призначення з урахуванням особливостей виконання службово-бойових завдань для кожної атомної електростанції. З цією метою розроблена методика визначення чисельності підрозділу спеціального призначення військової частини з охорони важливого державного об'єкту щодо протидії диверсіям, яка включає в себе наступні блоки:

- початкові данні;
- визначення необхідної кількості дозорів;
- визначення чисельності о/с для несення служби в дозорі та резерві;
- визначення чисельності особового складу підрозділу спеціального призначення.

Критерій $N_{\text{псп}} \leq N_{\text{псп}}^{\text{шт}}$ визначення чисельності підрозділу спеціального призначення:

де: $N_{\text{псп}}$ – чисельність підрозділу спеціального призначення, який необхідний, $N_{\text{псп}}^{\text{шт}}$ – штатна чисельність підрозділу спеціального призначення.

Визначена методика розроблена з застосуванням математичного апарату неповно доступних систем масового обслуговування, що дозволяє спрогнозувати результат бою особового складу дозору з озброєними злочинцями і як наслідок – визначити можливість підрозділу спеціального призначення виконати завдання щодо затримання або знищення терористично-диверсійної групи (озброєних злочинців). Це дає змогу обґрунтовано отримувати оцінки необхідної чисельності особового складу підрозділу спеціального призначення при попередженні та припиненні терористичних (диверсійних) проявів щодо атомної електростанції.

УДК 355.5

Марков М. О., курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Турчанікова Г. О., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, капітан поліції.

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Служба поліцейських у контексті війни, надзвичайного стану або інших критичних ситуацій вимагає від працівників Національної поліції специфічних умінь, навичок і рис характеру. Основною вимогою до поліцейських є швидкість прийняття рішень у кризових ситуаціях та здатність діяти з урахуванням усіх

обставин. Таким чином, боєздатність поліцейських підрозділів безпосередньо залежить від їхньої здатності ефективно працювати у стресових умовах і, найважливіше, від вміння справлятися зі стресом та правильно застосовувати тактичні прийоми.

Згідно з Законом України «Про Національну поліцію», чітко визначено процесуальний порядок використання заходів примусу, включаючи фізичний вплив, спеціальні засоби (таких як кийки та кайданки) і вогнепальну зброю. Використання спеціальних засобів, які не регламентовані чинним законодавством, є забороненим. Однак під час воєнного стану, у разі необхідності відбиття нападу або затримання особи, яка скоїла правопорушення чи чинить опір, поліцейські мають право застосовувати не лише заходи примусу, а й доступні підручні засоби. Поліцейські також можуть застосовувати заходи примусу до осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без дотримання певних обмежень і заборон, визначених законодавством.

У воєнний час поліції дозволяється використовувати різні технічні засоби, зокрема:

- Техніку для фото- та відеофіксації, включаючи автоматизовані пристрої.
- Прилади для визначення рівня радіаційних загроз і біологічних небезпек.
- Спеціальні засоби, що протидіють використанню небезпечних предметів.
- Пристрої для виявлення алкогольного сп'яніння.
- Прилади для зчитування та ідентифікації номерних знаків транспортних засобів.

Техніка для фото- та відеофіксації може бути розміщена на форменому одязі поліцейського, а також на спеціальному транспорті, літальних апаратах і будівлях з дотриманням відповідних вимог. Поліції дозволено використовувати інформацію, отриману за допомогою технічних засобів, що перебувають у чужому володінні.

Поліція також виконує функції техніко-криміналістичного напрямку, проводить огляди місць подій та займається розмінуванням, виявленням, знешкодженням і знищенням вибухонебезпечних предметів.

Війна в Україні, що розпочалася з відкритим збройним вторгненням Російської Федерації, суттєво змінила характер діяльності всіх соціальних інститутів, зокрема й органів Національної поліції. У цей критичний період важливою є професійна та психологічна підготовка працівників, яка має забезпечити готовність до виконання складних службово-бойових завдань. Поліцейські КОРД (Корпус оперативно-раптові дії) проходять спеціалізовану підготовку, яка дозволяє їм адаптуватися до умов військових дій і впевнено виконувати поставлені задачі.

Діяльність поліції в умовах воєнного стану слід розглядати як активну, безперервну, узгоджену та оперативну роботу, що виконується центральними та територіальними органами Національної поліції. Це передбачає тісну взаємодію з Збройними Силами України, Національною гвардією, Державною прикордонною службою, Службою безпеки України та іншими державними структурами. Основними завданнями є боротьба з диверсійно-розвідувальними силами противника, забезпечення правового режиму воєнного стану, ліквідація наслідків кризових ситуацій, а також проведення спеціальних операцій. Скасування вимоги щодо ідентифікаційних номерів на засобах індивідуального захисту також свідчить про необхідність адаптації до нових умов роботи.

Таким чином, в умовах воєнного стану працівники Національної поліції виконують унікальні завдання, що вимагають не лише професійних знань, а й значної психологічної витривалості. Психологічний супровід стає ключовим елементом, який сприяє успішному виконанню службових обов'язків і забезпечує загальну боєздатність підрозділів поліції.

УДК 629.735.7

Мачалаба М. А., курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядовий поліції.

Турчанікова Г. О., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, капітан поліції.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА БЕЗПІЛОТНИХ СИСТЕМ У ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ

На сучасному етапі розвитку технологій відбувається активне впровадження інновацій, які значно підвищують ефективність підготовки правоохоронців. Тактико-спеціальна підготовка (ТСП) не є виключенням, адже використання сучасних технологій та безпілотних систем відіграє ключову роль у забезпеченні високої бойової готовності підрозділів. У цьому контексті важливим аспектом є впровадження цифрових технологій для управління, моделювання та симуляційних тренувань, а також активне використання безпілотних літальних апаратів (БПЛА) для розвідувальних та бойових завдань.

Окремі проблемні питання підготовки поліцейських розглядалися в роботах С.І. Апухтіна, О.М. Бандурки, О.М. Барановської, В.В. Бачила, В.О. Голубєва, В.Є. Козлова, В.А. Кудінова, Г.Ю. Маклакова, А.С. Овчинського, Ю.Ю. Орлова, В.Л. Ортинського, В.Д. Поливанюка, Е.В. Рижкова, О.Є. Чернишенка, О.І. Федоренко, В.Г. Хахановського та інших науковців.

Слід почитати із визначення цілей ТСП. Так слід погодитись із думкою Е. Алієва, який у своєму дослідженні зазначає, що однією з головних цілей тактико-спеціальної підготовки працівників поліції є формування високих морально-психологічних, фізичних і професійних якостей фахівців. Також важливо підвищувати рівень їх службово-бойової майстерності, здатності виконувати будь-які завдання в екстремальних умовах.

А ось А. Меденцев досліджує тактичну підготовку як ту, що відіграє надзвичайно важливу роль у діяльності поліції, особливо в умовах сучасного світу. Це не лише про засвоєння навичок, а й про їх подальше удосконалення. Важливо наголосити, що успішна реакція на різноманітні надзвичайні та

небезпечні ситуації вимагає добре організованих дій і заздалегідь підготовлених сил, спрямованих на збереження публічного порядку та безпеки громадян.

Отже, ТСП працівників поліції повинна враховувати всі аспекти професійної підготовки, надаючи перевагу не лише фізичним і технічним навичкам, а й морально-психологічній готовності діяти в умовах стресу та загрози.

Перейдемо до визначення БПЛА. Безпілотні літальні апарати – один із багатьох елементів, що характеризують напрями та темпи розвитку сучасної науки та техніки. Сьогодні БПЛА активно використовуються в різних областях діяльності людини, включаючи моніторинг екологічної та протипожежної обстановки територій і лісових масивів, контроль транспортних магістралей, виконання завдань в оборонній сфері, отримання відео сюжетів для засобів масової інформації та багато іншого. Сучасні БПЛА мають ряд вигідних якостей, що дозволяють їх застосовувати без підготовки спеціальних майданчиків та злітно-посадкових смуг: мобільність у доставці до місця застосування, швидка підготовка до зльоту та прокладання заданого маршруту польоту, здатність працювати на віддалених відстанях, висота та час польоту, простота в управлінні польотом.

Можливість використання безпілотних літальних апаратів у діяльності органів НПУ відкриває нові перспективи для оперативної роботи та забезпечення публічної безпеки. БПЛА дозволяють ефективно здійснювати моніторинг великих територій, спостерігати за підозрюваними, документувати місця злочинів, а також забезпечувати безпеку під час масових заходів або надзвичайних ситуацій.

Треба погодитись із думкою Тихенко Я. В., Тініна Д. Г. та Тимофєєва В. П., що «використання БПЛА у тактичній підготовці дозволяє поліції отримати більше інформації про ситуацію та забезпечити більш ефективні способи реагування на небезпеку».

Також однією з головних переваг сучасних технологій є можливість створення віртуальних тренувальних середовищ, що імітують реальні бойові

ситуації. Використання симуляторів дозволяє навчити особовий склад діяти в екстремальних умовах без ризику для життя, відпрацьовувати складні тактичні маневри та ухвалювати швидкі рішення. Це підвищує рівень професійної підготовки військовослужбовців та дозволяє зменшити витрати на проведення реальних навчань.

Таким чином, використання сучасних технологій та безпілотних систем у тактико-спеціальній підготовці є важливим напрямом під час ТСП. Це дозволяє не лише підвищити ефективність навчання та зменшити витрати, але й забезпечує більш швидке та точне виконання бойових завдань у сучасних умовах воєнного стану. Перспективним є подальше вдосконалення технічних рішень, що сприятиме підвищенню рівня підготовки особового складу та зміцненню обороноздатності країни.

УДК: 351,741:37

Мушка В. В., курсант навчально-наукового інституту № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, рядовий поліції.

Власенко І. В., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки навчально-наукового інституту № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат технічних наук, доцент.

Шевченко Т. В., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки навчально-наукового інституту № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, капітан поліції.

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

В умовах повномасштабного вторгнення в Україну в великих кількостях перебуває зброя, яку важко, інколи неможливо, контролювати. Сьогодні збільшились випадки вчинення злочинів із використанням вогнепальної зброї, у

тому числі напади на поліцейських. Не всі поліцейські, які виконують службові завдання пов'язані з екстремальними ситуаціями готові до їх виконання. Готовність до виконання таких завдань слід розглядати не тільки зі сторони вмінь та навичок працівника, а ще й його психологічної готовності.

Діяльність національної поліції пов'язана з екстремальними ситуаціями, котрі потребують швидкого прийняття вірних рішень та дій. Ми розглядаємо один з можливих варіантів екстремальної ситуації, відпрацьовуємо нову методику пов'язану з підготовкою до подібних ситуацій.

Тому слід розробити методику, яка допоможе дати розуміння та алгоритм дій при виникненні таких ситуацій.

Ключові аспекти актуальності:

1. Підготовка поліцейських до дій за умов захоплення в заручники партнера.
2. Підготовка поліцейських до дій у різних екстремальних ситуаціях.
3. Розробка методик алгоритмів дії співробітників поліції в екстремальних ситуаціях.

Метою нашого дослідження є підготовка до екстремальних ситуацій та дій в цих ситуаціях особового складу НПУ, визначення оптимального алгоритму дій працівниками поліції.

Завдання нашого дослідження включають в себе:

- проаналізувати готовність до таких ситуацій працівників НПУ, провести практичний експеримент;
- визначити оптимальний варіант дій у разі потрапляння в заручники, який дозволить швидко та безпечно відкрити злочинця для знешкодження;
- провести напрацювання навиків;
- провести практичний експеримент, після проходження всіх етапів тренувань.

На першому етапі, ми провели практичний експеримент з використанням пейнтбольного обладнання, моделюючи реальну ситуацію, де напарника

поліцейського взяли у заручники. До цього експерименту було залучено, як курсантів, так і поліцейських офіцерів громади.

Умови експерименту: злочинець, погрожуючи пістолетом поліцейському, утримував його різними способами (за шию, плече, ключичний відділ), зброя (ніж) був приставлений до шиї, голосовими командами впливав на емоційний стан іншого поліцейського, який був зі зброєю в руках (маркер та 1 шар з фарбою), слід зазначити, що злочинець був налаштований на заволодіння зброєю та вбивство поліцейських, поліцейські про це були проінформовані. Поліцейські не проходили підготовку, щодо дій в таких ситуаціях, не були завчасно проінформовані, та не очікували такої ситуації. Злочинець не хотів складати зброю і попереджав, що якщо поліцейський не кине зброю то він зараз вб'є його напарника. Ховаючись за заручником, після закінчення визначеного на рішення ситуації часу, злочинець намагався заволодіти зброєю із поясної системи заручника. На визволення відводилося 30 секунд.

Очікуванні результати: ми передбачували, що курсанти можуть не впоратися з цим завданням, але розраховували, що відсоток позитивних ситуацій, де вдалося б врятувати поліцейського буде не нульовим. Щодо офіцерів поліції, розраховували на середній показник, хоча б 30-40% впорається із завданням.

УДК 342.72

Нелуп Є. Є., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Тема гендерної рівності в секторі безпеки та оборони є особливо актуальною в сучасній Україні, що перебуває в умовах воєнного стану через збройну агресію з боку Російської Федерації. З початком бойових дій на сході України та окупацією Криму роль жінок у захисті національних інтересів та безпеки значно зросла. На тлі цих подій відбувається не лише руйнація гендерних стереотипів щодо соціальних ролей чоловіків і жінок, а й поступова трансформація української системи оборони, яка потребує адаптації правових стандартів, аби гарантувати рівність можливостей та прав жінок у цій сфері. Останні дослідження і публікації в наукових колах та серед правозахисних організацій зосереджуються на вивченні ключових аспектів гендерної рівності у сфері безпеки та оборони. Зокрема, вони розглядають реалізацію Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" в українському контексті та аналізують Національний план дій, прийнятий для впровадження гендерного підходу у секторі оборони. Дослідження акцентують увагу на успіхах та проблемах цієї інтеграції, а також на необхідності впровадження ефективніших механізмів моніторингу дотримання прав жінок у військових структурах. Низка дослідників, зокрема Приходько І. І. та Юр'єва Н. В., звертають увагу на важливість викорінення гендерних стереотипів та дискримінації, яка все ще присутня у військових формуваннях. У цьому контексті зростає значення досліджень, що обґрунтовують потребу у вдосконаленні законодавчої бази, яка регулює гендерну рівність у секторі безпеки та оборони, а також створенні належних умов для повноцінного залучення жінок у різних ролях. Запровадження воєнного стану в Україні актуалізує проблему дотримання гендерної рівності у секторі безпеки, адже його наслідком є не лише мобілізація чоловічого населення, але й активна участь жінок у всіх структурах сектора безпеки й оборони. На сьогодні, за офіційними даними, жінки становлять близько 20% від загальної кількості особового складу Збройних Сил України. У Міністерстві внутрішніх справ та інших правоохоронних органах їхня частка

також є значною. Питання гендерної рівності у цій галузі з правової точки зору включає захист прав жінок на рівний доступ до всіх військових посад, належні соціальні гарантії та відсутність дискримінації на основі статі. Це також стосується забезпечення прав жінок на охорону здоров'я, психологічну допомогу та рівні умови для професійного зростання. Мета дослідження полягає у вивченні проблем гендерної рівності в секторі безпеки і оборони України, аналізі існуючих бар'єрів для жінок у цій сфері, а також у розробці рекомендацій для вдосконалення законодавства та практик, що сприятимуть інтеграції гендерного підходу у військовій та правоохоронній діяльності. Перш ніж розглянути конкретні проблеми, важливо зауважити, що питання гендерної рівності починається вже на етапі вибору освіти. В Україні раніше існував ряд нормативно-правових актів, які встановлювали обмеження для жінок на отримання військової освіти. Наприклад, до 2021 року згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.1999 № 717, доступ до ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою надавався лише юнакам. Це створювало дисбаланс у підготовці кадрів та обмежувало права дівчат на здобуття необхідних знань і навичок. Проте, після затвердження нового Положення про військовий (військово-морський, військово-спортивний) ліцей, ліцей із посиленою військово-фізичною підготовкою постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 672, ситуація змінилася. Тепер військові ліцеї стали доступними для дівчат, що значно покращило рівень гендерної рівності в освіті та відкриває нові можливості для жінок у військовій сфері. Крім того, обмеженість переліку військових посад, на які можуть бути призначені жінки, є ще однією серйозною проблемою. Попри наявність нормативно-правових актів, що регулюють питання призначення жінок на військову службу, значний відсоток посад залишається закритим для них. Це порушує принципи рівності, закріплені у Конституції України, зокрема статтю 24, яка проголошує, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи. Встановлення вичерпного переліку військових посад, доступних для жінок, обмежує їхні права на вільний вибір професії, а також стримує їхній професійний розвиток. Згідно з міжнародними

стандартами, зокрема Конвенцією ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, країни зобов'язані усувати всі форми дискримінації, в тому числі в доступі до професійної діяльності, що не виключає військову сферу. Варто зазначити, що в 2016 році ця проблема набула широкого розголосу. Громадянське представництво «Невидимий батальйон» виявило серйозні диспропорції в правах жінок-військовослужбовців. Соціологічні дослідження, проведені наприкінці 2015 року, показали, що багато жінок, які служать у різних військових підрозділах, висловлювали стурбованість через обмеження їхніх прав на зайняття певних посад. Питання стало ще більш актуальним після виходу короткометражного фільму «Невидимий батальйон», який привернув увагу громадськості до прав жінок у військовій сфері. Завдяки зустрічі начальника Генерального штабу Збройних Сил України з жінками-військовослужбовцями та активістками у 2016 році був прийнятий наказ, що дозволив жінкам займати близько 100 нових військових посад, серед яких є «бойові» позиції: водій, гранатометник, снайпер та інші. Ці кроки свідчать про позитивні зміни; проте повна реалізація принципу гендерної рівності ще попереду. На жаль, хоча обмеження прав жінок у військовій службі дещо зменшилися, досягти повної рівності поки що не вдається. Деякі посади у спеціальних підрозділах і висококомобільних десантних військах залишаються недоступними для жінок. Ця ситуація вказує на необхідність продовження реформ у сфері кадрового забезпечення сектору безпеки та оборони.

Отже, всебічний аналіз законодавства, що регулює діяльність сектору безпеки та оборони, показує наявність ряду проблемних питань дотримання принципу гендерної рівності, які відображаються у повсякденній діяльності основних інституцій. Продовження реформ у цій сфері є необхідним кроком для забезпечення рівних прав і можливостей для всіх військовослужбовців.

УДК 355

Немеришин В. М., викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ ВАРТАМИ З КОНВОЮВАННЯ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ОСІБ УЗЯТИХ ПІД ВАРТУ АБО ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

У разі запровадження правового режиму воєнного стану в окремих місцевостях України та введення в дію Плану участі Національної гвардії України в територіальній обороні (ТрО) держави, військові частини та підрозділи з конвоювання залучаються до виконання завдань ТрО (поза смугами (зонами, районами) ведення бойових дій) в існуючих зонах відповідальності та здійснюють евакуації осіб узятих під варту або засуджених до позбавлення волі.

Особі узяти під варту та засуджені до позбавлення волі – це ті особи, щодо яких держава застосувала обмежувальні заходи, позбавила їх частини можливостей та свободи волі, і тому, відповідно до принципу взаємної відповідальності держави і засудженого перед суспільством (ст. 5 Кримінально-виконавчого кодексу України), повинна опікуватися тими, хто не має можливості самостійно приймати певні рішення і повністю контролюється державою.

У разі ухилення від виконання цього обов'язку є всі підстави вести мову про ситуацію залишення в небезпеці, повинні працювати відповідні юридичні критерії, які вказують на те, що суб'єкт повинен мати обов'язок забезпечення прав відповідної особи (осіб) та мати реальну можливість їх забезпечити, безумовною є необхідність правового регулювання здійснення евакуації.

Міжнародні нормативні акти формулюють аналогічні положення, відповідно до яких при поводженні з усіма особами, позбавленими волі, необхідно дотримуватись їхніх прав людини. Особи, позбавлені волі, зберігають

усі права, яких вони не були законно позбавлені за рішенням суду, відповідно до якого вони засуджені до позбавлення волі чи взяті під варту. Утримання ув'язнених в умовах, які порушують їхні права людини, не може бути виправдано нестачею ресурсів (Європейські в'язничні правила). Отже, засуджені та ув'язнені, залишаючись громадянами, не можуть бути залишені напризволяще державою, оскільки вони перебувають під повним її контролем. Але безумовно, в ситуації що склалася, необхідно враховувати й положення міжнародного гуманітарного права, яке регулює ситуації війни та збройних конфліктів, визначаючи зобов'язання їх сторін.

З початком війни, розв'язаної Росією проти України, в небезпечному становищі опинилися одні з найуразливіших державних інституцій. Йдеться про установи виконання покарань, зокрема виправні колонії, в яких тримаються засуджені, та слідчі ізолятори, в яких знаходяться особи, щодо яких обраний забезпечувальний захід у виді тримання під вартою. 13 українських СІЗО та колоній на дві тисячі людей опинилися в окупації після 24 лютого 2022 року - початку повномасштабної війни Росії проти України.

Усі ці установи розташовувалися на територіях Донеччини, Луганщини, Харківщини та Запоріжжя.

Евакуація здійснювалася до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Житомирської, Вінницької, Дніпропетровської, Тернопільської, Львівської, Івано-Франківської, Хмельницької, Київської, Рівненської, Полтавської, Чернівецької, Одеської, Кіровоградської, Волинської та Черкаської областей.

У разі введення правового режиму воєнного стану передбачає обов'язкову евакуацію затриманих осіб, підозрюваних, обвинувачених осіб, щодо яких застосовано запобіжний захід - тримання під вартою, засуджених осіб, які відбувають такі покарання, як арешт, обмеження волі, позбавлення волі на певний строк та довічне позбавлення волі, що перебувають в ізоляторах тимчасового тримання, слідчих ізоляторах, установах виконання покарань, розташованих у місцевостях, наближених до районів, де ведуться бойові дії, до

відповідних установ для попереднього ув'язнення та виконання покарань, які розташовані в безпечній місцевості визначає «Порядок проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення у разі введення правового режиму воєнного стану», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2018 р. № 934.

У разі введення правового режиму воєнного стану у місцевостях, наближених до районів, де ведуться бойові дії, проводиться обов'язкова евакуація засуджених та осіб, взятих під варту.

Евакуація засуджених із зони бойових дій є складним завданням, яке вимагає злагоджених дій, чіткого планування і координації, а також ретельного врахування всіх аспектів безпеки та прав людини.

УДК 355

Онопрієнко О. С., заступник начальника кафедри кафедри забезпечення державної безпеки командно - штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор філософії, полковник.

АНАЛІЗ ЗБИТТЯ ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЕЙ МОБІЛЬНИМИ ВОГНЕВИМ ГРУПАМИ НА ТЕРИТОРІЯХ, НАБЛИЖЕНИХ ДО РАЙОНІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Одним із зразків новітнього озброєння, що почало активно використовуватись у воєнному конфлікті на території нашої держави, стали безпілотні літальні апарати, які довели свою здатність значно ефективніше вести повітряну розвідку, а ніж пілотовані літаки, та виконувати інші завдання бойового забезпечення, завдаючи ударів по противнику.

Сучасну армію неможливо уявити без безпілотних летальних апаратів, адже вони вказують на ціль, наводять артилерію, коригують вогонь, передають

розвіддані прямо до штабу військової частини або підрозділу, якій виконує бойове завдання, а головне – бережуть життя бійців.

Противником застосовуються високоманеврені підрозділи, які за рахунок наданої розвідувальної інформації (координат об'єктів тощо) мають можливості у короткий проміжок часу нанести вогневе ураження по підрозділам наших сил, які знаходяться у першому та другому ешелоні, в районах вогневих позиції, а також по резервам, складам з матеріально-технічними засобами, об'єктам критичної інфраструктури тощо. Враховуючи наведену інформацію боротьба з безпілотними літальними апаратами є найпріоритетнішим завданням протидії системам розвідки, управління і бойового застосування противника.

З розвитком технологій, зокрема використанням безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та новітніх бойових літаків, загроза з повітря значно зросла. Мобільні вогневі групи, завдяки своїй здатності швидко змінювати позиції та адаптуватися до умов бою, відіграють вирішальну роль у відповіді на ці виклики.

В підрозділах Сил оборони створені мобільні вогневі групи які є суттєвим підсиленням для протиповітряної оборони. Вони не лише захищають інфраструктурні об'єкти, а й рятують життя сотень людей. Перевагами груп є мобільність та швидкість. Адже вони здатні швидко пересуватися на сучасних позашляховиках та займати позиції на різній території.

Швидкість, маневреність і навченість мобільних вогневих груп, які призначені для ураження ворожих повітряних цілей як вдень, так і вночі, дає змогу результативно використовувати їх роботу мобільних вогневих груп під час атак ворога з повітря.

Мобільні вогневі групи можуть швидко переміщатися по місцевості, забезпечуючи гнучкість в оперативному реагуванні на зміну обстановки, що дає можливість результативно боротися із цілями противника, які з'являються в будь-якому напрямку, вираховувати траєкторію польоту за допомогою різноманітних приладів відстежування повітряних цілей.

Мобільні вогневі групи в основному оснащені зенітними установками та великокаліберними кулеметами різних модифікацій. Статистичні дані свідчать

що мобільні вогневі групи надзвичайно ефективні в боротьбі з БПЛА типу Shahed та крилатих ракет. Аналіз результатів виконання вогневих завдань показує, що мобільні вогневі групи здатні ефективно уражати повітряні цілі. Дослідження вказують на зростання успішності ураження цілей у міру вдосконалення технічних засобів та навчального процесу.

Мобільні вогневі групи є критично важливими для забезпечення протиповітряної оборони у сучасних бойових умовах. Їхня ефективність значно підвищується через інтеграцію нових технологій та підвищення кваліфікації особового складу. Вдосконалення тактики взаємодії та технічного забезпечення має пріоритетне значення для подальшого успіху у збитті повітряних цілей.

На сьогоднішній день жодна держава не спроможна у повному обсязі протистояти спланованим діям безпілотних літальних апаратів, та крилатих ракет.

Збиття повітряних цілей мобільними вогневими групами є складним, але критично важливим завданням, яке вимагає системного підходу до підготовки, тактики та технологій. Існуючі досягнення та майбутні перспективи розвитку вимагають постійного аналізу та вдосконалення стратегій реагування на повітряні загрози.

УДК-355

Остроухов В. О., курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України, Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядовий поліції.

Турчанікова Г. О., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, капітан поліції.

ЩОДО ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СИЛАМИ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану забезпечення виконання завдань силами безпеки та оборони держави набуває критичного значення. Поточні геополітичні виклики та загрози вимагають від держави оперативного та ефективного реагування, що створює особливі вимоги до організації та функціонування цих сил. Розгляд питань забезпечення їх діяльності дозволяє визначити ключові напрямки та механізми, які сприятимуть підвищенню готовності та ефективності сил безпеки та оборони в умовах надзвичайних ситуацій, а також забезпеченню національної безпеки та суверенітету держави.

Правоохоронні органи відіграють ключову роль у забезпеченні національної безпеки та оборони, захищаючи державу від кримінальних загроз, зокрема тих, що безпосередньо стосуються національної безпеки. Вони є невід'ємною частиною державної політики, яка спрямована на захист прав людини, їхнього життя, гідності, свободи та конституційного ладу, а також на забезпечення суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності держави.

Забезпечення виконання завдань силами безпеки та оборони держави в умовах воєнного стану вимагає координації та взаємодії між різними відомствами, включаючи Збройні сили України, Національну поліцію України, спеціальні служби та інші державні органи. Це передбачає оперативне реагування на загрози, захист критичної інфраструктури, підтримку громадського порядку та безпеки, а також забезпечення ефективного управління ресурсами для мінімізації втрат та збереження стабільності в країні.

Відповідно до Закону України «Про Національну безпеку України», сектор безпеки та оборони України - це комплексний механізм, що складається з чотирьох взаємопов'язаних частин:

1. Сили безпеки: відповідають за внутрішню безпеку, боротьбу зі злочинністю та тероризмом;
2. Сили оборони: забезпечують оборону країни від зовнішніх загроз;
3. Оборонно-промисловий комплекс: виробляє та постачає зброю, техніку та обладнання для сил безпеки та оборони;

4. Громадяни та громадські об'єднання: беруть участь у забезпеченні національної безпеки добровільно, надаючи підтримку та допомогу силам безпеки та оборони.

Проблеми, пов'язані з питаннями забезпечення виконання завдань силами безпеки та оборони держави в умовах воєнного стану, включають недостатню координацію між різними підрозділами, недоліки в матеріально-технічному забезпеченні, обмежені можливості інформаційного обміну та розвідки, а також недостатню підготовку медичного та психологічного персоналу. Крім того, існують проблеми з мобілізацією ресурсів та формуванням резервів, а також з забезпеченням належного рівня міжнародної співпраці.

Шляхи вирішення цих проблем включають впровадження ефективних систем управління та координації, які забезпечують оперативний обмін інформацією та прийняття рішень. Важливо також забезпечити належне матеріально-технічне забезпечення, включаючи постачання сучасного озброєння, боєприпасів та інших необхідних ресурсів. Покращення інформаційного забезпечення можна досягти шляхом впровадження сучасних технологій зв'язку та розвідки, а також забезпечення захисту інформації від кібератак. Підготовка медичного та психологічного персоналу повинна включати регулярні тренування та навчання, а також забезпечення належного рівня медичного обслуговування. Міжнародна співпраця може бути посилена шляхом активної участі в міжнародних операціях, обміну досвідом та інформацією з союзниками та партнерами, а також координації дій з міжнародними організаціями.

Недостатнє дослідження ключових понять службово-бойової діяльності правоохоронних органів призвело до плутанини в термінології. В свою чергу, це перешкоджає чіткому розумінню сутності їх роботи, ускладнює пошук нових ефективних підходів до виконання завдань, об'єктивну оцінку досвіду та аналіз підготовки сил. Наслідком цього є ускладнення розуміння теоретичних основ службово-бойової діяльності правоохоронців, а також неправильне застосування

правових актів та статутних документів - це негативно впливає на організацію та проведення навчань і підготовки сил.

Умови воєнного стану вимагають особливого підходу до питань забезпечення виконання завдань силами безпеки та оборони держави. Воєнний стан передбачає значне збільшення загроз та викликів, що вимагає ефективного управління ресурсами, координації дій та забезпечення безпеки населення. Ось ключові аспекти, які слід враховувати:

- швидкий та ефективний призов резервістів для поповнення рядів Збройних сил України;
- планування та виконання операцій з розгортання військ у стратегічно важливих районах;
- організація постачання необхідних боєприпасів, зброї та обладнання;
- забезпечення медичної допомоги та евакуації поранених;
- ефективна взаємодія між Збройними силами, спеціальними службами, поліцією та іншими органами;
- забезпечення дотримання прав людини та міжнародних норм у воєнний час.

Ефективна тактична підготовка співробітників Національної поліції України має вирішальне значення для їхньої професійної самореалізації, відповідальності за виконання службових обов'язків та здатності оперативно реагувати на виклики, що виникають в умовах воєнного стану. Важливо враховувати специфіку роботи різних підрозділів та адаптувати програми підготовки до постійно мінливих умов. Основна мета - досягти високого рівня професіоналізму в кожного співробітника, щоб вони були готові до ефективного вирішення оперативно-службових завдань.

Отже, забезпечення виконання завдань силами безпеки та оборони держави в умовах воєнного стану вимагає комплексного підходу, який включає мобілізацію та розгортання сил, ефективне логістичне та матеріально-технічне забезпечення, координацію дій між різними силами, захист цивільного населення, інформаційну безпеку, міжнародну співпрацю, підтримку

економічної стабільності, юридичне регулювання та психологічну підтримку. Успішне виконання цих завдань можливе лише за умови централізованого управління та взаємодії на всіх рівнях, що дозволить ефективно протистояти загрозам та забезпечити безпеку населення та держави в цілому.

УДК 623.44

Павлов Д. В., старший науковий співробітник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук

ПЕРСПЕКТИВНІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ВІЙСЬК В УМОВАХ МАСОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРОТИВНИКОМ МАЛИХ БПЛА

Широкомасштабне вторгнення військ країни-агресора до України у 2022 році дало великий поштовх до інтенсифікації використання малих БПЛА в усіх сферах діяльності військ. На початку вторгнення подібні БПЛА використовувались здебільшого з метою розвідки та коригування вогню. По мірі протікання бойових дій з'являються ідеї щодо надання можливості малим БПЛА, які використовуються для ведення розвідки у ближній тактичній зоні, безпосередньо уражати виявлені цілі шляхом скидання боєприпасів. У якості таких БПЛА використовуються багатороторні платформи, так звані коптери, які мають змогу зависати над ціллю, що у свою чергу надає можливості досить точного прицілювання. Слід зазначити, що масове використання БПЛА для скидів боєприпасів здійснило певний вплив на хід бойових дій. В той же час це практично не утруднило ведення противником механізованих штурмів з використанням броньованої техніки через низьку ефективність скидів проти рухомих броньованих цілей. Еволюцією ідеї використання малих БПЛА в ударних цілях стає у 2023 році поява та широке розповсюдження застосування у якості ударних FPV дронів, що фактично являють собою невеликі та відносно

дешеві високоточні баражуючі боєприпаси. Відносна дешевизна FPV дронів надала можливість їх масового масштабування та привела до спалахоподібного збільшення їх використання. Протягом року від початку використання перших ударних FPV дронів і українська і російська сторони заявляють про забезпечення своїх збройних сил такими дронами у кількостях більше мільйону у 2024 році.

Можливості малих БПЛА щодо практично одночасного виявлення, розпізнавання, ідентифікації та ураження цілі, здатність нести як протипіхотні, так і протитанкові боєприпаси, заходити на ціль з найбільш зручного ракурсу, здійснювати багаторазові спроби заходу на ціль перевершують можливості будь-яких інших застосовуваних на полі бою видів зброї. Універсальність, дешевизна та масовість цього нового виду зброї дозволяє ефективно використовувати її для знищення як особового складу та бойової техніки, так і будь-яких об'єктів військової інфраструктури ворога у ближній тактичній зоні.

Можна стверджувати, що визначальні можливості малих БПЛА та лавиноподібне нарощування їх кількості призвели на сьогодні до практично повного паралічу традиційної тактики загальновійськового бою. Застосування технології малих ударних БПЛА на полі бою одночасно з наданням значних переваг силам оборони України створює і значні загрози для них. Це викликає нагальну потребу пошуку рішень щодо захисту та протидії сучасним та перспективним технологіям використання малих БПЛА на полі бою.

Наразі основними напрямками протидії розглядаються використання засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) та засобів, що дозволяють безпосередньо уражувати БПЛА.

Засоби РЕБ, хоча і широко застосовуються сьогодні як засіб захисту, поступово втрачають свою дієвість по мірі розвитку засобів та способів їх обходу; вони повністю втрачають свою дієвість у разі функціонування БПЛА у автономному режимі або при керуванні БПЛА за оптоволоконним каналом. Таким чином, засоби РЕБ повинні розглядатися скоріше як додаткові засоби

захисту в умовах застосування противником малих БПЛА, а основним шляхом захисту може розглядатися ураження малих БПЛА на безпечній відстані.

Сучасні засоби, що можуть використовуватись для ураження малих БПЛА поділяються на засоби кінетичної дії, що представлені в основному системами, які складаються з автоматичних гармат калібрів 20-40 мм, та засоби, дія яких заснована на високоенергетичному випромінюванні (лазерні та мікрохвильові). Дані системи мають досить високі показники ймовірності ураження в тому числі і малих БПЛА на відстанях у сотні метрів, але їх особливостями є великі масогабаритні характеристики (розміщуються, як правило, на базі високотонажних вантажних автомобілів або на стаціонарних платформах) та висока вартість. У той же час малі БПЛА мають змогу діяти на надмалих висотах, що унеможливорює створення суцільної зони ураження малих БПЛА подібними системами при комплектуванні ними штатних підрозділів ППО військових частин, а насичення ними низових тактичних ланок діючих військ неможливе через дію зазначених вище особливостей цих систем зброї. Отже, виходячи з особливостей використання малих БПЛА на полі бою, захист від них вимагатиме наявності засобів ураження, що здатні знищувати малі БПЛА на відстанях у десятки метрів при цьому маючи невеликі масо-габаритні характеристики та відносно невелику вартість для можливості насичення ними найнижчих тактичних ланок військ. Вже сьогодні у якості таких засобів може використовуватись наявна у підрозділах стрілецька зброя. Можемо бачити успішні приклади використання стрілецької зброї проти малих БПЛА у поточних бойових діях, але у цілому ефективність її застосування особовим складом проти малих БПЛА залишається на низькому рівні. Значно підвищити результативність протидії малим БПЛА дозволить сполучення зразків стрілецької зброї із відповідними засобами виявлення, супроводження та автоматизації наведення зброї у єдиному комплексі за принципом, що реалізований у сучасних гарматних зенітних комплексах. Усі технологічні передумови для створення таких систем на сьогодні наявні, тому слід прогнозувати їх появу у найближчому

майбутньому. Насичення військ подібними системами надало б змогу значно нівелювати вплив малих БПЛА на тактику ведення бойових дій.

УДК 355.40:35.02

Пашенко Є. М., старший викладач кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор філософії (PhD)

ОСНОВНІ СУБ'ЄКТИ І ОБ'ЄКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

На сьогодні інформаційна боротьба стала однією з важливих, а часто, як показує досвід останніх років, й основною формою досягнення стратегічних цілей у конфлікті. Не залишається осторонь світових тенденцій і Україна, яка перебуває під потужним іноземним інформаційним впливом. Маючи системний, цілеспрямований та тривалий характер, цей вплив призводить до появи загроз національній безпеці України в інформаційній сфері, що завдають державі відчутних збитків. Особливо це стосується виконання завдань оборони країни, оскільки ця діяльність безпосередньо спрямована на захист національних інтересів держави від зовнішніх загроз.

Щодо нашої держави, то можливі інформаційна загроза в узагальненому вигляді визначено у декількох чинних нормативно-правових актах: Законі України “Про основи національної безпеки України”, Указах Президента України “Про Стратегію національної безпеки України”, “Про затвердження Доктрини інформаційної безпеки України”, а на відомчому рівні - в Концепції забезпечення інформаційної безпеки Міністерства оборони України і Збройних Сил України.

Інформаційні загрози, виходячи від визначених джерел, спрямовуються на певні об'єкти з метою впливу на їх свідомість і підсвідомість або цілісність

ресурсів. До таких об'єктів інформаційного впливу належать: громадяни України (їх конституційні права і свободи; їх здоров'я; захищеність від негативного впливу інформаційних технологій та інформації); окремі особи, що приймають державницькі рішення, видатні суспільні і політичні діячі держави; різні соціальні групи населення та суспільство в цілому; особовий склад Збройних Сил - захищеність від негативного інформаційно-психологічного впливу з боку іноземної держави-противника; держава - захищеність її законних інтересів в інформаційній сфері; інформаційні ресурси та інформаційна інфраструктура - їх цілісність, доступність та захищеність.

До основних об'єктів в воєнній сфері є керівництво Міністерства оборони України, командування Збройних Сил України, командири і начальники всіх ланок органів військового управління, безпосередньо особовий склад частин і підрозділів, а також сім'ї військовослужбовців ЗС України.

Суб'єктами забезпечення інформаційної безпеки є ті, які тією чи іншою мірою беруть участь у процесі формування інформаційної політики, організації і проведення різнопланових заходів щодо забезпечення інформаційної безпеки зокрема протидії зовнішнім і внутрішнім інформаційним загрозам, ведуть інформаційну боротьбу.

До них належать: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, визначені законодавством центральні органи виконавчої влади, державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, прокуратура України та інші органи охорони правопорядку, судові органи, які віднесені до суб'єктів забезпечення національної безпеки України; Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України та інші розвідувальні органи, Державна прикордонна служба України, ЗС України та інші військові формування держави; державні і недержавні ЗМІ, підприємства, заклади, установи та організації різних форм власності, що здійснюють інформаційну діяльність; наукові установи і навчальні заклади України, які здійснюють наукові дослідження та підготовку фахівців за різними напрямками інформаційної

діяльності, в галузі інформаційного права та інформаційну безпеку та окремі громадяни України, громадські організації та інші інститути громадянського суспільства тощо.

Отже, інформаційні загрози, виходячи з певних джерел, спрямовуються на визначені раніше об'єкти інформаційного впливу. Суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки мають усіляко протидіяти інформаційним загрозам, нейтралізуючи їх. Нейтралізація інформаційної загрози можлива шляхом впливу на джерела їх витоку.

При цьому найбільш уразливими є внутрішні джерела, тому одним з основних шляхів підвищення рівня інформаційної безпеки Міністерства оборони і Збройних Сил України, суб'єктів сектора безпеки й оборони та держави загалом вбачається зведення до мінімуму впливу, насамперед внутрішніх джерел інформаційної загрози. Це дозволить зосередити основні ресурси, сили і засоби забезпечення інформаційної безпеки та ведення інформаційної боротьби не лише на протидії виявленим зовнішнім загрозам, але й організовувати в межах наявних можливостей завчасну нейтралізацію зовнішніх джерел інформаційної загрози.

Можемо зробити висновок, що сьогодні інформаційна боротьба стає основною формою вирішення міждержавних суперечностей. Зміна характеру воєнних загроз, а також форм і способів ведення збройної боротьби, багатоплановий характер дій противника ставить до системи забезпечення воєнної безпеки держави нові, набагато вагоміші вимоги, зокрема щодо надійного забезпечення інформаційної безпеки держави у воєнній сфері. Особливо це є актуальним в умовах надпотужного інформаційного впливу на Україну з боку країни-агресора та наявності реальних інформаційних загроз, які завдають суттєвих збитків національній і, зокрема, воєнній безпеці нашої держави.

УДК 349.3

Передерій О. С., кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри підготовки офіцерів запасу Національного юридичного університету імені Ярослава мудрого

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

В умовах протидії повномаштабній військовій агресії, особливої гостроти питання забезпечення правового статусу та соціального військовослужбовців. Ефективність реалізації прав і свобод, соціального захисту військовослужбовців залежить, у першу чергу, від досконалості законодавства, що регулює права і свободи, соціальний захист військовослужбовців та встановлює гарантії і правові механізми їх реалізації. Тому виникає потреба дослідження соціальних гарантій військовослужбовців в Україні, у тому числі з урахуванням набутого практичного досвіду при відбитті російської військової агресії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з обраної для тез доповіді проблематики показує, що соціальні гарантії військових на науковому рівні розроблялися фрагментарно. Про це свідчить аналіз наукових праць і аналітичних публікацій І. Бородіна, С. Пасіки, В. Пашинського та ін.

Військова служба у Збройних Силах України, у порівнянні з іншими видами державної служби, регламентується значною кількістю нормативних актів, що мають різний предмет правового регулювання. І. Бородін та С. Пасіка це пояснюють, у тому числі, необхідністю юридичної формалізації гарантій та механізмів охорони і захисту правового статусу військовослужбовця. Відповідно, соціальні гарантії є невід'ємним компонентом правового статусу військовослужбовців Збройних Сил України.

Спеціальний законодавчий рівень правового регулювання представлений, здебільшого законом, що має самостійний предмет правового регулювання – Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів

їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII. Зауважимо, що у вказаному законодавчому акті у формально-юридичному плані розрізняється такі категорії, як гарантії, пільги та компенсації (ст. 1). Усі ці категорії охоплюються родовим поняттям – «Гарантії соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей». Соціальні гарантії ми розглядаємо як елемент правового статусу військовослужбовців Збройних Сил України, які у концентрованому вигляді являють собою сукупність умов, способів і засобів соціального характеру, спрямованих на здійснення відповідних соціальних благ особи і забезпечених соціальною політикою держави. Відповідно, виокремимо лише систему соціальних гарантій, які забезпечуються саме соціальною політикою держави і не належать до, власне, організаційно-юридичних гарантій. Виходячи з аналізу тексту закону, основні соціальні гарантії військовослужбовців Збройних Сил України націлені на соціальну підтримку і забезпечення членів їх сімей. Зокрема, це:

- переважне право при прийнятті на роботу і на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників, а також на першочергове направлення для професійної підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки з відривом від виробництва та на виплату на період навчання середньої заробітної плати для членів сімей військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу;

- виплата за місцем роботи грошової допомоги в розмірі середньомісячної заробітної плати при розірванні дружинами (чоловіками) військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової служби, трудового договору у зв'язку з переведенням чоловіка (дружини) на службу в іншу місцевість;

- гарантування у разі тимчасовій втраті працездатності дружинам (чоловікам) військовослужбовців у розмірі 100 відсотків середньомісячної заробітної плати незалежно від страхового стажу листки непрацездатності оплачуються;

- зарахування дружинам (чоловікам) військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової служби, до загального стажу роботи,

необхідного для призначення пенсії за віком, періоду проживання разом з чоловіком (дружиною) в місцевостях, де не було можливості працевлаштування за спеціальністю, але не більше 10 років;

– встановлення обов’язку для місцевих рад працевлаштовувати у першочерговому порядку дружин військовослужбовців строкової служби у разі їх звільнення при скороченні чисельності або штату працівників, при ліквідації, реорганізації або перепрофілюванні підприємства, установи, організації, надання позачергово дітям військовослужбовців та дітям військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, а також дітям резервістів під час виконання ними обов’язків служби у військовому резерві місця у дитячих закладах за місцем проживання (перебування) дитини, забезпечення відселення із закритих та віддалених від населених пунктів військових гарнізонів військовослужбовців, звільнених в запас або у відставку;

– право на спеціальні пільги для вдови (вдівця), батьків загиблого або померлого військовослужбовця, а також дружини (чоловіка), у разі якщо вона (він) не взяла (не взяв) інший шлюб, та її (його) неповнолітні діти або повнолітні діти - особи з інвалідністю з дитинства, батьки військовослужбовця, який пропав безвісти під час проходження військової служби, мають право на пільги, передбачені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20.12.1991 р. № 2011-XII;

– гарантування для членів сімей військовослужбовців, які проходять військову службу в особливий період, що оголошується відповідно до Закону України «Про оборону України», виплати грошового забезпечення військовослужбовців у разі неможливості ними його отримання під час участі у бойових діях та операціях.

Зазначений перелік соціальних гарантій не є вичерпним, адже, по-перше, інші соціальні права і пільги військовослужбовцям також несуть у собі елемент забезпеченості соціальною політикою держави, а по-друге, закон встановив, що урядом, місцевими радами, підприємствами, установами, організаціями можуть

встановлюватися й інші пільги та гарантії соціального захисту сімей військовослужбовців.

Соціальні гарантії як відносно відокремлений об'єкт правового регулювання потребує удосконаленні подальшого регулювання в частині посилення соціального забезпечення і соціальних гарантій військовослужбовців і членів їх сімей. Відповідно, подальшим перспективним напрямом наукової розробки зазначеного питання є формування обґрунтованих пропозицій щодо оптимізації законодавства про соціальні гарантії усіх військовослужбовців.

УДК 351.74

Плісак С. І., викладач кафедри управління підрозділами Національної гвардії України факультету службово-бойової діяльності Національної гвардії України, Київський інститут Національної гвардії України, старший лейтенант

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Національна гвардія України згідно Закону України «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 року ч.1 ст.2 п. 5¹ виконує функцію з охорони об'єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України; участь у ліквідації наслідків кризових ситуацій на об'єктах критичної інфраструктури, що нею охороняються (частину першу статті 2 доповнено пунктом 5¹ згідно із Законом № 1882-IX від 16.11.2021)

Відповідно до Закону України «Про критичну інфраструктуру» від 16.11.2021 №1882-IX.

Безпека критичної інфраструктури - стан захищеності критичної інфраструктури, за якого забезпечуються функціональність, безперервність роботи, відновлюваність, цілісність і стійкість критичної інфраструктури.

Охорона об'єктів критичної інфраструктури - комплекс режимних, інженерних, інженерно-технічних та інших заходів (крім заходів із захисту інформації та кіберзахисту об'єктів критичної інформаційної інфраструктури), які організовуються і проводяться суб'єктами національної системи захисту критичної інфраструктури з метою запобігання та/або недопущення чи припинення протиправних дій (актів несанкціонованого втручання) на об'єктах критичної інфраструктури.

Відповідно до ч.8 п.4 Закону України «Про Національну гвардію України» Кабінет Міністрів України у 3 місячний термін з дня опублікування цього Закону повинен привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом.

Станом на 2024 рік перелік нормативно-правових актів не відпрацьовано.

Є потреба в доопрацюванні підзаконна для належного виконання Національною гвардією України своїх функцій щодо ч.1 ст.2 п. 5⁻¹ з охорони об'єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України; участь у ліквідації наслідків кризових ситуацій на об'єктах критичної інфраструктури, що нею охороняються.

УДК.355

Прозванюк О. В., викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно - штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Застосування превентивних заходів Національної гвардії України включає широкий спектр дій, спрямованих на попередження можливих загроз для громадського порядку та національної безпеки. Ось докладніше про деякі аспекти їх застосування:.

Патрулювання: Національна гвардія забезпечує патрулювання на вулицях міст, у парках, на транспорті та в інших місцях масового скупчення людей. Вони встановлюють контакт з громадянами, вирішують конфлікти, запобігають сутичкам та іншим порушенням громадського порядку.

Контроль за обігом зброї: Національна гвардія виконує контроль за обігом зброї серед цивільного населення, додержуючись законодавства в цій сфері. Вони також беруть участь у скаргах на незаконний обіг та використання зброї, сприяючи зменшенню злочинності.

Участь у спеціальних операціях: Національна гвардія бере участь у спеціальних операціях, таких як рейди, обшуки, спеціальні операції проти злочинних угруповань та інших небезпечних елементів. Вони допомагають забезпечити безпеку під час проведення таких операцій та вживають необхідні заходи для попередження можливих інцидентів.

Гуманітарна допомога: Національна гвардія надає гуманітарну допомогу під час надзвичайних ситуацій, природних катастроф або інших негативних подій. Вони забезпечують захист громадян, надають медичну допомогу та співпрацюють з іншими службами для евакуації та рятування постраждалих.

Ці аспекти діяльності Національної гвардії допомагають забезпечувати безпеку та стабільність в Україні, попереджати можливі загрози і реагувати на них швидко та ефективно. Вони відіграють важливу роль у забезпеченні громадського порядку, боротьбі зі злочинністю та підтримці національної безпеки.

Співпраця з іншими правоохоронними органами: Національна гвардія співпрацює з іншими правоохоронними органами, такими як поліція, спецслужби та армія, для координації дій у разі кризових ситуацій або загроз національній безпеці. Вони проводять спільні навчання та тренування,

обмінюються інформацією та діляться ресурсами для виконання спільних завдань.

Забезпечення безпеки під час масових заходів: Національна гвардія забезпечує безпеку під час масових заходів, таких як спортивні матчі, концерти, демонстрації та інші події, які можуть бути потенційно небезпечними через велику кількість людей. Вони встановлюють безпеку, контролюють потенційно небезпечні ситуації та реагують на них за необхідності.

Участь в миротворчих операціях: Національна гвардія може брати участь в миротворчих операціях за межами країни, сприяючи міжнародній безпеці та стабільності. Вони можуть надавати підтримку іншим військовим формуванням, здійснювати гуманітарну допомогу та забезпечувати безпеку населенню у разі конфліктів чи кризових ситуацій.

В цілому, застосування превентивних заходів Національної гвардії України охоплює широкий спектр дій, спрямованих на забезпечення громадського порядку, боротьбу зі злочинністю та підтримку національної безпеки. Їх роль важлива для забезпечення безпеки громадян та стабільності у країні.

УДК 355.4

Пузанов А. Г., викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;

АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ЛІКВІДАЦІЇ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Масові заворушення – це дії натовпу людей, що супроводжуються вчиненням насильства, погромів, підпалів, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором

представникам влади та інші дії руйнівного характеру, із застосуванням зброї або інших предметів, які використовуються як зброя.

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону. Одними із основних функцій Національної гвардії України (НГУ) є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян, участь у припиненні масових заворушень.

Масові заворушення можуть виникнути в одному чи декількох містах, районах, населених пунктах одночасно чи послідовно на території держави, області, в окремих місцевостях, на промислових об'єктах, об'єктах залізничного, повітряного й водного транспорту тощо.

Органи, підрозділи національної поліції, з'єднання, військові частини Національної гвардії України, як основна сила, залучаються до запобігання і припинення масових заворушень за розпорядженням Міністра внутрішніх справ України, запитів начальників ГУНП в місті та області.

Чисельність підпорядкованого особового складу органів, підрозділів національної поліції, необхідних для припинення масових заворушень, визначається начальником ГУНП міста та області на території якого вони виникли.

УДК 355.45

Радченко І. О., старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент.

Бондаренко С. В., старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України.

ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ ОПЕРАЦІЇ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКА

Застосування державних правоохоронних органів породжує проблемну ситуацію, яка полягає у відсутності взаємодії міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку при проведенні масштабної антитерористичної операції.

Вирішення проблемної ситуації залежить від розв'язання протиріччя між традиційним порядком взаємодії та необхідністю переходу до системи взаємодії міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку.

Метою доповіді є організація створення та обґрунтування структурного підрозділу взаємодії міжвідомчого угруповання сил охорони правопорядку.

Для виконання завдань управління при підготовці та веденні масштабної антитерористичної операції на пункті управління угруповання сил охорони правопорядку створюється центр (група) оперативного планування. Центр (група) напрямків, Центр (група) інформації та інші елементи за відповідними напрямками діяльності.

Для організації та підтримання взаємодії при підготовці та проведенні масштабної антитерористичної операції на пункті управління пропонується створення системи взаємодії.

Створення системи взаємодії стає можливим через інтеграцію відомчих груп міжвідомчого угруповання Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України та

Національної гвардії України, в такий орган (підрозділ) взаємодії, що має мережеву структуру та налагоджені інформаційні та інші зв'язки між його елементами на основі принципу їх взаємного доповнення.

Внаслідок цього з позицій організації мова далі ведеться про структурний підрозділ взаємодії, що має певний склад, а з позицій функціональності – про певну систему, що має мережеву структуру.

УДК 342.72

Разораєва Д. І., курсантка Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

ВАЖЛИВІСТЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПРОЦЕСАХ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО МИРУ НА ОСНОВІ РЕЗОЛЮЦІЯ ООН № 1325 «ЖІНКИ, МИР, БЕЗПЕКА»

Участь жінок у мирних процесах є ключовим фактором для досягнення сталого миру. Жінки приносять у переговори унікальний досвід та перспективи, що сприяють більш інклюзивним і тривалим рішенням конфліктів. Дослідження показують, що участь жінок підвищує ймовірність досягнення стійких мирних угод, оскільки вони часто акцентують увагу на соціальній справедливості, гендерній рівності та вирішенні структурних проблем. Проте, незважаючи на міжнародні зусилля, їхня роль у миробудуванні залишається обмеженою, що створює додаткові перешкоди на шляху до довготривалої стабільності.

Мирні процеси стають дедалі складнішими через затяжність конфліктів, зміни складу учасників і політичні наслідки. Одним із найбільших викликів у цьому контексті є недостатня участь жінок, незважаючи на те, що їхній внесок

робить мирні угоди більш стійкими. Хоча жінки мають право на участь у прийнятті політичних рішень, вони часто залишаються маргіналізованими або взагалі виключеними з формальних мирних переговорів.

Резолюція ООН № 1325 про жінок, мир і безпеку, ухвалена понад два десятиліття тому, наголошує на необхідності залучення жінок до процесу миробудування та визнання їхнього унікального досвіду під час конфліктів. Мирні процеси можуть стати важливим моментом трансформації для постраждалих від збройних конфліктів суспільств, сприяючи вирішенню таких структурних проблем, як ізоляція та бідність. Однак, попри зусилля міжнародних організацій, мирні процеси на високому рівні часто зупиняються на мертвій точці, а участь жінок залишається обмеженою, що перешкоджає досягненню стійких угод.

Незважаючи на те, що участь жінок у миробудуванні визнана важливою ще з моменту ухвалення Резолюції ООН № 1325, прогрес у цьому напрямку залишається повільним. У багатьох суспільствах жінки все ще недостатньо представлені в політичних процесах і мирних переговорах, оскільки війна та мир традиційно вважаються сферою чоловіків. Однак численні дослідження показують, що угоди, в яких брали участь жінки, є більш стійкими.

Основними перешкодами для участі жінок у мирних процесах залишаються обмежений доступ до освіти та ресурсів. У той час як мирні переговори мають бути інклюзивними та забезпечувати рівну участь чоловіків і жінок, на практиці жінок часто недооцінюють і виключають із офіційних перемовин, попри їхній значний досвід. Дані свідчать, що участь жінок підвищує ймовірність досягнення довготривалих мирних угод. З 1992 по 2019 рік жінки складали лише 13% учасників мирних переговорів і 6% посередників. Їхня участь також сприяє підвищенню справедливості, оскільки жінки часто привносять на порядок денний питання гендерної рівності.

Проте в багатьох країнах участь жінок у мирних процесах досі не сприймається серйозно. Їхня участь є не лише питанням справедливості, а й важливим кроком до досягнення тривалого миру та стабільності. Жінки

пропонують інші підходи до вирішення питань миру та безпеки, знижуючи ризик виникнення нових конфліктів. Одним із прикладів успішної участі є створення «шостого жіночого клану» в Сомалі, який відіграв значну роль у мирних переговорах.

Хоча Резолюція ООН № 1325 залишається важливим інструментом для залучення жінок до миробудування, її впровадження в багатьох країнах є непослідовним. Дослідження свідчать про міцний зв'язок між гендерною рівністю та стійким миром, тоді як гендерна нерівність часто є передвісником конфліктів.

Для того щоб збільшити участь жінок у мирних процесах, необхідно кинути виклик традиційним уявленням про політику як про виключно чоловічу сферу. Важливо також розширити розуміння ролі гендеру у питаннях миру та безпеки, визнаючи внесок жінок у створення більш справедливого й стабільного світу.

Участь жінок у сталих мирних процесах є не лише питанням справедливості, але й передумовою сталого вирішення конфліктів. Дослідження і практика показують, що участь жінок робить мирні угоди більш інклюзивними і стійкими. Жінки часто зосереджуються на соціальних аспектах, таких як рівність і справедливість, що може допомогти зменшити ризик повторення конфлікту. Для досягнення сталого миру необхідно подолати традиційні гендерні бар'єри та забезпечити рівну участь жінок у мирних процесах.

УДК 355.351

Решетіло Д. В., викладач кафедри професійної підготовки центра перепідготовки та підвищення кваліфікації Національної академії Національної гвардії України, майор.

Федоров М. В., старший викладач кафедри професійної підготовки центра перепідготовки та підвищення кваліфікації Національної академії Національної гвардії України, полковник

ДО ПИТАНЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ТА ДОСВІДУ ПІДРОЗДІЛУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ «ОМЕГА» У ЛІНІЙНИХ ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.

Лінійні підрозділи Національної гвардії України (НГУ) зазвичай залучаються для виконання планових завдань, зокрема: охорона громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, конвоювання та здійснення охоронних функцій. Проте в умовах сьогодення під час збройної агресії РФ на територію України, виникає потреба у високоспеціалізованих навичках особового складу лінійних підрозділів, що приймає участь у бойових діях на території України.

Проблематика обізнаності та навчання особового складу лінійних підрозділів НГУ є багатогранною і пов'язана з кількома ключовими аспектами, які безпосередньо впливають на бойову готовність і ефективність виконання бойових завдань, а саме:

- нестача спеціалізованих знань і навичок;
- недостатня підготовка до бойових умов;
- слабка мотивація та моральний дух;
- недостатнє технічне забезпечення.

Одним із шляхів вирішення вищезазначених питань може стати впровадження програм підготовки, які розроблені на основі досвіду елітного підрозділу НГУ «Омега», що в подальшому дозволить покращити адаптацію лінійних підрозділів до вимог сучасних бойових умов та підвищити їх бойову готовність.

Усі ці фактори створюють комплексні виклики для лінійних підрозділів НГУ, які потребують системного підходу до реорганізації навчальних процесів, модернізації матеріально-технічної бази та підвищення фізичної витривалості та мотивації особового складу.

Підрозділ спеціального призначення «Омега» був створений у складі НГУ як елітний спецпідрозділ для виконання завдань високої складності. Його історія

починається в середині 2000-х років, коли виникла потреба в надійній і добре підготовленій силовій структурі для протидії тероризму, охорони державних об'єктів і проведення спеціальних операцій в умовах підвищеної небезпеки.

Програма підготовки підрозділу «Омега» включає: опис унікальних аспектів підготовки особового складу до бойових умов, зокрема: використання сучасних технологій симуляційних тренувань та обладнання у навчанні, інтерактивні тренінги для моделювання бойових ситуацій, спеціальну фізичну підготовку, тактичну підготовку, вогневу підготовку, тактичну медицину.

Таким чином, впровадження до лінійних підрозділів НГУ програми підготовки та досвіду підрозділу «Омега» дозволять підвищити: фізичну витривалість та стресостійкість особового складу, рівень навичок у виконанні спеціальних завдань, підготовку до бойових дій в урбанізованих умовах або в умовах низької інтенсивності. Зазначені аспекти потребують розробки нових програм та підходів щодо підготовки лінійних підрозділів НГУ до виконання завдань в умовах ведення бойових дій.

УДК 355.5

Романюк В. А., доцент кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ПЛАНУВАННЯ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ США

Дослідження присвячене необхідності вдосконалення планування бойової підготовки у службово - бойовій діяльності Національної гвардії України.

Планування бойової підготовки – це діяльність суб'єктів бойової підготовки щодо визначення мети та завдань, порядку і послідовності проведення узгоджених за місцем і часом заходів бойової підготовки, які

необхідні для набуття об'єктами визначених спроможностей, всебічного забезпечення спланованих заходів та відображення їх у планувальних документах.

Планування має бути реальним, наочним, гнучким, простим і відповідати таким вимогам:

- відповідність керівним документам з планування бойової підготовки;
- дотримання принципів бойової підготовки;
- узгодженість заходів БП з іншими заходами повсякденної діяльності військових частин (підрозділів);
- раціональний розподіл ресурсів на БП та максимальне використання НМТБ;
- персональна відповідальність суб'єктів БП за якість планування;
- висока штабна культура оформлення планувальних документів БП.

В основу планування БП закладається відповідна побудова навчального процесу. Вона складається із: часових показників початку та завершення навчального року; поділу його на періоди та їх тривалість, кількості навчальних днів у місяці, тривалості навчального дня.

Основною метою навчально-бойової діяльності збройних сил США є підтримання військ в готовності до вирішення завдань стримування потенційного супротивника, захист національних інтересів та проведення операцій на театрах воєнних дій.

Заходи бойової підготовки спрямовуються на підготовку штабів та підрозділів до ведення воєнних дій в усіх операційних середовищах, забезпечення максимальної готовності до реагування на загострення ситуації, підвищення рівня взаємодії регулярних і резервних компонентів, а також на відпрацювання нових форм і способів бойового застосування військ та оцінку можливостей перспективних зразків озброєння.

Особлива увага приділяється відпрацюванню бойових завдань між видами і родами військ з метою забезпечення взаємодії та сумісності. У військових частинах сухопутних військ бойова підготовка протягом року проходить

безперервно, оскільки процес надходження нового контингенту військовослужбовців і звільнення тих, у яких закінчився термін контракту або служби, проходить постійно.

Бойова підготовка збройних сил США включає: індивідуальну підготовку військовослужбовців і колективну підготовку підрозділів, штабів та військової частини. Основою бойової підготовки визначено колективну підготовку. На заходи колективної підготовки в рік відводиться 60 % всього навчального часу. На індивідуальну підготовку відводиться в рік 30 % навчального часу. Півдня на тиждень відводиться для інших заходів (обслуговування ОВТ, зброї, медичного огляду тощо).

Суть індивідуальної підготовки полягає в закріпленні, підтриманні на належному рівні, відновленні втрачених знань, умінь і навичок окремих військовослужбовців, необхідних для виконання функціональних завдань за посадою. До основних форм індивідуальної підготовки відносяться: заняття за предметами навчання за модульним принципом, індивідуальні тренування, самостійний розвиток, курсова підготовка, контрольні заходи.

Суть колективної підготовки полягає у злагодженні штабів, підрозділів і військових частин для ведення бойових дій у сучасних умовах. До основних форм колективної підготовки відносяться: колективні тренування, навчання у тому числі з використанням імітаційного моделювання, польові виходи, цикли навчання, контрольні заходи. Підготовка у складі підрозділів організовується і проводиться у складі відділення, взводу, роти і батальйону, бригади у всіх видах бойових дій, у тому числі в особливих умовах.

Зміст колективного навчання визначають колективні навчальні задачі. Вони розробляються для кожного підрозділу залежно від рівня навченості особового складу його злагодженості в тому або іншому виді бойових дій. Кожна така задача є комплексом взаємопов'язаних між собою питань з предметів бойової підготовки. Колективні навчальні завдання розробляються командирами підрозділів і військових частин відповідно до програм бойової підготовки. Така форма організації навчального процесу як цикли навчання застосовується для

навчання підрозділів спеціальним прийомам і способам дій, відпрацювання окремих складних питань, тактичних задач або тем за нетривалий час. Як вважають американські військові фахівці, організація навчання підрозділів у вигляді циклів навчання дозволяє зосередити увагу на вивченні певного кола задач, прийомів і способів дій, якість відпрацювання яких в ході проведення занять в інших формах не забезпечує досягнення бажаного рівня підготовки. Застосування в навчальному процесі такої форми, як польові виходи, дає широкі можливості для відпрацювання і вдосконалення практичних навиків особового складу по виконанню поставлених задач в різних видах бою, добитись злагоджених дій підрозділів.

Підготовка новобранців розпочинається з проходження курсу за програмою початкової підготовки новобранців в одному із навчальних центрів у складі навчального підрозділу. Новобранці проходять початкову адаптацію в армійському середовищі. Враховуючи, що вони, як правило, проводяться на ранній стадії БП солдата, вони не повинні бути дуже важкими. Зайва напруга в перші тижні БП може виявитися небезпечною.

УДК 355.4

Савін А. А. старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОСОБЛИВОСТІ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ ПІД ЧАС КОМЕНДАНТСЬКОЇ ГОДИНИ

Комендантська година – це режим, що запроваджується державою в умовах надзвичайного стану або війни для обмеження пересування осіб та транспорту з метою забезпечення безпеки громадян. Перевірка несення служби правоохоронних органів під час цього режиму є важливим елементом

забезпечення правопорядку та безпеки в країні. Основні складові перевірки: організація патрулювання: служба з охорони громадської безпеки та порядку складає графік патрулювання, який включає контрольні пункти та ключові райони. Патрулі повинні бути не лише у місті, але й у передмістях та селах для покращення контролю. Перевірка документів і обліку громадян: патрулі мають право здійснювати перевірку документів у громадян, які переміщуються в період комендантської години, це сприяє виявленню осіб, які можуть загрожувати громадському порядку.

Контроль за дотриманням закону: перевірка несення служби включає контроль за дотриманням комендантської години, виявлення порушень та проведення відповідних заходів. У разі виявлення правопорушників складаються адміністративні протоколи.

Аналіз ситуації: регулярний моніторинг обстановки, що дозволяє своєчасно виявляти потенційно небезпечні ситуації. Спостереження за соціальною активністю та можливими протестами також входить до обов'язків правоохоронців.

Взаємодія з іншими органами: командування правоохоронних органів повинно координувати свої дії з місцевою адміністрацією, військовими формуваннями та медичними службами для забезпечення комплексної безпеки.

Психологічна підтримка та комунікація з громадянами є важливою складовою перевірки забезпечення належного рівня комунікації з населенням, пояснення причин введення комендантської години та зрозумілість правил її дотримання.

Несення служби з охорони громадської безпеки та порядку під час комендантської години є важливим завданням для забезпечення стабільності та безпеки в умовах військових чи надзвичайних ситуацій. Належна організація патрулювання, контроль за виконанням законів, активна взаємодія з населенням і іншими органами є запорукою ефективності охорони правопорядку. Виконання цих заходів дозволить зменшити ризики порушення громадського порядку і забезпечити безпеку громадян у цей складний період.

УДК 355.1-055.2

Сліпченко Є. О., курсантка Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцент кафедри військового права Військово-
юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава
Мудрого, кандидат юридичних наук, доцент

ГЕНДЕРНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ ПІДРОЗДІЛОМ ЯК СОЦІАЛЬНОЮ ГРУПОЮ

Актуальність теми гендерних підходів в управлінні підрозділом як соціальною групою є важливим питанням в гендерної рівності. Аналіз гендерних стереотипів та їхнього впливу на кар'єрний ріст, заробітну плату та можливості для розвитку є важливим завданням для соціологів та психологів. Актуальність теми є дуже важливим для підходу гендерної рівності в Збройних сил України. Впровадження гендерних підходів сприяє створенню більш рівноправного суспільства, де кожна людина має однакові можливості для реалізації свого потенціалу, незалежно від статі.

Культура будь-якого суспільства та уява людей, соціалізованих у цій культурі, містять узагальнені уявлення про те, якими є і якими мають бути чоловіки та жінки. Ці узагальнені та усталені уявлення про спільноту чоловіків і жінок називаються гендерними стереотипами. Вони часто можуть бути далекими від реальності, неточними, несприйнятливими до нової інформації та далекими від реальних характеристик і поведінки конкретної людини. Це також ідеї, які містять накази або заборони щодо того, що чоловіки та жінки повинні відчувати, демонструвати та робити. Дослідники виявили два незаперечних факти: існування стійких гендерних стереотипів та їх прийняття членами груп, до яких вони застосовуються. Ці стереотипи набагато сильніші за расові стереотипи.

Під гендерним розподілом праці (соціальних ролей) слід розуміти не лише

розподіл певних соціальних функцій між чоловіками та жінками, а й їхню ієрархічну організацію, тобто стратифікацію різних видів діяльності та категорій людей, які їх виконують. Види діяльності, які суспільство приписує чоловікам і жінкам, або очікує, що вони будуть їх представляти, дуже різняться за рівнем престижу, винагороди, лідерства та влади. Не важко здогадатися, що за цими та іншими ієрархічними характеристиками чоловіки як соціальна категорія займають вищу позицію в соціальній ієрархії. Дослідники вважають, що у формуванні соціальних ієрархій важливе значення має сприйняття жінок як другорядних, так званих «чоловічих».

Включення представників різних статей в управлінський процес сприяє розмаїттю ідей, думок і досвіду, що позитивно впливає на прийняття рішень і стратегічне планування.

Команди, до складу яких входять різні члени, здатні демонструвати вищий рівень інновацій, креативності та навичок вирішення проблем. Залучення як жінок, так і чоловіків до прийняття рішень дозволяє краще розуміти потреби клієнтів, партнерів і співробітників та краще адаптуватися до змін на ринку. Дослідження показують, що гендерно збалансовані команди приймають кращі рішення і є більш продуктивними, ніж змішані команди.

Незважаючи на очевидні переваги, гендерна різноманітність часто стикається з низкою перешкод. Однією з найбільших проблем є стереотипи щодо жінок і чоловіків на керівних посадах. Наприклад, жінок можна недооцінювати через упередження щодо їхніх лідерських здібностей, особливо в сферах, де традиційно домінують чоловіки. Ці стереотипи можуть призвести до нерівного розподілу можливостей і відсутності гендерного балансу в управлінні.

Щоб подолати ці виклики, необхідно розробити та впровадити стратегії, спрямовані на створення рівних можливостей для всіх працівників. Вони можуть включати програми розвитку лідерських навичок для жінок, гендерно-чутливу політику щодо кадрів та активну участь чоловіків у питаннях гендерної рівності.

Чоловіки часто сприймаються як більш схильні до лідерських якостей і більш ризикованих рішень, тоді як жінкам приписують м'якість і емоційність, що

може знизити їх авторитет у ролі менеджерів.

Через стереотипи жінки можуть стикатися з дискримінацією, коли мова йде про просування на керівні посади, що обмежує їхній доступ до керівних посад, особливо в традиційно «чоловічих» галузях, таких як інженерія, інформаційні технології чи фінанси. Це призводить до того, що жінки мають менше можливостей для реалізації свого лідерського потенціалу, навіть якщо їх кваліфікація та досвід не поступаються чоловікам. З іншого боку, чоловіки, які обирають менш «традиційну» кар'єру чи стиль керівництва, також можуть зіткнутися зі стереотипами, які впливають на те, як їх сприймають у команді.

Експерти вважають, що існує два основних способи зруйнувати традиційні уявлення про жіночність і маскулінність у суспільстві. Перший – це освіта, поширення науково обґрунтованих знань, щоб привернути увагу людей до їхніх несвідомих, часто упереджених і хибних стереотипів та їхнього впливу на їхнє ставлення до себе та інших. Друковані та візуальні ЗМІ могли б багато зробити в цьому напрямку. На жаль, ЗМІ в Україні поки що є чи не найвпливовішими трансляторами традиційних гендерно-рольових стереотипів. Інший, значно ефективніший спосіб руйнування традиційних уявлень – це надавати та популяризувати багато прикладів успішного виконання нетрадиційних гендерних ролей у публічній сфері суспільства. Звичайно, це потребує певних зусиль з боку влади, політичних партій і лідерів, громадських організацій, але ще жодній країні не вдалося побудувати демократію без гендерної складової.

Подолання гендерних стереотипів в управлінні вимагає комплексного підходу. Навчання та підвищення обізнаності керівників і працівників щодо важливості гендерної рівності відіграє важливу роль. Проведення тренінгів з гендерних питань, створення інклюзивної політики компанії та впровадження менторських програм для жінок допомагають подолати бар'єри. Наприклад, спеціальні ініціативи щодо просування жінок у науково-технічній сфері допомагають зруйнувати стереотипи та відкрити нові можливості для їх розвитку.

Впровадження гендерних підходів у Збройних Силах є складним і

багатогранним процесом, який вимагає спільних зусиль від військового керівництва, військовослужбовців та громадськості. Однак, результати такої роботи можуть бути значними: підвищення боєздатності підрозділів, поліпшення морального духу, зміцнення довіри до Збройних Сил та створення більш справедливого суспільства.

УДК 355

Совінський С. Є., старший викладач кафедри тактики та тактико-спеціальної підготовки факультету службово-бойової діяльності НГУ, Київський інститут Національної гвардії України (м. Київ), полковник.

Репенко О. М., викладач кафедри тактики та тактико-спеціальної підготовки факультету службово-бойової діяльності НГУ, Київський інститут Національної гвардії України (м. Київ), майор.

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ КОМПЛЕКСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ НАЗЕМНИХ І ПОВІТРЯНИХ РОБОТИЗОВАНИХ ТА БЕЗПІЛОТНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ РЕАЛЬНОГО БОЮ

Комплексне застосування наземних і повітряних роботизованих та безпілотних систем в умовах реального бою є важливим напрямком сучасного військового мистецтва. Цей підхід дозволяє підвищити ефективність бойових операцій, зменшити ризик для особового складу та підвищити мобільність і маневреність військ.

Однією з особливостей сучасних бойових дій є активне застосування роботизованих та безпілотних систем в бойовому порядку загальновійськового підрозділу за єдиним замислом для забезпечення виведення особового складу з найбільш небезпечних зон і заміна його роботами.

Найвищим пріоритетом є швидке практичне впровадження інноваційних бойових безпілотних та роботизованих платформ наземного та повітряного

базування військ. Міністерство оборони України докладає максимальних зусиль для підготовки системних рішень щодо ефективного застосування широкого спектру роботизованих платформ.

Мета – максимально скоротити шлях, який проходить технічний винахід (інноваційна ідея) науковців від лабораторії до виробничого цеху і далі до бойового підрозділу.

Взаємодія наземних і повітряних роботизованих платформ:

1. Спільна робота: наземні роботизовані платформи можуть координуватись з безпілотниками для взаємного обміну інформацією. Наприклад, наземна платформа може надавати дані про об'єкти, виявлені на поверхні, тоді як безпілотник забезпечує загальний огляд місцевості з повітря.

2. Підтримка повітряних операцій: наземні платформи можуть забезпечувати мобільні пускові майданчики або забезпечувати підзарядку та обслуговування безпілотників.

3. Розширення зони контролю: використання роботизованих систем дозволяє охопити більшу зону спостереження і контролю в складних умовах місцевості та підвищити швидкість реагування на загрози.

Розвідка та спостереження:

1. Збір розвідувальної інформації: роботизовані системи ефективно використовуються для збору розвідувальної інформації, зокрема для моніторингу активності противника, виявлення пересування техніки, та ідентифікації укріплень.

2. Аналіз в реальному часі: інтеграція з системами обробки даних дозволяє здійснювати аналіз в реальному часі, що допомагає оперативно приймати рішення на полі бою.

Ударні операції:

1. Прицільні удари: високоточні удари можливі завдяки координації між різними типами платформ. Безпілотні літальні апарати можуть здійснювати розвідку цілей, після чого наземні роботизовані системи здійснюють удари по заздалегідь визначеним цілям.

2. Протидія засобам РЕБ: роботизовані системи можуть бути оснащені засобами захисту від радіоелектронного впливу, що дозволяє забезпечити ефективне виконання завдань в умовах активної протидії.

Логістика та підтримка:

1. Транспортування боєприпасів та спорядження: наземні роботизовані платформи можуть транспортувати боєприпаси та інше спорядження, що дозволяє зменшити ризик для особового складу і підтримувати бойову готовність підрозділів.

2. Евакуація поранених: використання роботизованих систем для евакуації поранених з поля бою знижує ризик для медичних підрозділів і підвищує швидкість надання допомоги.

Автономія та штучний інтелект:

1. Адаптація до зміни умов: сучасні роботизовані платформи можуть використовувати алгоритми машинного навчання для адаптації до нових умов на полі бою, зокрема для виявлення нових загроз і прийняття рішень в режимі реального часу.

2. Автономні місії: завдяки розвитку штучного інтелекту безпілотні та роботизовані системи здатні виконувати завдання без безпосереднього втручання оператора, що підвищує їх ефективність в умовах реального бою.

Інтеграція з РЕБ та РЕР системами:

1. Протидія безпілотникам противника: інтеграція з системами РЕБ дозволяє перехоплювати та нейтралізувати безпілотні засоби противника, знижуючи ризик їхнього використання для розвідки чи ударів.

2. Підтримка інформаційної переваги: роботизовані системи можуть бути інтегровані з засобами радіоелектронної розвідки, що дозволяє виявляти та аналізувати електронну активність противника.

Таким чином, можна дійти висновку, що нам потрібно максимальне відпрацювання тактики застосування бойових наземних роботизованих комплексів, підготовка розрахунків та масштабування підрозділів в бойових частинах, як в Збройних Силах України, так і в Національній гвардії України, а

також тренування та способи застосування дій безпілотних систем у різних видах бою. Саме комплексне застосування наземних і повітряних роботизованих та безпілотних систем в умовах реального бою дає значну перевагу завдяки підвищенню оперативності, точності та безпеки для військових підрозділів, а також сприяє кращій взаємодії різних бойових компонентів.

УДК 355.5

Стародубцев С. О., доцент кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент.

ВПЛИВ ЗМІСТОВНОСТІ РОЗВІДУВАЛЬНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

Проведено дослідження щодо властивостей розвідувально-управлінської інформації, що надходить під час процесу прийняття рішень командиром, штабом, посадовими особами командного пункту (органом управління) та визначенню ступеню впливу на кінцевий результат бойових дій.

Одним із головних показників властивостей розвідувально-управлінської інформації є якість її змістовності, що складається з повноти, достовірності й корисності. Проте їх дослідженню сучасними фахівцями приділяється недостатня увага. Тому в статті проведена інтегральна оцінка повноти, достовірності й корисності розвідувально-управлінської інформації та проведено дослідження закономірності їх впливу на ефективність бойової діяльності військ.

Суттєвим для зрозуміння поняття рівнів якості змістовності розвідувально-управлінської інформації є те, що будь-який управлінський (інформаційний) вплив (команда, розпорядження, сигнал й т. ін.) має свою індивідуальну властивість – “рівень достовірності й корисності”. Інформаційна достовірність без належного рівня корисності не несе позитивного ефекту. Тому в цьому

напрямку доведено, що при достатньому рівні достовірності й корисності, рівень якості змістовності цієї інформації завжди зберігає свою актуальність (корисний ефект). За допомогою математичного аналізу визначено залежність результатів загальновійськового бою від повної (достатньої) або часткової з достатнім рівнем корисності управлінської інформації, що надходять з органу управління до об'єкту управління, в ролі якого виступають частини та підрозділи військ. Також зроблено висновок, що ефективність виконання бойового завдання, в основному, визначатиметься не лише рівнем якості змістовності розвідувально-управлінської інформації, а й інтервалами часу (або межами визначеного часу), в яких реалізується повний або частковий її обсяг з достатнім рівнем корисності.

Крім того, з'ясовані умови для прийняття об'єктом управління правильного рішення на бойові дії під час централізованого управління й забезпечення його органів управління повною (достатньою) розвідувально-управлінською інформацією або частковою – з достатнім рівнем корисності та визначити спроможність її обробки й усвідомлення від рівня бойової підготовки, практичної злагодженості бойової обслуги (розрахунків) та професіональних здібностей особового складу об'єкту управління. Таким чином, для одних об'єктів управління визначені рівні якості змістовності розвідувально-управлінської інформації, які достатні для успішного виконання бойового завдання, а для інших – ні. З'ясовано, що в умовах надлишкової (або з недостатнім рівнем достовірності чи корисності) інформації, що надходить від органу управління, з великою ймовірністю може привести до негативних наслідків. Тому об'єкту управління доцільно переходити до автономних дій, де результат виконання бойового завдання також залежить від багатьох суб'єктивних і об'єктивних факторів.

Висновок. Таким чином, ефективність результату військових дій, тобто бою щодо знешкодження противника з ймовірністю, не нижче заданої, можливо завчасно спрогнозувати й спланувати в умовах суворого додержання органами управління визначених інтервалів часу надання об'єкту управління відповідного рівня якості змістовності розвідувально-управлінської інформації. Проте в

сучасних умовах швидкоплинності подій з високою динамікою військових дій, а саме застосуванням високоточної зброї з дистанційним вогневим впливом, високо-мобільної броньованої та іншої аеромобільної військової техніки тощо, значно скорочує час на здобуття, оцінку й обробку розвідувально-управлінської інформації та прийняття відповідним органом управління рішення на бій.

Тому дуже важливо, щоб орган управління завчасно при плануванні, особливо у ході ведення бою, в умовах стислого, недостатнього часу, був готовий за неможливості надання якісної (повної) розвідувально-управлінської інформації про противника – надати підлеглим часткову управлінську інформацію, але в строго визначеному часі, де основним критерієм є упередженість або своєчасність і обов’язково з достатнім рівнем корисності й достовірності, що забезпечить умови прийняття правильного рішення й як результат – ефективного застосування об’єкту управління.

УДК 354

Тилічко І. В., викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

РОЗВИТОК ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОЇ КООРДИНАЦІЇ ЗА ДОСВІДОМ І СТАНДАРТАМИ ООН

Цивільно-військова координація – це діалог і взаємодія між військовими, цивільними та поліцейськими компонентами миротворчої операції щодо політичних, безпекових та гуманітарних аспектів її розвитку.

Цивільно-військова координація, яку часто неправильно тлумачать як тактичну діяльність зі зв’язків з громадськістю, є за своєю суттю стратегічною діяльністю, яка, по суті, передбачає управління взаємодією між різними суб’єктами, залученими до мирного процесу або пов’язаними з ним. Це також

стосується управління переходом від конфлікту до миру та від військового до цивільного домінування в цьому процесі. Цивільно-військова координація має важливе значення для будь-якої складної миротворчої операції, оскільки вона лежить в основі координації місії та досягнення загальносистемного впливу на конфлікт.

Фахівці ООН з цивільно-військового співробітництва (UN Civil-Military Cooperation (UN-CIMIC)) — це військові офіцери, відповідальні за військову частину взаємодії між цивільним, поліцейським і військовим компонентами інтегрованої місії ООН в умовах миротворчої операції. Вони повинні ефективно співпрацювати з фахівцями цивільно-військової координації гуманітарних дій ООН (UN Civil-Military Coordination (UN-CMCoord)), фахівцями з цивільних і політичних питань, а також багатьма іншими зацікавленими сторонами в рамках цивільно-військової координації. Вони також повинні розуміти ролі та функції діючих осіб у розвитку та розбудові миру, включаючи поліцію Організації Об'єднаних Націй (UNPOL), з метою сприяння та координації підтримки миротворчих сил іншим членам місії, суб'єктам поза межами місії та місцевій громаді, де це можливо.

Гуманітарні операції можуть проводитися в регіонах, охоплених військовими конфліктами. Взаємодія та співпраця з збройними силами часто є виправданими та необхідними для доступу до діючих осіб, яких це стосується, та надання життєво важливої гуманітарної допомоги. Під час природних, техногенних і промислових катастроф уряди можуть використовувати національні або зовнішні військові сили для надання допомоги (Гаїті 2010, Філіппіни 2013). Координація між гуманітарними та військовими службами реагування має життєво важливе значення, особливо у складних надзвичайних ситуаціях (Пакистан 2005, 2010), щоб забезпечити розуміння гуманітарних принципів, уникнути конкуренції, мінімізувати неузгодженості та, де це вважається доречним, досягти спільних цілей.

Цивільно-військова гуманітарна координація ООН (UN-CMCoord) була створена для забезпечення цієї взаємодії. UN-CMCoord заохочує якомога краще

розуміння гуманітарної діяльності, направляє політичні та військові зацікавлені сторони щодо найкращих шляхів підтримки цієї діяльності, допомагає розробити контекстно-конкретну політику на основі міжнародно-погоджених керівних принципів і створює гуманітарні цивільно-військові координаційні структури, гарантуючи, що співробітники навчені сприяти цій координації. Вона відіграє особливо важливу роль у складних надзвичайних ситуаціях і середовищах високого ризику, де полегшення доступу для гуманітарної допомоги, захист цивільного населення та забезпечення безпеки працівників гуманітарної допомоги є першорядними.

В рамках Організації Об'єднаних Націй та гуманітарного співтовариства, Служба цивільно-військової координації (Civil-Military Coordination Service (CMCS)) та Управління з координації гуманітарних справ (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA)) беруть на себе відповідальність за цивільно-військову координацію. Вони підтримують відповідну діяльність на місцях і на рівні штаб-квартири через інституційні стратегії, розроблені для сприяння спроможності та готовності національних і міжнародних партнерів, покращують реагування на кризу оперативних партнерів за допомогою необов'язкових інструкцій щодо використання військових засобів, навчання, семінарів, конференцій та симуляційних навчань. Керуючись загальними інструкціями UN-CMCoord, CMCS також допомагають гуманітарним службам розробити нові інструкції, адаптовані до контексту операцій, пов'язаних із конкретними ситуаціями. У разі необхідності CMSC консультує міжнародне співтовариство щодо мобілізації іноземних військових активів для підтримки операцій з надання військової чи гуманітарної допомоги. Пропаганда CMSC та публікація оперативних вказівок доповнюють і сприяють діалогу на рівні заступника Генерального секретаря ООН (Under-Secretary-General of the United Nations (USG)). CMCS направляє та розміщує експертів, які називаються цивільно-військовими координаторами для надання допомоги Гуманітарній країновій групі (Humanitarian Country Team (HCT)) або Країновій групі ООН (UN Country Team (UNCT)). За відсутності цих агентів відповідальність бере на себе

резидент або гуманітарний координатор, спираючись на доктрину UN-CMCoord. Очікується, що весь персонал ООН розуміє та виконує політику та керівні принципи UN-CMCoord.

Таким чином, можна підсумувати, що утворення цивільно - військової координації завжди може застосовуватися в контексті запобігання конфліктам, встановлення миру, примусу до миру, підтримання миру, розбудови миру та гуманітарної допомоги, або в умовах стабілізації чи «управління конфліктом».

УДК 378.4:351.74

Толмачова Ю. М. курсантка факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ.

Тимофєєв В. П., старший викладач кафедри вогневої підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, майстер спорту України зі стрільби з бойової зброї.

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

У сучасному світі, що характеризується зростанням кількості конфліктів, нестабільністю та зміною геополітичних реалій, питання забезпечення національної безпеки набуває першочергового значення. Захист суверенітету та територіальної цілісності держави, протидія зовнішнім та внутрішнім загрозам, забезпечення стабільності й безпеки населення — всі ці завдання залежать від підготовки висококваліфікованих кадрів для сектору безпеки та оборони.

Підготовка кадрів для потреб сил сектору безпеки та оборони набуває особливої актуальності на фоні військової агресії росії проти України та змін у глобальній системі безпеки. В умовах гібридної війни та нових форм загроз, таких як кібертероризм, інформаційна війна та тероризм, традиційні підходи до

підготовки військових та силовиків стають недостатніми. Важливість формування нової генерації військових фахівців, здатних працювати в умовах сучасних загроз, не можна недооцінювати.

Військова агресія Російської Федерації проти України з 2014 року і ескалація бойових дій з 2022 року поставили перед Україною нові виклики, які змушують діяти в умовах постійної загрози та швидко адаптуватися до нових реалій.

Підготовка спеціалістів для сектору безпеки та оборони залежить від багаторівневої системи освіти. Провідні українські заклади вищої освіти, зокрема військові академії та університети, відіграють вирішальну роль у цьому процесі. Освітня програма таких навчальних закладів орієнтована на формування навичок, необхідних для виконання завдань у складних умовах реальних загроз. Зокрема:

- інтеграція навчальних програм із новітніми технологіями та знаннями, що відповідають стандартам НАТО;
- вивчення новітніх технологій, зокрема у сфері кібербезпеки, безпілотних систем, інформаційної боротьби та штучного інтелекту;
- військові навчання, тренування на полігонах та участь у реальних бойових операціях;
- формування стійкості та лідерських якостей;
- психологічна підготовка, спрямована на підвищення витривалості, зниження стресу та розвиток комунікативних навичок;

У 2024 році питання підготовки кадрів для сил сектору безпеки та оборони України залишаються ключовими завданнями державної політики. Перспективи розвитку цієї галузі у 2024 році базуються на декількох важливих напрямках, які мають забезпечити ефективність та актуальність підготовки військових фахівців:

- продовження співпраці з НАТО є одним із ключових напрямків для підготовки кадрів. Участь у спільних військових навчаннях і програмах обміну з країнами НАТО допоможе підвищити рівень підготовки українських військових;
- технологічне оновлення та впровадження новітніх технологій. Українські

військові заклади освіти повинні продовжувати навчання курсантів управління такими системами, що вже довели свою ефективність у протистоянні агресії Росії;

- особливого значення набуває підготовка спеціалістів у сфері кібербезпеки, при підготовці фахівців включати використання сучасних програмних рішень для виявлення та нейтралізації загроз;

- впровадження технологій штучного інтелекту для аналізу бойової інформації, оптимізації військових операцій та прогнозування дій супротивника може стати ключовим фактором у зміні військових стратегій;

- розвиток дистанційних і симуляційних технологій для підготовки кадрів сектору безпеки та оборони, що надасть змогу не тільки збільшити доступ до навчання для більшої кількості військових, але й покращити якість підготовки за допомогою віртуальних тренувань і симуляцій бойових операцій;

- віртуальна реальність та доповнена реальність можуть бути використані для симуляції різноманітних бойових сценаріїв, що дозволить курсантам отримати практичні навички в умовах, наближених до реальних, без фізичного ризику умов бойових ситуацій;

- онлайн-курси, інтерактивні програми та мобільні платформи можуть стати основними інструментами для підготовки фахівців;

- військові обміни, стажування українських курсантів та офіцерів у провідних навчальних закладах країн НАТО, спільні навчання та тренування.

Українські фахівці все більше братимуть участь у міжнародних миротворчих місіях та навчаннях, що підвищить їхній рівень кваліфікації та дозволить інтегруватися в глобальні системи колективної безпеки.

Підготовка кадрів для потреб сил сектору безпеки та оборони є стратегічно важливим процесом, від якого залежить спроможність держави захистити свої інтереси та забезпечити безпеку громадян. Продовження співпраці з НАТО, впровадження новітніх технологій, розвиток дистанційного навчання та симуляцій, а також поглиблення морально-психологічної підготовки є ключовими напрямками, які допоможуть підготувати висококваліфікованих

фахівців, здатних ефективно захищати національні інтереси в умовах сучасних загроз. У сучасних умовах необхідність готувати фахівців високого рівня стає пріоритетом державної політики, а інтеграція новітніх технологій та міжнародного досвіду допоможе створити потужну систему підготовки кадрів, яка відповідатиме вимогам сучасних викликів.

УДК 351.74:623.746-519

Турчанікова Г. О., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, Дніпровський державний університет внутрішніх справ, капітан.

Макарова М. В., курсантка факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України, Дніпровський державний університет внутрішніх справ, рядова поліції.

РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЙ БПЛА У СЛУЖБОВО-БОЙОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Безпілотний літальний апарат (далі - БПЛА) – повітряне судно, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються дистанційно за допомогою пункту дистанційного пілотування, що розташований поза повітряним судном, або повітряне судно, що здійснює політ автономно за відповідною програмою. БПЛА відрізняються від пілотованих літаків відсутністю необхідності в екіпажі, що знижує витрати на обслуговування та підвищує безпеку. Їх компактні розміри та висока маневреність дозволяють виконувати завдання в складних умовах. Крім того, БПЛА можуть бути оснащені різноманітним обладнанням для виконання широкого спектру завдань, від розвідки до ураження цілей. Існує значний дефіцит інформації про безпілотні літальні апарати (БПЛА) в контексті поліцейської діяльності. Зокрема, бракує всеосяжних джерел, які б детально описували технічні характеристики БПЛА, правові основи їх використання правоохоронними органами та конкретні напрямки їх застосування в практичній

діяльності поліції. Повномасштабна війна в Україні стала потужним каталізатором для розвитку технологій безпілотних літальних апаратів. Ефективність їх використання на фронті продемонструвала їхню незамінність у сучасних умовах. Дрони перестали бути виключно військовою технологією і все активніше використовуються поліцією для виконання різноманітних завдань. У службово-бойовій діяльності поліції безпілотні літальні апарати відкривають нові можливості для підвищення ефективності роботи Національної поліції України. Повітряні судна успішно застосовуються для пошуку зниклих безвісти осіб, вони також забезпечують постійний нагляд за великими територіями, що є незамінним під час масових заходів та патрулювання важкодоступних районів, безпілотні летальні апарати дозволяють миттєво фіксувати правопорушення, надаючи відео та фото докази в режимі реального часу, а також можуть бути задіяні у документуванні злочинів, контролі дорожнього руху, пошуку дорожньо-транспортних пригод. Використання БПЛА підвищує оперативність реагування правоохоронних органів на надзвичайні ситуації. Впровадження БПЛА в поліцейську діяльність потребує детальної розробки концепції, яка охоплюватиме низку важливих аспектів. Це не лише технічні питання, але й юридичні, етичні та безпекові. Передбачення потенційних ризиків, таких як порушення приватності чи технічні зброї, є ключовим моментом. Обов'язковою є підготовка поліцейських, розробка відповідних процедур та забезпечення фінансування. Тільки комплексний підхід дозволить ефективно використовувати БПЛА в роботі правоохоронних органів. Застосування БПЛА в поліції та армії має свої нюанси. Якщо в армії БПЛА часто використовуються для виконання бойових завдань, то в поліції їх основна роль – протидія злочинності та підтримання публічної безпеки і порядку. Тому концепція використання БПЛА в поліції повинна розроблятися з урахуванням цих особливостей.

УДК 355.4

Федоренко В. Л., викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

МАНЕВР, ЯКИЙ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ПІДРОЗДІЛОМ З МЕТОЮ ВИХОДУ З ОТОЧЕННЯ.

Сьогодні я хочу поділитися з вами доповіддю на тему "Особливості виконання завдань підрозділів НГУ під час виходу з оточення". Національна гвардія України відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки країни та захисті національних інтересів, тому важливо розглянути особливості виконання завдань у складних ситуаціях, таких як оточення.

Основні особливості виконання завдань підрозділів НГУ під час виходу з оточення включають в себе:

1. Гнучкість та мобільність. Підрозділи НГУ повинні бути готові до швидкої мобілізації та здійснення маневру для виходу з оточення. Підрозділи повинні мати необхідні ресурси та засоби для швидкого пересування та виконання завдань.

2. Координація дій з іншими підрозділами. У складних ситуаціях, таких як оточення, важливо, щоб підрозділи НГУ співпрацювали та координували свої дії для ефективного виходу з оточення. Комунікація та спільність дій грають ключову роль у досягненні успішного результату.

3. Використання сучасних технологій. Підрозділи НГУ повинні володіти сучасними технологіями та засобами зв'язку для ефективної комунікації та координації дій під час виходу з оточення.

4. Тренування та підготовка. Важливо, щоб підрозділи НГУ регулярно тренувалися на сценаріях виходу з оточення та були готові до швидкого та ефективного реагування на подібні ситуації.

Закінчуючи свою доповідь, хочу підкреслити, що виконання завдань підрозділами НГУ під час виходу з оточення вимагає від них високої готовності, професіоналізму та спроможності працювати в умовах стресу. Тільки завдяки відповідній підготовці та координації злагоджених дій підрозділи НГУ зможуть успішно виходити з оточення та виконувати поставлені завдання.

УДК 342.5:355:[043+477]

Фівкін П. М., начальник кафедри права національної безпеки та правової роботи Військового юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, полковник.

Тихоненко А. А., курсантка Військового юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ СИЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Забезпечення громадського порядку в умовах надзвичайного стану є одним із основних завдань держави, яке спрямоване на підтримання соціальної стабільності, охорону прав і свобод громадян, а також на захист національних інтересів. Національна гвардія України (далі – НГ України), як військове формування з правоохоронними функціями, відіграє ключову роль у забезпеченні правопорядку під час надзвичайного стану, діючи відповідно до законодавчих норм і міжнародних стандартів.

У 2024 році актуальність дослідження діяльності НГ України в умовах надзвичайного стану зростає у зв'язку зі змінами в законодавстві, новими викликами національній безпеці внаслідок введення правового режиму воєнного стану для відсічі і відбиття збройної агресії російської федерації, існування терористичних загроз.

Як військове формування з правоохоронними функціями НГ України підпорядкована Міністерству внутрішніх справ України і має на меті захистити життя, права та законні інтереси громадян, а також забезпечити безпеку суспільства і держави від злочинних посягань.

Згідно з Законом України "Про Національну гвардію України" та Законом України "Про правовий режим надзвичайного стану" НГ України наділена спеціальними повноваженнями для підтримання громадського порядку та забезпечення державної безпеки в умовах надзвичайних ситуацій. Це включає охорону важливих об'єктів, протидію масовим заворушенням, запобігання терористичним актам та забезпечення правопорядку в кризових умовах.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національну гвардію України» основними завданнями НГ України є захист конституційного ладу, охорона державного кордону, а також припинення терористичної діяльності. В умовах надзвичайного стану ці функції набувають особливої актуальності. НГ України активно взаємодіє з іншими правоохоронними органами, що дозволяє забезпечувати оперативне реагування на можливі загрози. Військовослужбовці НГ України мають право здійснювати превентивні та поліцейські заходи, затримувати порушників порядку і вживати заходів фізичного впливу в разі необхідності, зокрема, в статті 12 даного закону зазначено, що НГ України повинна забезпечувати охорону органів державної влади, а також брати участь у заходах, які супроводжують офіційні візити. Організація роботи НГ України в умовах надзвичайного стану передбачає тісну взаємодію з іншими правоохоронними органами, місцевими адміністраціями та громадськими організаціями.

Також НГ України проводить регулярні патрулювання територій, особливо в зонах з підвищеними ризиками, що дозволяє не лише запобігати правопорушенням, а й підвищувати рівень довіри громадян до правоохоронних органів. Патрулювання здійснюється в різних форматах: піші, автомобільні, а також за допомогою спеціальних технічних засобів. Гвардійці мають чіткий алгоритм дій у разі виявлення підозрілих осіб або об'єктів, завдяки чому з

початку війни НГ України затримала значну кількість осіб, які могли бути причетні до ворожої діяльності, зокрема диверсійно-розвідувальних груп.

Важливою частиною роботи НГ України у сфері забезпечення громадянського порядку є інформаційна діяльність, яка включає в себе проведення роз'яснювальних та інформаційних кампаній серед населення про небезпеки та можливі загрози. Це включає в себе активну взаємодію з громадськістю, підготовку та надання практичних і ефективних рекомендацій щодо поведінки в умовах надзвичайної ситуації та інформування про заходи безпеки, що спрямовані на підвищення свідомості населення щодо дотримання правил безпеки, а також запровадження гарячих лінії для повідомлень про правопорушення або підозрілі дії. Громадяни заохочуються до співпраці з правоохоронними органами, що сприяє формуванню спільної відповідальності за безпеку.

Крім цього, одним з основних аспектів забезпечення громадського порядку є підготовка особового складу НГ України. Особовий склад НГ України проходить спеціальні тренінги, які включають в себе не лише фізичну підготовку, а й психологічну, оскільки умови ведення бойових дій вимагають особливої стійкості та готовності до екстремальних ситуацій. НГ України також активно співпрацює з міжнародними партнерами для підвищення кваліфікації своїх підрозділів.

Таким чином, забезпечення громадського порядку в умовах надзвичайного стану силами НГ України є важливим аспектом національної безпеки та стабільності у тилкових районах як під час правового режиму воєнного стану, так і під час надзвичайного стану, а НГ України демонструє готовність до дій в умовах викликів, пов'язаних із військовою агресією, активно реагуючи на загрози та забезпечуючи безпеку населення. Подальша оптимізація процесів, підвищення кваліфікації особового складу та зміцнення взаємодії з громадськістю залишаються ключовими факторами для ефективного виконання функцій НГ України в умовах надзвичайного стану.

УДК 338.5

Халеп В. В., начальник парашутно - десантної служби – старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки командно - штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИБОРУ МЕТОДИКИ РОБОТИ ІНСТРУКТОРА З ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДО ДІЙ У ГІРСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Розглянуто рекомендації щодо вибору єдиної методики роботи інструктора з підготовки особового складу підрозділів спеціального призначення до дій у гірській місцевості, яка може допомогти інструкторам готувати особовий склад підрозділів спеціального призначення Національної гвардії України до дій у горах. Подано рекомендації, які дають можливість одноманітного розуміння процесу навчання, що, зі свого боку, забезпечуватиме як більш якісну підготовку, так і більш високий рівень злагодженості дій підрозділів спеціального призначення під час виконання завдань у горах.

У лавах Національної гвардії України підрозділи спеціального призначення виконують специфічні службові та бойові завдання, у тому числі й у гірській місцевості. Такі завдання пов'язані з умінням правильно і безпечно долати гірські перешкоди, при цьому використовуючи знання та вміння, набуті під час занять з альпіністської (висотної) підготовки до застосування відповідної техніки пересування і страховки у горах.

У планах військового керівництва нашої держави після створення умов для звільнення Кримського півострова постане питання ведення бойових дій у гірсько-лісистій місцевості. Однак бойові дії в горах мають свої особливості, вони вимагають насамперед високої активності, маневреності та рухливості підрозділів, їхньої витривалості. З огляду на це, опанування альпіністської (висотної) підготовки має одне з вирішальних значень.

Важливим є те, що на сучасному етапі в практиці альпінізму застосовується велика кількість різних форм і методів навчання прийомам пересування по різних формах гірського рельєфу, рекомендації щодо їх застосування були надані у праці. На основі наданих рекомендацій є необхідність розроблення єдиної методики роботи інструктора з підготовки особового складу підрозділів спеціального призначення до дій у гірській місцевості. Важливо, щоб ця методика була найбільш доцільною й раціональнішою, а найголовніше – давала найкращий результат для більш якісного засвоєння навчального матеріалу тими, хто навчається.

До виконання бойових завдань згідно з визначеними у Законі функціями можуть залучати військовослужбовців кількох підрозділів спеціального призначення. Відповідно, методика навчання повинна бути єдиною для всіх військовослужбовців, які виконуватимуть поставлені перед ними завдання у гірських умовах. З урахуванням зазначеного необхідно розробити єдину структуру навчання, а також рекомендації щодо єдиної методики навчання в альпінізмі з метою одноманітної підготовки до виконання завдань у горах військовослужбовцями підрозділів спеціального призначення Національної гвардії України.

УДК342.72

Царук Д. В., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Політика гендерної рівності у секторі безпеки та оборони є важливим напрямом реформування українських збройних сил та правоохоронних структур,

який забезпечує рівні права і можливості для жінок і чоловіків. З розвитком демократичних процесів у державі все більше уваги приділяється забезпеченню рівноправності, зокрема, через інтеграцію жінок у сферу, яка традиційно була переважно чоловічою. Реформа сектору безпеки та оборони з урахуванням гендерних аспектів сприяє не лише справедливому розподілу прав, але й посиленню потенціалу та ефективності збройних сил та правоохоронних органів, завдяки залученню кваліфікованих кадрів незалежно від статі. Тема гендерної рівності у сфері безпеки є надзвичайно актуальною у світлі збройного конфлікту на сході України та загальної політики держави щодо євроінтеграції, що передбачає наближення до стандартів НАТО. Введення гендерно орієнтованих підходів у сфері безпеки має значення для адаптації до сучасних міжнародних норм і підвищення професійного рівня армії, зменшуючи дискримінацію та перешкоди для реалізації жінок. Однак, на практиці залишається чимало викликів, зокрема, суспільні стереотипи, недосконале законодавче регулювання та брак гендерної чутливості у військових і правоохоронних структурах. Серед провідних дослідників у сфері гендерної політики в безпековому секторі України варто виділити науковців Д. Кучеренка та В. Тимофєєва. Їхні роботи присвячені аналізу бар'єрів, з якими стикаються жінки у військовій та правоохоронній сферах, а також можливим напрямом вдосконалення правового регулювання для забезпечення гендерної рівності. Дослідження Кучеренка та Тимофєєва сприяють обґрунтуванню необхідності реформ, зокрема, через підвищення гендерної чутливості і впровадження міжнародних стандартів.

Метою цього дослідження є аналіз сучасного стану гендерної рівності у секторі безпеки та оборони України, виявлення основних викликів і бар'єрів на шляху до рівноправності, а також визначення напрямів реформування для забезпечення рівних можливостей жінок і чоловіків у військових і правоохоронних структурах. Дослідження покликане обґрунтувати необхідність запровадження гендерно орієнтованих підходів, які відповідатимуть міжнародним стандартам, та сприяти посиленню кадрового потенціалу сектора

безпеки й оборони шляхом розширення доступу до кар'єрного росту і професійного розвитку незалежно від статі.

Політика гендерної рівності, яка спрямована на подолання стереотипів і розширення можливостей для жінок, відображає прагнення до створення інклюзивного і сучасного суспільства. Міністерство оборони України (МОУ) вважає гендерну рівність одним із пріоритетних напрямків реформування оборонної сфери, підкріплюючи це низкою нормативних актів та міжнародними зобов'язаннями. Гендерна рівність є невід'ємною частиною стратегічного розвитку людського капіталу в армії. Згідно з Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», гендерна рівність визначається як рівний правовий статус жінок і чоловіків, що дозволяє їм рівноправно брати участь у всіх сферах життя, включаючи оборону та безпеку. МОУ сприяє рівним можливостям для жінок у військовій кар'єрі, що зміцнює кадровий потенціал і підвищує професійність Збройних Сил України (ЗСУ).

Реформа гендерної політики у секторі оборони базується на національних і міжнародних зобов'язаннях України:

1. Національні закони – законодавчі акти, зокрема Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», гарантують рівноправний доступ до військової служби. Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях» скасовує обмеження на призначення жінок у добовий наряд і розширює можливості жінок у командних позиціях.

2. Міжнародні договори та конвенції – ратифікація Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та Пекінської декларації зобов'язують Україну гарантувати захист прав жінок та рівний доступ до всіх сфер. Резолюція Ради безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» особливо важлива для оборонного сектору, оскільки вона вимагає участі жінок у прийнятті рішень та підвищення їхньої ролі у конфліктних ситуаціях.

МОУ, розглядаючи гендерну рівність як стратегічний напрямок, реалізує низку ініціатив:

1. Розширення переліку посад для жінок – відмова від обмежень на зайняття жінками певних посад у ЗСУ, що розширює кар'єрні можливості.

2. Підвищення частки жінок на командних посадах – МОУ надає жінкам більше можливостей для кар'єрного росту в командних структурах, що сприяє створенню рівноправних умов для розвитку професійного потенціалу.

3. Навчальні програми та тренінги – реалізація освітніх програм для подолання гендерних стереотипів та сприяння адаптації жінок на командних позиціях.

Отже, політика гендерної рівності у секторі безпеки та оборони України є необхідною складовою реформування цієї сфери, що відповідає міжнародним стандартам та сприяє розвитку демократичного суспільства. За підтримки МОУ та інших державних інституцій можливо створити умови для повноцінної участі жінок у військовій службі, що зміцнить кадровий потенціал і зробить українську армію ефективнішою та сильнішою. Подолання гендерних стереотипів і розширення можливостей для жінок є ключовими кроками для досягнення цієї мети, що закладає основи для розвитку людського капіталу в секторі безпеки та оборони України.

УДК 355,5

Цюпало В. О., курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядовий поліції.

Король К. С., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, старший лейтенант поліції.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ КОНФЛІКТІВ

Психологічна підготовка призначена для формування у військовослужбовців відповідних знань, умінь, навичок, якостей і досвіду, згуртованості підрозділів, які забезпечують їх психологічну готовність до організованих, ініціативних та активних дій в бою (операції), стійкість до бойових стрес-факторів і негативних психологічних чинників. Наукові праці сучасних військових фахівців-психологів свідчать про відсутність єдності у підходах до вивчення критеріїв оцінки ефективності формувально-розвивальних впливів на психологічний стан військовослужбовців, його рівні, етапи. Щодо останніх досліджень можу привести до прикладу дослідження Г. Ржевського зосереджується на психологічній підготовці молодших командирів військовослужбовців, акцентуючи увагу на формуванні здорового способу життя (ЗСЖ) та управлінні конфліктною поведінкою. Визначено, що початковий рівень підготовленості та мотиваційно-вольові характеристики є критично важливими для професійного становлення військовослужбовців. Пропонуються психологічні методи, такі як навчання та самооцінювання, для розвитку цих якостей. ЗСЖ включає раціональну діяльність, саморозвиток, організацію відпочинку та харчування, з акцентом на індивідуальні особливості, що можуть призводити до не здорових звичок. Соціально-психологічні заходи включають підготовку командирів, створення сприятливого клімату та просвітництво. Досліджується також зв'язок між конфліктною поведінкою та психологічними рисами, з пропозицією програм корекції через навчальні модулі та групові вправи. Необхідність розвитку адекватного "Я-образу" і професійної мотивації підкреслюється через визначення психодіагностичних маркерів. Загалом, дослідження акцентує на інтеграції психологічної підготовки з аспектами ЗСЖ та управління конфліктами для підвищення ефективності військовослужбовців.

Для більш досконалого процесу формування психологічної готовності військовослужбовців, наприклад, визначення дозування рівня психічних навантажень особового складу в процесі занять із бойової підготовки, надзвичайно важливо оцінити початковий рівень психологічної готовності як окремо кожного військовослужбовця, так і підрозділу в цілому. Для діагностики адаптаційних можливостей військовослужбовців використовується Багаторівневий особистісний опитувальник (БОО) “Адаптивність-200”. Опитувальник дозволяє отримати інформацію щодо деяких соціально-психологічних і психологічних характеристик особистості, що відображують інтегральні особливості психічного та соціального розвитку, визначити рівень стійкості до бойового стресу. Дуже важливим фактором психологічної підготовки військових є їх детальне інформування про план, основні цілі та всі відомі (та очікувані) кроки військової операції. Поінформованість військових про події, територію, просторово-часові орієнтири, сили супротивника, локації санітарних частин, логістичну підтримку, систему зв'язку, шляхи можливих напрямів відступу впливає на їх відчуття безпеки та готовність до боротьби. Для військових надзвичайно важлива вся доступна інформація про супротивника, оскільки таким чином зменшується страх невідомості, тому не існує виправдань для того, щоб цю інформаційну потребу вчасно не задовольнити. Чим більше деталей щодо території противника, його воєнної сили, звичок, слабкостей та переваг, чим конкретніші факти про стан справ на території, де буде проходити військова операція, тим більше це сприятиме впевненості, що відповідає народній мудрості: «не такий страшний ворог, як його малюють».

Сучасний підхід до психологічної підготовки військовослужбовців акцентує на важливості формування не лише професійних навичок, але й психологічної готовності до дій в умовах сучасних конфліктів. Визначено, що початковий рівень підготовленості, мотиваційно-вольові характеристики та здоровий спосіб життя (ЗСЖ) є критично важливими. Включення психологічних методів, таких як навчання та самооцінювання, сприяє розвитку необхідних особистісних якостей. Крім того, використання інструментів діагностики, таких

як Багаторівневий особистісний опитувальник "Адаптивність-200", дозволяє оцінити адаптаційні можливості військових, та їх наміри. Отже, інтеграція психологічної підготовки з інформаційною готовністю є необхідною для підвищення ефективності військових дій і забезпечення психологічної стійкості особового складу, та стійкості в умовах сучасних конфліктів.

УДК 355.1-055.2

Шевченко А. М., курсант Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

ВПЛИВ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ

В умовах сучасних викликів та загроз національній безпеці України особливої актуальності набуває питання підвищення ефективності виконання службово-бойових завдань у секторі оборони. Впровадження гендерно-орієнтованого підходу є важливим чинником модернізації та розвитку сектору оборони відповідно до стандартів НАТО. Досвід провідних країн світу демонструє, що врахування гендерних аспектів у військовій сфері сприяє підвищенню боєздатності підрозділів та ефективності виконання поставлених завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій що стосується впливу на сектор безпеки і оборони стосовно дискримінації розглянуто в працях: О. Балакіревої, У. Байройтер, Н. Болотіної, М. Венедиктової, А. Зіденберг, С. Іванова, О. Ісаєвої, І. Кисельова, Р.-Ж. Коломера, П. Калініченко, К. Левченко, Р. Ребхана, Д. Харріса, та ін. Питання впровадження гендерного підходу в секторі оборони

досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Значну увагу приділено вивченню міжнародного досвіду інтеграції жінок у збройні сили, особливостям їх професійної адаптації та розвитку військової кар'єри. Проведені дослідження свідчать про позитивний вплив гендерного балансу на морально-психологічний клімат у військових колективах та якість виконання службових завдань. Водночас недостатньо вивченими залишаються питання практичного впровадження гендерно-орієнтованого підходу в контексті підвищення ефективності виконання службово-бойових завдань.

Гендерно-орієнтований підхід у секторі оборони передбачає створення рівних можливостей для професійної самореалізації військовослужбовців незалежно від їх статі. Удосконалення системи відбору та підготовки персоналу реалізується через впровадження єдиних критеріїв оцінювання професійної придатності та розробку спеціалізованих програм підготовки з урахуванням гендерних особливостей. Важливим аспектом є створення умов для підвищення кваліфікації та кар'єрного зростання всіх військовослужбовців.

Оптимізація організаційної структури підрозділів здійснюється шляхом формування змішаних бойових груп з урахуванням специфіки завдань та раціонального розподілу обов'язків відповідно до індивідуальних здібностей. Особлива увага приділяється забезпеченню ефективної взаємодії військовослужбовців різної статі. Важливим елементом є покращення матеріально-технічного забезпечення через адаптацію військового спорядження та екіпіровки, створення належних побутових умов та модернізацію інфраструктури військових частин.

Дослідження демонструють позитивний вплив гендерно-орієнтованого підходу на підвищення якості виконання розвідувальних та миротворчих операцій, покращення комунікації з місцевим населенням у зоні конфлікту, зростання ефективності інформаційно-аналітичної роботи та посилення морально-психологічної стійкості підрозділів. Особлива увага приділяється розвитку лідерських якостей та управлінських компетенцій військовослужбовців обох статей. Практика свідчить, що різноманітність підходів до прийняття

рішень та вирішення проблемних ситуацій сприяє підвищенню загальної ефективності управління підрозділами.

Впровадження гендерно-орієнтованого підходу є важливим чинником підвищення ефективності виконання службово-бойових завдань у секторі оборони. Основними перевагами такого підходу є розширення спектру професійних компетенцій особового складу, підвищення адаптивності та гнучкості військових підрозділів, покращення якості виконання специфічних бойових завдань та зростання рівня довіри до збройних сил у суспільстві.

Зазначимо, що в перспективі подальших досліджень є розробка методики оцінювання ефективності гендерно-орієнтованого підходу, вивчення психологічних аспектів взаємодії військовослужбовців різної статі в бойових умовах, дослідження впливу гендерного фактору на процеси прийняття рішень у військовій сфері та аналіз міжнародного досвіду впровадження гендерних політик у збройних силах та можливостей його адаптації до українських реалій. Реалізація зазначених напрямів досліджень сприятиме подальшому вдосконаленню системи підготовки та застосування військ відповідно до сучасних вимог та стандартів.

УДК 355,5

Шевченко Ю. С., курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядовий поліції.

Король К. С., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, старший лейтенант поліції.

РОЛЬ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ

Питання підготовки кадрів для сектору безпеки та оборони держави завжди було в центрі уваги дослідників і політиків. В умовах постійно мінливого

світового порядку та зростання загроз національній безпеці, роль військової освіти набуває особливої актуальності.

Військова освіта є фундаментальним елементом, що визначає рівень обороноздатності будь-якої держави. Її значення значно перевищує межі простої підготовки військових кадрів. Військова освіта - це складний багатогранний процес, спрямований на формування у військовослужбовців необхідних знань, умінь і навичок для ефективного виконання поставлених завдань. Вона включає в себе не тільки засвоєння військових дисциплін, а й розвиток загальнокультурних компетенцій, формування світогляду, морально-психологічних якостей, необхідних для успішної служби в армії.

Актуальність дослідження ролі військової освіти в обороноздатності держави є надзвичайно високою в сучасному світі, зокрема в Україні, де є наявно високим рівень нестабільності та нових викликів національній безпеці. Швидкий розвиток технологій, зміна характеру збройних конфліктів, глобалізація та інтеграційні процеси вимагають від ЗС високого рівня підготовки.

Аналізуючи інші дослідження в цій галузі можна прослідити деякі недоліки в системі військової освіти нашої держави, розробити ефективні стратегії її розвитку та, тим самим, вдосконалити загальний рівень обороноздатності держави. Особливу актуальність питання набуває в контексті інтеграції України в євроатлантичні структури, що передбачає відповідність наших збройних сил стандартам НАТО. Крім того, сучасні гібридні війни вимагають від військових не лише військово-технічних навичок, а й знань у сфері інформаційної безпеки, кібербезпеки, психологічних операцій тощо. Саме тому дослідження ролі військової освіти в забезпеченні обороноздатності держави є надзвичайно важливим для розробки ефективної військової політики та забезпечення національної безпеки.

Яскравим прикладом оперативного адаптування військової освіти до сучасних умов є отримання Україною допомоги від західних партнерів, що має значний вплив на розвиток військової освіти: з появою нових типів озброєння, таких як західні танки, артилерійські системи, засоби ППО, виникає необхідність

оновлення навчальних програм у військових навчальних закладах. Саме найвища якість військової освіти дозволяє готувати висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно використовувати сучасні зразки озброєння та військової техніки, а також приймати зважені рішення в складних ситуаціях та захищати національні інтереси. Спираючись на низку факторів, впевнено можна сказати, військова освіта в Україні постійно розвивається та адаптується до нових викликів.

Розвиток військової освіти складний комплекс взаємозалежних процесів, який вимагає системного підходу та значних інвестицій. Однак, результати таких інвестицій будуть відчутними не тільки для Збройних Сил, а й для всієї держави.

Подальші дослідження в галузі військової освіти повинні бути спрямовані на створення такої системи підготовки, яка забезпечить Збройним Силам України високий рівень боєздатності, адаптивності до змінних умов і готовність до виконання завдань будь-якої складності. Лише за таких умов Україна зможе ефективно захищати свою незалежність і територіальну цілісність.

УДК 355.541.2

Шерстюк А. Д., старший викладач кафедри забезпечення державної безпеки Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Сіненко Д. В., доцент кафедри льотної експлуатації і бойового застосування літаків льотного факультету Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, кандидат педагогічних наук, доцент.

АНАЛІЗ СИСТЕМ ІМІТАЦІЇ СТРІЛЬБИ ТА УРАЖЕННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Сучасний бій найчастіше розвивається за непередбачуваним сценарієм. Ще кілька років тому ніхто не міг передбачити, що боротьба з незаконними

воєнізованими збройними формуваннями на сході України переросте у повномасштабну війну з росією. При цьому мирне населення, як і раніше терористами, буде масово використовуватися як живий щит. Тому проведення операцій по знищенню противника підрозділами спеціального призначення в міських умовах набули ще більшого розмаху та актуальності.

Усі бойові навички пов'язані із застосуванням зброї для ураження противника. Крім того сучасні бойові дії, як правило, супроводжуються підвищеним стресогенним впливом на психіку військовослужбовців.

Таким чином для формування вмінь та набуття і удосконалення бойових навичок військовослужбовці повинні не тільки бачити результати ведення вогню по противнику, а і «відчувати» вогонь противника на собі. Для досягнення цієї мети у практиці бойової підготовки військ провідних країн НАТО використовується декілька систем імітації стрільби та ураження (далі СІСУ).

Paintball – СІСУ, призначена для імітації умов реального бою, принцип дії якої оснований на застосуванні ручної пневматичної зброї (маркерів), яка стріляє капсулами з фарбою, що розбиваються під час удару по мішені, фарбуючи її.

Strikeball – СІСУ, призначена для імітації умов реального бою, принцип дії якої оснований на застосуванні зброї, що використовує пластикові кульки калібром 6 мм (зрідка 8 мм) без вмісту фарбувальних пігментів (що відрізняє таку СІСУ від пейнтболу).

Hardball - СІСУ, що являє собою умовно-бойове зіткнення двох або більше команд, які використовують для ураження противника пневматичну зброю з початковою швидкістю кулі до 180 м/с.

Warball - СІСУ, де бойова зброя переобладнана під ведення стрільби патронами з фарбою, відрізняється бойовою наявністю яскравої кольорової палітри, таких як сині стволи, затвори пістолетів і цівки автомата.

MILES - СІСУ призначена для імітації умов реального бою в тактичній підготовці і дає змогу імітувати пряме збройне зіткнення підрозділів, у тому числі і діючих на бойовій техніці. Система являє собою комплект лазерних випромінювачів і приймачів, що встановлюються на формі й екіпіровці бійців, а

також на бойовій техніці. Всі приймачі з'єднуються з блоком пам'яті, який зберігає всі дані про дії тих, що навчаються, кількість влучень і промахів, кількість власних пострілів тощо.

Результати аналізу показують, що всі ці системи дозволяють формувати вміння та набувати і удосконалювати бойові навички. При цьому використання СІСУ типу "Warball" максимально наближене до реальних умов застосування зброї, але на обмеженій відстані. Ця система краще за все підійде для удосконалення бойових навичок під час ведення бойових дій в умовах міста. Але на відкритій ділянці місцевості незамінною та найбільш ефективною буде СІСУ "MILES".

УДК 342.72

Шинкарьов Я. О., курсант Військово-юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Леонтьєва Л. В., доцентка кафедри військового права Військово-юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидатка юридичних наук, доцент

ГЕНДЕРНА ІНТЕГРАЦІЯ В КОМАНДНІЙ ПІДГОТОВЦІ

Актуальність дослідження гендерної інтеграції в командній підготовці в умовах сучасних викликів, що стоять перед сектором безпеки та оборони, особливу актуальність набуває питання гендерної інтеграції в процесі командної підготовки. Потреба у цьому дослідженні зумовлена такими факторами, як зростаюча роль жінок у секторах безпеки та оборони, соціальні зміни та гендерна рівність. Все більше жінок залучається до різних підрозділів, у тому числі бойових і спеціальних, що вимагає адаптації командної підготовки до гендерного збалансованого складу команд. Гендерно інтегровані команди мають значний потенціал для підвищення ефективності завдяки різноманітності поглядів та

підходів. Розуміння механізмів злагодженої роботи змішаних команд сприяє підвищенню їхньої оперативності та ефективності. Суспільний попит на рівність можливостей для жінок і чоловіків у різних сферах, зокрема в обороні, стимулює розвиток політик, спрямованих на гендерну рівність. Це потребує дослідження процесів інтеграції для підвищення соціальної згуртованості та зниження рівня дискримінації. Військове середовище часто стикається з гендерними стереотипами, що можуть впливати на процес підготовки та злагодженості команди. Дослідження дозволяє визначити шляхи подолання упереджень і формування рівних умов для кожного члена команди. Різностатевий склад команд вимагає особливого підходу до розвитку лідерських якостей і підтримки морального духу. Це актуально для ефективного управління та створення позитивного клімату всередині команди.

Багато сучасних досліджень показують, що гендерно збалансовані команди демонструють підвищену продуктивність та кращі результати завдяки різноманітності поглядів і підходів. Зокрема, міжнародні дослідження НАТО та ЄС підкреслюють важливість гендерної рівності для покращення операційної ефективності. Вони показують, що жінки вносять різноманітні навички в командну роботу, що сприяє швидшому ухваленню рішень та злагодженості. Чимало публікацій аналізують програми гендерної підготовки у військових академіях та підрозділах. Наприклад, дослідження, проведене в навчальних закладах Пентагону, продемонструвало, що курси з гендерної інтеграції знижують рівень конфліктів у командах та підвищують взаємну підтримку. Дослідження ООН вказують, що програми, спрямовані на формування гендерної чутливості, мають позитивний вплив на морально-психологічний клімат у командах. Наявність гендерно збалансованих команд є ключовим аспектом сучасної військової підготовки, що відповідає потребам демократичних і рівноправних суспільств.

Гендерна інтеграція в командній підготовці, процес адаптації та зміцнення командної роботи шляхом залучення різностатевих складів, що включає формування, тренування та управління гендерно змішаними командами.

Основний матеріал цього дослідження висвітлює принципи, підходи та переваги гендерної інтеграції у військовому середовищі, а також виклики, що виникають на цьому шляху. Гендерна інтеграція базується на принципах рівності, взаємоповаги та створення рівних можливостей для усіх учасників команди. Військові та безпекові структури, що інтегрують ці принципи, орієнтуються на: рівний доступ до можливостей — забезпечення доступу до ресурсів, ролей та посад для жінок і чоловіків на рівних умовах; повага та інклюзивність — заохочення взаємоповаги та створення інклюзивного середовища, де кожен учасник відчуває підтримку; подолання упереджень і стереотипів — заходи, спрямовані на зменшення впливу стереотипів, що можуть негативно позначатися на взаємодії команди.

Навчальні курси та тренінги з гендерної рівності формують розуміння важливості різноманітності в командній роботі та підвищують рівень підтримки та довіри в колективі. Військові академії та тренінгові центри впроваджують програми, що спрямовані на підвищення гендерної чутливості та готовності працювати у змішаних командах.

Активне залучення жінок до командних і лідерських ролей на всіх рівнях військової служби сприяє більшій гнучкості в прийнятті рішень та підвищує різноманітність стратегічних підходів. Відповідно до міжнародних стандартів НАТО та ООН, гендерно збалансовані команди проявляють кращу злагодженість і швидше адаптуються до нових викликів.

Гендерна інтеграція в командній підготовці є важливим компонентом сучасної військової служби, спрямованим на підвищення ефективності та адаптивності військових підрозділів. Дотримання принципів гендерної рівності, активне залучення жінок до командних ролей та подолання стереотипів сприяють створенню згуртованих, ефективних та психологічно стійких команд.

УДК: 342.9:351.86

Шишкіна А. Д., курсантка факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядова поліції.

Мислива О. О., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ

Сучасний світовий порядок відзначається високою динамікою трансформаційних процесів і постійною зміною факторів, що визначають безпекову ситуацію на глобальному та регіональному рівнях. Це зумовлює появу нових загроз державній безпеці, які мають комплексний та часто непередбачуваний характер.

Ігор Козьяков у своїй роботі «Законодавче визначення державної безпеки: проблеми теорії та практики» аналізує законодавче визначення державної безпеки, підкреслюючи важливість уніфікації юридичної категорії “державна безпека” та уточнення її дефініції. Хатнюк Ю. А. «Аналіз сучасних загроз Національній безпеці України» зазначає важливість аналізу сучасних загроз національній безпеці України та факторів які впливають на стабільність держави. Анжела Кулінська у своїй роботі «Механізм забезпечення Національної безпеки України як об’єкт управління цілеспрямованого впливу» підкреслює важливість створення умов, за яких реалізовувалися б інтереси особистості, держави та суспільства.

Поняття державної безпеки можна поділити на декілька основних груп. До них належать: традиційні (військові та політичні), так і нетрадиційні виклики (кібернетичні, екологічні, інформаційні), що створюють серйозні виклики для

суверенітету, територіальної цілісності та сталого розвитку держави. У цьому контексті безпека України перебуває під постійним тиском різноманітних загроз, які вимагають систематичної адаптації та модернізації підходів до їх попередження та нейтралізації.

Серед різноманітних загроз безпеці України найбільш критичною залишається традиційна військова загроза, яка безпосередньо впливає на суверенітет держави та її територіальну цілісність. Збройна агресія з боку РФ, що розпочалася у 2014 році з незаконної анексії Криму та триває у вигляді конфлікту на Сході України, є класичним прикладом загрози, яка підриває основоположні принципи міжнародного права та створює виклики для всього міжнародного безпекового порядку.

Інший важливий аспект, що набув особливого значення у XXI столітті, — це кібербезпека. Зважаючи на високий рівень цифровізації критичної інфраструктури держави, будь-яка кібератака може мати катастрофічні наслідки для її функціонування. Відключення енергетичних систем, збої у фінансових установах або компрометація державних баз даних можуть не лише спричинити масштабні економічні збитки, але й підірвати довіру до держави з боку її громадян та міжнародної спільноти. На прикладі України такі загрози не є абстрактними: зокрема, атака на енергетичну інфраструктуру яка відбулася 23 грудня 2015 року. Цей день став знаковим в історії кібербезпеки України та світу. Того дня кібератака, здійснена за допомогою троянського програмного забезпечення BlackEnergy, порушила роботу частини енергосистеми України, вивівши з ладу майже 30 підстанцій та залишивши без електроенергії близько 230 тисяч громадян. Атака, спрямована на комп'ютерні системи компанії "Прикарпаттяобленерго", стала першим у світі задокументованим випадком, коли кібератака призвела до масштабного відключення електроенергії. Це не тільки продемонструвало вразливість критичної інфраструктури до кібератак, але й підкреслити нові виклики, з якими стикаються сучасні держави .

Ця подія порушила низку важливих питань щодо державної безпеки в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій. У минулому загрози

енергетичній безпеці були переважно фізичними – диверсії на об'єктах, теракти або природні катастрофи. Проте атака на "Прикарпаттяобленерго" відкрила нову еру, коли хакерські групи можуть дистанційно завдавати значної шкоди, використовуючи лише комп'ютерний код. Це створює унікальну загрозу для національної безпеки, оскільки захист критичних інфраструктур, таких як енергетика, водопостачання або транспортні системи, більше не може обмежуватися фізичними заходами безпеки.

Основні принципи і зміст діяльності із забезпечення безпеки наведені в Законі України «Про національну безпеку». У цьому законі визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у сфері національної безпеки й оборони, створюється основа для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки й оборони, сил безпеки і сил оборони, визначається система командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджується всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки й оборони, забезпечуючи в такий спосіб демократичний цивільний контроль за органами та формуваннями сектору безпеки й оборони. Таке розмежування дозволяє уникнути дублювання функцій та забезпечити ефективне використання ресурсів для реагування на загрози.

Отже, сучасні виклики національній безпеці України демонструють необхідність постійного вдосконалення правового регулювання в цій сфері. Традиційні загрози, такі як військова агресія, поєднуються з новими, зокрема кібернетичними та інформаційними атаками, що вимагають більш комплексного підходу до захисту держави.

УДК 355

Щербачук О. М., викладач кафедри професійної підготовки Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації Національної академії Національної гвардії України, капітан

ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ ТА ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ БОЮ (TLP): АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

Питання підготовки офіцерів призваних по мобілізації пов'язане з вивченням ряду навчальних дисциплін, що викладаються на курсах підвищення кваліфікації. Військова топографія, як навчальний предмет, грає важливу роль в комплексі з предметом Загальна тактика, в ході викладання якого значна увага приділяється вивченню процесу підготовки бою (Troops Leading Procedures, (TLP). Здатність офіцера військового управління тактичного рівня використовувати здобуті в ході вивчення навчальної дисципліни Військова топографія навички безпосередньо впливає на всі етапи планування бойових дій (отримання бойового завдання; доведення попереднього бойового розпорядження; розробка попереднього плану бою (дій); підготовка підрозділу та переміщення, проведення рекогносцировки; завершення планування бою (дій); віддання бойового наказу; перевірка готовності) в процесі практичної роботи слухачів курсу.

Як показує досвід роботи Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації Національної академії Національної гвардії України, значна частина офіцерів призваних по мобілізації, які долучаються до проходження курсу підвищення кваліфікації мають певні виклики у вивченні навчального матеріалу зі згаданої вище тематики.

По-перше, більшість слухачів курсу закінчували військові кафедри досить давно.

По-друге, більшість слухачів курсу раніше не вивчали процедури процесу підготовки бою за стандартами НАТО.

По-третє, мало хто зі слухачів до початку курсу обізнаний з можливостями та порядком роботи з програмним комплексом «Кропива» і системою ситуаційної обізнаності «Дельта».

По-четверте, у зв'язку з переходом на нові стандарти більшість слухачів курсу ще не мають досвіду роботи з тривимірною системою координат для встановлення розташування на поверхні Землі WGS-84.

Наприклад, в ході підготовки бою під час оцінки обстановки на основі вивчення особливостей місцевості офіцер, який не обізнаний з процедурою ОАКОС (Observation and Fields of fire; Avenues of approach; Key terrain; Obstacles; Concealment and Cover), чи не володіє сучасними електронними інструментами, може неправильно визначити тактичні переваги і недоліки рельєфу і не врахувати, що певна ділянка місцевості є відкритою для вогню противника або не звернути увагу на природні бар'єри, які можуть ускладнити пересування підрозділу. Це може призвести як до помилок як при плануванні, так й до вірогідних втрат серед особового складу та озброєння і військової техніки в подальшому на етапі виконання бойового завдання.

З огляду на зазначений вище взаємозв'язок вивчення навчальної дисципліни Військова топографія та вивчення процесу підготовки бою в ході викладання навчальної дисципліни Загальна тактика, є доцільним запропонувати ряд заходів, які мають на меті підвищити ефективність процесу підготовки слухачів із числа офіцерів призованих по мобілізації, а саме:

1. Слухачі повинні мати змогу пройти додаткові спеціалізовані практичні заняття з роботи на картах, орієнтування на місцевості, визначення координат і планування маршрутів, в тому числі із використанням можливостей Центру імітаційного моделювання Національної академії Національної гвардії України. Це дозволить їм набути необхідних навичок для планування виконання бойових завдань у управління підрозділами в бою.

2. Використання реалістичних тренажерів (система моделювання бою War), які моделюють топографічні характеристики місцевості та ПК «Кропива», ССО «Дельта» дозволить слухачам на практиці застосовувати набуті знання і

навички. Такі тренування допоможуть виявити прогалини у знаннях і підготувати офіцерів до реальних бойових умов.

3. Під час навчання слухачі повинні працювати лише з актуальними картами місцевості із системою координат WGS-84, на якій вони будуть виконувати бойові завдання. Це дозволить їм краще розуміти особливості місцевості, на якій їм доведеться умовно діяти, і відпрацьовувати навички планування бою (дій) у реальних умовах за стандартами НАТО.

Отже, в якості висновку можна зазначити, що в разі організації проведення експерименту із впровадження вказаних вище заходів у навчальний процес, можна буде проаналізувати отримані під час експерименту результати та виявити його вплив на якість прийнятих рішень слухачами в ході вирішення ними практичних завдань на етапі фінальної атестації, що може скласти основу подальших наукових досліджень та розвитку й вдосконалення навчальних програм.

УДК 34

Юдченко А. О., курсант навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділу превентивної діяльності Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, рядовий поліції.

Король К. С., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, старший лейтенант поліції.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ РІЗНИМИ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ

Психологічна сумісність є невід'ємною складовою ефективної взаємодії між військовими, поліцією та рятувальниками. В умовах складних операцій, де

кожна секунда на вагу золота, саме психологічні аспекти можуть стати вирішальними для досягнення успіху.

Люди, які психологічно сумісні, краще розуміють один одного, використовують спільну мову та менше схильні до непорозумінь. Це значно полегшує взаємодію, особливо в екстремальних ситуаціях, коли кожне слово має вирішальне значення.

Вона забезпечує не лише ефективну комунікацію, але й створює сприятливе середовище для взаємодопомоги, розуміння та довіри. Інвестування в розвиток психологічної сумісності є стратегічно важливим кроком для будь-якої організації.

Згуртовані команди здатні швидше досягати поставлених цілей та краще справлятися з складними завданнями. Розуміння та повага до відмінностей колег дозволяє мінімізувати непорозуміння та розбіжності. Психологічно комфортна атмосфера сприяє підвищенню мотивації та лояльності співробітників.

Стресові ситуації можуть значно впливати на ефективність взаємодії між різними складовими сектору безпеки, такими як військові, поліція та рятувальники. Він може негативно впливати на здатність до прийняття рішень, концентрацію та пам'ять. Це може призвести до помилок та затримок у виконанні завдань.

У стресових ситуаціях люди можуть стати більш дратівливими та менш терпимими до відмінностей, що може призвести до конфліктів між членами різних команд. Постійний стрес може призвести до вигорання, зниження мотивації та морального духу, що негативно впливає на загальну ефективність команди.

Для мінімізації негативного впливу стресу важливо впроваджувати ефективні стратегії управління стресом, такі як регулярні тренування, психологічна підтримка та створення сприятливого робочого середовища.

Психологічні бар'єри в комунікації можуть виникати через різні причини, такі як культурні відмінності, мовні труднощі, різні рівні знань та розуміння теми, а також різні стилі спілкування.

Представники сектору безпеки часто працюють в умовах підвищеної напруги, що може призводити до хронічного стресу та вигорання. Свідчення насильства, травматичні події, необхідність приймати складні рішення – все це може призводити до емоційного виснаження.

Стрес та вигорання є одними з найпоширеніших психологічних проблем, з якими стикаються представники сектору безпеки. Ці явища мають глибокий вплив на їхнє психічне здоров'я, ефективність роботи та взаємовідносини з оточуючими.

Програми психологічної підготовки для представників сектору безпеки та оборони в Україні включають різні аспекти, спрямовані на підвищення стресостійкості, психологічної готовності та ефективності в екстремальних умовах.

Психологічна профілактика та кризове консультування напрямок який включає методи запобігання психологічним проблемам та надання допомоги в кризових ситуаціях. Створення умов для адаптації до стресових ситуацій, розвиток навичок прийняття рішень в умовах невизначеності, формування стійкості до фізичних і психологічних навантажень.

Психологічні аспекти взаємодії в секторі безпеки є складним та багатогранним явищем. Для забезпечення ефективної роботи всіх структур необхідно приділяти належну увагу психологічному клімату в колективах, розвитку навичок комунікації та подоланню бар'єрів, що виникають у процесі взаємодії. Інвестування в психологічну підтримку співробітників – це інвестиція в безпеку суспільства.

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО.....	4
Артюшенко О. В., Іващенко С. М., Шинкарьов Я. О.....	6
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ	
Бабарицький О. В., Ігнат'єва А. І.....	9
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ	
Байбарза Д. В., Мислива О. О.....	12
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ТА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.	
Боложинський Д. Б., Леонт'єва Л. В.....	15
ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ЯК ПРИКЛАД САМООРГАНІЗАЦІЇ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ	
Боголюб С. М.....	17
ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЙ ПІДРОЗДІЛУ У СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ	
Брюхно Є.В.....	19
ПРО МОЖЛИВІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ “БУФЕРНОЇ ЗОНИ” МІЖ БОЙОВИМИ ПОРЯДКАМИ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ ТА МІТИНГУЮЧИМИ	
Бурнатний В. В., Ігнат'єв А. М.....	21
ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЗАГРОЗ НА ДІЛЯНЦІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ В УМОВАХ ЗАГОСТРЕННЯ ВОЄННО- ПОЛІТИЧНОЇ ОБСТАНОВКИ	
Городнов В. П.....	23
ТЕОРІЯ МОДЕЛЮВАННЯ (КОРОТКИЙ ЕКСКУРС) ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ДО ПРОБЛЕМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБОРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Григоренко Є. І., Передерій О. С.....	25
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	
Деєв В. Ю., Леонт'єва Л. В.....	28
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ПРАКТИКАХ УПРАВЛІННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	
Драган Ю. А.....	31
ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ	
Дягель Д.А.....	33
ЩОДО РОЗРОБКИ МЕТОДИКИ РАЦІОНАЛЬНОГО РОЗПОДІЛУ СИЛ І ЗАСОБІВ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ В МІЖНАРОДНИХ	

ПУНКТАХ ПРОПУСКУ ДЛЯ АВТОМОБІЛЬНОГО СПОЛУЧЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Євтєєнко В. В., Божєнко В. О.....	35
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ МОБІЛЬНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ NFC RFID ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У РІЗНИХ УМОВАХ ДИСЛОКАЦІЇ	
Єременко Д. Ю., Турчанікова Г. О.....	38
ЖІНКИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ: ПРОБЛЕМИ І МОЖЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В НАВЧАННІ ТА СЛУЖБІ	
Жишко І. І., Леонтєєва Л. В.....	40
ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ УЧАСТІ ЖІНОК В ОТРИМАННІ ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	
Іванова Г. С.....	44
ДО ПИТАННЯ КОРЕЛЯЦІЇ ПОШИРЕННЯ ЗНАНЬ ТА ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДИРІВ ЗА ЗЛОЧИНИ ВЧИНЕНІ ПІДЛЕГЛИМИ	
Іващенко С. М., Шевченко А. М.....	47
НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ ЯК ВІЙСЬКОВЕ ФОРМУВАННЯ З ПРАВООХОРОННИМИ ФУНКЦІЯМИ	
Ковальов І. В., Панов О. І.....	49
ПІДХОДИ ЩОДО ПОРЯДКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ЛІКВІДАЦІЇ МАСОВИХ ЗАВРУШЕНЬ	
Козакова Д. С., Леонтєєва Л. В.....	51
ПОНЯТТЯ СЕКСИЗМУ ТА СЕКСУАЛЬНИХ ДОМАГАНЬ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ТА ЇХ ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ	
Куртов Д. А.....	54
ПІДГОТОВКА КАДРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АВТОМОБІЛЬНА ТЕХНІКА» ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ	
Лапчик М. В.....	57
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛІВ, ЧАСТИН СИЛ ОБОРОНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВЕДЕННЯ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	
Лапчук Д. І.....	59
СИНТЕЗ ФАКТОРІВ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ВОГНЕВИХ ГРУП НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗНИЩЕННЯ ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ДІАГРАМИ ІСІКАВИ	
Леонтєєва Л. В.....	61
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВИХ КОМУНІКАЦІЙ СТРУКТУР СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ	

Лисюк Я. О.	64
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ	
Літинський О. В.	67
ТАКТИКА ДІЙ МАЛИХ ШТУРМОВИХ ГРУП	
Луценко А. В., Леонтьєва Л. В.	68
СЕКТОР БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ	
Манжура С. А., Гармаш В. П., Суконько С. М.	71
МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ З ОХОРОНИ ВАЖЛИВОГО ДЕРЖАВНОГО ОБ'ЄКТУЩОДО ПРОТИДІЇ ДИВЕРСІЯМ	
Марков М. О., Турчанікова Г. О.	73
ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	
Мачалаба М. А., Турчанікова Г. О.	75
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА БЕЗПІЛОТНИХ СИСТЕМ У ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ	
Мушка В. В., Власенко І. В., Шевченко Т. В.	78
МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ДІЙ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	
Нелуп Є. Є., Леонтьєва Л. В.	80
ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ	
Немеришин В. М.	84
ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ ВАРТАМИ З КОНВОЮВАННЯ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ОСІБ УЗЯТИХ ПІД ВАРТУ АБО ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ	
Онопрієнко О. С.	86
АНАЛІЗ ЗБИТТЯ ПОВІТРЯНИХ ЦІЛЕЙ МОБІЛЬНИМИ ВОГНЕВИМ ГРУПАМИ НА ТЕРИТОРІЯХ, НАБЛИЖЕНИХ ДО РАЙОНІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ	
Остроухов В. О., Турчанікова Г. О.	88
ЩОДО ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СИЛАМИ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Павлов Д. В.	92
ПЕРСПЕКТИВНІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ВІЙСЬК В УМОВАХ МАСОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРОТИВНИКОМ МАЛИХ БПЛА	
Пашенко Є. М.	95
ОСНОВНІ СУБ'ЄКТИ І ОБ'ЄКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ	
Передерій О. С.	98
СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЯК СКЛАДОВА ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	

Плісак С. І.	101
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ	
Прозванюк О. В.	102
ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	
Пузанов А. Г.	104
АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ЛІКВІДАЦІЇ МАСОВИХ ЗАВРУШЕНЬ	
Радченко І. О., Бондаренко С. В.	106
ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ ОПЕРАЦІЇ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКА	
Разораєва Д. І., Леонтьєва Л. В.	107
ВАЖЛИВІСТЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПРОЦЕСАХ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО МИРУ НА ОСНОВІ РЕЗОЛЮЦІЯ ООН № 1325 «ЖІНКИ, МИР, БЕЗПЕКА»	
Решетіло Д. В., Федоров М. В.	109
ДО ПИТАНЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ТА ДОСВІДУ ПІДРОЗДІЛУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ «ОМЕГА» У ЛІНІЙНИХ ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	
Романюк В. А.	111
ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ПЛАНУВАННЯ БОЙОВОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ США	
Савін А. А.	114
ОСОБЛИВОСТІ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ ПІД ЧАС КОМЕНДАНТСЬКОЇ ГОДИНИ	
Сліпченко Є. О., Леонтьєва Л. В.	116
ГЕНДЕРНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ ПІДРОЗДІЛОМ ЯК СОЦІАЛЬНОЮ ГРУПОЮ	
Совінський С. Є., Репенко О. М.	119
ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ КОМПЛЕКСНОГО ЗАСТОСУВАННЯ НАЗЕМНИХ І ПОВІТРЯНИХ РОБОТИЗОВАНИХ ТА БЕЗПІЛОТНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ РЕАЛЬНОГО БОЮ	
Стародубцев С. О.	122
ВПЛИВ ЗМІСТОВНОСТІ РОЗВІДУВАЛЬНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ	
Тилічко І. В.	124
РОЗВИТОК ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОЇ КООРДИНАЦІЇ ЗА ДОСВІДОМ І СТАНДАРТАМИ ООН	
Толмачова Ю. М. Тимофєєв В. П.	127
ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ	

Турчанікова Г. О., Макарова М. В.	130
РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЙ БПЛА У СЛУЖБОВО-БОЙОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	
Федоренко В. Л.	132
МАНЕВР, ЯКИЙ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ПІДРОЗДІЛОМ З МЕТОЮ ВИХОДУ З ОТОЧЕННЯ	
Фівкін П. М., Тихоненко А. А.	133
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ СИЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	
Халеп В. В.	136
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИБОРУ МЕТОДИКИ РОБОТИ ІНСТРУКТОРА З ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДО ДІЙ У ГІРСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ	
Царук Д. В., Леонтєва Л. В.	137
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ПОЛІТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ	
Цюпало В. О., Король К. С.	140
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ КОНФЛІКТІВ	
Шевченко А. М., Леонтєва Л. В.	143
ВПЛИВ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ	
Шевченко Ю. С., Король К. С.	145
РОЛЬ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ	
Шерстюк А. Д., Сіненко Д. В.	147
АНАЛІЗ СИСТЕМ ІМІТАЦІЇ СТРІЛЬБИ ТА УРАЖЕННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	
Шинкарьов Я. О., Леонтєва Л. В.	149
ГЕНДЕРНА ІНТЕГРАЦІЯ В КОМАНДНІЙ ПІДГОТОВЦІ	
Шишкіна А. Д., Мислива О. О.	152
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ	
Щербачук О. М.	155
ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ ТА ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ БОЮ (TLR): АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ	
Юдченко А. О., Король К. С.	157
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ РІЗНИМИ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ	

VI Всеукраїнська науково-практична конференція
«СЛУЖБОВО-БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА
ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ»

31 жовтня 2024 року

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *О.С. Онопрієнко*
Комп'ютерне складання і верстання: *А.Д. Шерстюк*

Формат паперу 60x84/16. Ум. друк. арк. 39,06. Тираж __прим. Зам. №

Видавець і виготовлювач Національна академія Національної гвардії України
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 4794 від 24.11.2014 р. пл. Захисників
України, 3, м. Харків, 61001